

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Καταγραφή διαπολιτισμικών στοιχείων στα βιβλία γλώσσας του δημοτικού σχολείου στο πρόγραμμα *Modern Greek Paideia*

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ:

Νεδέλκων Ελευθερία

ΑΕΜ: 4259

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:

Γρίβα Ελένη

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

ΦΛΩΡΙΝΑ

2019-2020

Ευχαριστίες.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία, εκπονήθηκε με την σοφή καθοδήγηση και συμβολή της κ. Γρίβας Ελένης, αναπληρώτρια καθηγήτρια εφαρμοσμένης γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Θα ήθελα να την ευχαριστήσω θερμά για την συνεργασία και τον χρόνο που μου αφιέρωσε και που με καθοδήγησε σημαντικά καθ' όλη την διάρκεια της εκπόνησης της εργασίας μου. Ομολογώ πως ήταν άκρως εξυπηρετική, καθώς όσες φορές χρειάστηκα κάποια συμβουλή ή να διατυπώσω μία ερώτηση, με βοήθησε ιδιαίτερα, ώστε να ανταποκριθώ σε αυτήν την πρωτόγνωρη εμπειρία μου.

Ακόμη, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στους γονείς μου Γιώργο και Αλίκη και στα αδέρφια μου, Ειρήνη και Χρήστο, αλλά και γενικότερα στους ανθρώπους μου, που στάθηκαν δίπλα μου πάντα με μια ανοιχτή αγκαλιά, με υπομονή και αδημονία σε αυτό το ταξίδι των σπουδών μου.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
Λέξεις κλειδιά:	5
Abstract	6
Key words:	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
Α΄ ΜΕΡΟΣ	11
1. ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.....	11
1.1 Γλώσσα και κουλτούρα.....	11
1.2 Γλώσσα: εννοιολογικές αποσαφηνίσεις.....	12
1.3 Πολιτισμός: εννοιολογικές αποσαφηνίσεις.....	13
1.4 Από την πολυπολιτισμικότητα στη διαπολιτισμικότητα.....	14
2. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ /ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ.....	18
2.1 Η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερη/ξένη γλώσσα.....	18
2.2 Ανάπτυξη των τεσσάρων γλωσσικών δεξιοτήτων.....	20
2.3 Επικοινωνιακή ικανότητα.....	21
2.4 Διαπολιτισμική ικανότητα και επικοινωνία.....	22
2.5 Σύνδεση γλώσσας και πολιτισμού στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Γλωσσών.....	23
3. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «MODERN GREEK PAIDEIA».....	25
3.1 Η δημιουργία του προγράμματος.....	25
3.2 Λίγα λόγια για το πρόγραμμα.....	25
3.3 Οι στόχοι του προγράμματος.....	26
Β΄ ΜΕΡΟΣ	29
4. Η ΕΡΕΥΝΑ.....	29
4.1 Σκοπός και στόχοι της έρευνας.....	29
4.2 Η μεθοδολογία.....	29
4.3 Εκπαιδευτικό υλικό προς ανάλυση.....	30
4.4 Μοντέλα ανάλυσης διαπολιτισμικών στοιχείων στα σχολικά εγχειρίδια.....	31
4.5 Άξονες ανάλυσης διαπολιτισμικών στοιχείων.....	33
5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	36
5.1 Περιγραφή 1 ^{ου} κεφαλαίου: Μουσεία.....	36
5.2 Αποτελέσματα 1 ^{ου} κεφαλαίου: Μουσεία.....	41

5.3 Περιγραφή 2 ^{ου} κεφαλαίου: Φαγητό.	51
5.4 Αποτελέσματα 2 ^{ου} κεφαλαίου: Φαγητό.	57
5.5 Περιγραφή 3 ^{ου} κεφαλαίου: Περιβάλλον.....	67
5.6 Αποτελέσματα 3 ^{ου} κεφαλαίου: Περιβάλλον.....	73
6. ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ.	83
6.1 Συγκεντρωτικός πίνακας 1ου κεφαλαίου: Μουσεία.....	83
6.2 Συγκεντρωτικός πίνακας 2ου κεφαλαίου: Φαγητό.	84
6.3 Συγκεντρωτικός πίνακας 3ου κεφαλαίου: Περιβάλλον.....	85
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	87
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	89

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η καταγραφή των διαπολιτισμικών στοιχείων που υπάρχουν στο βιβλίο της Ε΄ δημοτικού στο πρόγραμμα «Modern Greek Paideia», σε σχολεία της περιοχής του Τορόντο του Καναδά, το οποίο εφαρμόζεται από το 2013.

Αναλυτικότερα, η εργασία χωρίζεται σε δύο σκέλη, στο πρώτο σκέλος που είναι το θεωρητικό και στο δεύτερο σκέλος, το οποίο αποτελεί το ερευνητικό κομμάτι της εργασίας. Στο πρώτο σκέλος, γίνονται αναφορές και αναλύσεις μέσα από βιβλιογραφική ανασκόπηση, στην γλώσσα και τον πολιτισμό, σε προσεγγίσεις της διδασκαλίας της δεύτερης/ξένης γλώσσας, καθώς και στο πρόγραμμα «Modern Greek Paideia». Στο δεύτερο σκέλος, παρουσιάζονται η έρευνα, ο σκοπός και οι στόχοι, η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για την διεκπεραίωση της, το εκπαιδευτικό υλικό που αναλύθηκε, καθώς και τα μοντέλα ανάλυσης διαπολιτισμικών στοιχείων και οι άξονες ανάλυσης.

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν, έδειξαν πως υπάρχει πληθώρα διαπολιτισμικών στοιχείων στο σχολικό εγχειρίδιο της Ε΄ δημοτικού και σχετίζονται πάντα με το θέμα που διαπραγματεύει η ενότητα.

Λέξεις κλειδιά:

Διαπολιτισμικότητα, πολυπολιτισμικότητα, η ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα, πρόγραμμα Modern Greek Paideia.

Abstract

The purpose of this thesis is to record intercultural elements in the book of the 5th grade in the program "Modern Greek Paideia", in schools in Toronto area of Canada, which has been in place since 2013.

More specifically, the work is divided into two parts, the first part which is the theoretical part and the second part which is the research part of the work. In the first part, references and analyses are made through a bibliographic review, in language and culture, in approaches to the teaching of the second / foreign language, as well as in the program "Modern Greek Paideia". The second part presents the research, the purpose and objectives, the methodology used to conduct the research, the educational material analyzed, the intercultural data analysis models and the analysis axes.

The results that have emerged have shown that there is a plethora of intercultural elements in the school textbook of the 5th grade and they are always related to the topic negotiated by the unit.

Key words:

Interculturalism, multiculturalism, Greek as a second / foreign language, Modern Greek Paideia program.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ελληνική εκπαίδευση προκειμένου να διαμορφώσει τους πολίτες της, εισάγει στα σχολεία και στο πρόγραμμα σπουδών μεθόδους διδασκαλίας οι οποίοι ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις μιας διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Στόχος είναι, οι μαθητές να ανταπεξέλθουν μελλοντικά μέσα σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία.

Η παρούσα εργασία, καλείται να καταγράψει και να αναλύσει τα διαπολιτισμικά στοιχεία που υπάρχουν στα σχολικά εγχειρίδια και συγκεκριμένα της Ε' τάξης του δημοτικού σχολείου σε περιοχές του Τορόντο στον Καναδά, μέσω ενός προγράμματος που αποκαλείται Modern Greek Paideia που αφορά την εκμάθηση της νέας ελληνικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας. Το πρόγραμμα δημιουργήθηκε το 2013 και στηρίζεται στο γλωσσοδιδασκτικό μοντέλο «με εστίαση στη γλωσσική επάρκεια» (proficiency – based model) (Norford & Marzano, 2016).

Αρχικά, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να οριοθετήσουμε την διαπολιτισμικότητα για τον λόγο ότι συχνά παρατηρείται να συγχέεται με διάφορους άλλους συγγενικούς όρους. Όταν γίνεται λόγος για τον όρο διαπολιτισμικότητα δίνεται έμφαση κυρίως στην αλληλεπίδραση των διαφόρων πολιτισμών μέσα σε μια κοινωνία. Η διαπολιτισμικότητα έχει ως βάσεις της την αναγνώριση της ετερότητας, την κοινωνική συνοχή, την ισότητα και την δικαιοσύνη. Συνεπώς, θα πρέπει να αποφεύγεται η συσχέτισή της με αφομοιωτικές πολιτικές, αλλά και με τον πολιτικό σχετικισμό, καθώς δεν δέχονται την ετερότητα ως ενδεχόμενη κατάσταση (Νικολάου, 2011).

Όσον αφορά τον όρο πολυπολιτισμικότητα, δηλώνει κατά βάση την συνύπαρξη πληθυσμών με διαφορετική γλώσσα, θρησκεία και νοοτροπία (Καραμάνου, 2016). Με λίγα λόγια, αποτελεί τον κανόνα και είναι αποτέλεσμα διαφόρων αιτιών (Νικολάου, 2011). Από την δεκαετία του '70 κύριο κριτήριο της πολυπολιτισμικότητας, αποτελούσε η ύπαρξη διαφορετικών εθνοτήτων, οι οποίες θεωρούνταν κυρίως ως φορείς στατικών πολιτισμικών ταυτοτήτων, και η έννοια της εθνότητας διαδραμάτιζε σημαντικό ρόλο στον επιστημονικό λόγο, στην κοινωνικοποίηση και την ανάλυση της πολυπολιτισμικότητας, και στον τρόπο νοηματοδότησης των διαφορών στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες (Γκόβαρης, 2001). Ο όρος αυτός, διαχειρίζεται με πολλαπλούς τρόπους, οι οποίοι συνοψίζονται σε συγκεκριμένες προσεγγίσεις, σε πέντε βασικά μοντέλα (Μάρκου, 1996 - Νικολάου, 2011). Το αφομοιωτικό μοντέλο, το

μοντέλο της ενσωμάτωσης, το πολυπολιτισμικό μοντέλο, το αντιρατσιστικό μοντέλο, το διαπολιτισμικό μοντέλο όπου σύμφωνα με τον Helmut Essinger (1991), οι βασικές αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι οι εξής: α) η ενσυναίσθηση, β) η αλληλεγγύη, γ) ο διαπολιτισμικός σεβασμός, δηλαδή ο σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα, δ) η εναντίωση του εθνικιστικού τρόπου σκέψης.

Η εργασία είναι χωρισμένη σε δύο σκέλη, το θεωρητικό και το ερευνητικό σκέλος. Το θεωρητικό αποτελείται από τρία κεφάλαια, καθώς και το ερευνητικό στο οποίο παρουσιάζεται εξονυχιστικά όλη η έρευνα. Στο Α' μέρος, το πρώτο κεφάλαιο αφορά την γλώσσα και τον πολιτισμό, όπου αρχικά αναλύεται η συσχέτιση μεταξύ της γλώσσας και της κουλτούρας, έπειτα παρουσιάζονται οι εννοιολογικές αποσαφηνίσεις της γλώσσας και στην συνέχεια οι εννοιολογικές αποσαφηνίσεις του πολιτισμού. Το κεφάλαιο κλείνει με το υποκεφάλαιο που αναλύει την πολυπολιτισμικότητα και την διαπολιτισμικότητα. Το δεύτερο κεφάλαιο έχει τίτλο «προσεγγίσεις διδασκαλίας της δεύτερης/ξένης γλώσσας» και αναφέρει αρχικά την διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Έπειτα γίνεται λόγος για την ανάπτυξη των τεσσάρων γλωσσικών δεξιοτήτων που είναι η κατανόηση γραπτού λόγου, η παραγωγή γραπτού λόγου, η κατανόηση προφορικού λόγου και η παραγωγή προφορικού λόγου. Ακολουθούν τα υποκεφάλαια που παρουσιάζουν την επικοινωνιακή ικανότητα καθώς και την διαπολιτισμική ικανότητα και επικοινωνία, ενώ στο τέλος γίνεται αναφορά στην σύνδεση γλώσσας και πολιτισμού στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Γλωσσών.

Στο τρίτο κεφάλαιο, αναλύεται το πρόγραμμα «Modern Greek Paideia». Αρχικά, παρουσιάζονται οι παράγοντες που οδήγησαν στην δημιουργία του προγράμματος, το οποίο δημιουργήθηκε το 2013 και εφαρμόζεται σε σχολεία της περιοχής του Τορόντο του Καναδά. Έπειτα, αναφέρονται λίγα σημαντικά λόγια για το πρόγραμμα, που συντάχθηκε και πραγματοποιήθηκε από καθηγητές και ερευνητές του Πανεπιστημίου της Δυτικής Μακεδονίας σε συνεργασία με την ελληνική κοινότητα του Τορόντο και αποτελεί μια προσπάθεια κατασκευής ενός ικανού και ολοκληρωμένου προγράμματος διδασκαλίας και εκμάθησης της νέας ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Κύριως στόχος του προγράμματος είναι, η ικανοποίηση των διαφοροποιημένων μαθησιακών αναγκών και ενδιαφερόντων των μαθητών (Tomlinson, 1999). Το συγκεκριμένο σχολείο του Τορόντο, αποτελείται από μαθητές που φοιτούν από το Νηπιαγωγείο έως τη Γ' Γυμνασίου και παρακολουθούν μαθήματα στην ελληνική γλώσσα (Griva, Ntinas & Flegas, 2018). Παρακάτω, παρουσιάζονται οι επτά στόχοι και αρχές που αποσκοπεί

το πρόγραμμα, με τους οποίους κλείνει το πρώτο μέρος της παρούσας εργασίας, το θεωρητικό.

Το ερευνητικό σκέλος, αποτελείται εξίσου από τον ίδιο αριθμό κεφαλαίων με το θεωρητικό και ξεκινάει με το τέταρτο κεφάλαιο, όπως παρουσιάζεται στον πίνακα περιεχομένων με τίτλο «Η Έρευνα». Το κεφάλαιο, ξεκινάει με τον σκοπό της έρευνας, που είναι η διερεύνηση των διαπολιτισμικών στοιχείων που υπάρχουν στο πρόγραμμα και συγκεκριμένα στο βιβλίο της Ε' τάξης, καθώς και τους επιμέρους στόχους της έρευνας. Ακολουθεί το υποκεφάλαιο που αναφέρει την μεθοδολογία της έρευνας, όπου με βάση την έρευνα της Σκεμπέ (2019), χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της ανάλυσης περιεχομένου που κατηγοριοποιείται είτε σε ποσοτική, είτε σε ποιοτική μέθοδο έρευνας, είτε σε μεικτή και η ανάλυση περιεχομένου μετατρέπει δευτερογενές υλικό ποιοτικής φύσης σε μορφή ποσοτικών δεδομένων (Κυριαζή, 1998). Έπειτα, παρουσιάζεται το εκπαιδευτικό υλικό προς ανάλυση. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκε το βιβλίο της Ε' δημοτικού της γλώσσας το οποίο διδάσκεται σε σχολεία της περιοχής του Τορόντο. Ακολουθεί η ακριβής περιγραφή της δομής που έχουν τα μαθήματα, στην οποία βασίζονται όλα τα μαθήματα. Αμέσως μετά, αναφέρονται τα μοντέλα ανάλυσης διαπολιτισμικών στοιχείων στα σχολικά εγχειρίδια. Συγκεκριμένα, στην έρευνα, με βάση την έρευνα της Σκεμπέ (2019), χρησιμοποιήθηκε το μοντέλο ανάλυσης πολιτισμικών στοιχείων του Byram (1993), όπου εστιάζει στο πολιτισμικό περιεχόμενο, περιλαμβάνει και παράγοντες κοινωνιολογικούς, αλλά εξετάζει τα στοιχεία και από ιστορική και γεωγραφική άποψη και παρουσίασε τα ακόλουθα κριτήρια α) κοινωνική ταυτότητα και κοινωνικές ομάδες, β) κοινωνική διάδραση, γ) ιδέες και συμπεριφορά, δ) κοινωνικοί και πολιτικοί θεσμοί, ε) κοινωνικοποίηση και ο κύκλος της ζωής, στ) εθνική ιστορία, ζ) εθνική γεωγραφία, η) στερεότυπα και εθνική ταυτότητα, θ) εθνική πολιτισμική κληρονομιά: προστίθεται από τον Byram (1994: 51-52). Ωστόσο, η λίστα αυτή δε διατηρήθηκε, ακριβώς, ως έχει, αλλά αποτέλεσε τη βάση. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την παρουσίαση των αξόνων ανάλυσης διαπολιτισμικών στοιχείων οι οποίοι διατυπώνονται με βάση την έρευνα της Σκεμπέ (2019, σ. 61).

Το πέμπτο κεφάλαιο, αποσκοπεί στα αποτελέσματα. Αρχικά, γίνεται η περιγραφή του πρώτου κεφαλαίου του βιβλίου, μουσεία, που αποτελείται από πέντε μαθήματα: α) Ταξίδι... στη Θεσσαλονίκη, β) Μια Κυριακή στο Μουσείο της Ακρόπολης, γ) Βόλτα με το τρενάκι, δ) Στο Μαντείο των Δελφών, ε) Το ημερολόγιο της Νεφέλης. Στην

συνέχεια, παρουσιάζονται, με βάση τους άξονες, τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τις αναφορές που γίνονται. Το ίδιο συμβαίνει και με το δεύτερο κεφάλαιο του βιβλίου, φαγητό, αλλά και με το τρίτο, περιβάλλον.

Το έκτο κεφάλαιο της έρευνας, περιλαμβάνει τους συγκεντρωτικούς πίνακες. Αναλυτικότερα, παρουσιάζονται πρώτα τα αποτελέσματα των στοιχείων που καταγράφηκαν για το κεφάλαιο «μουσειά», όπου παρατηρούμε ότι κυριαρχεί ο άξονας που αφορά την εθνική και πολιτισμική κληρονομιά με αριθμό 82. Ακολουθούν τα αποτελέσματα των στοιχείων που καταγράφηκαν για το κεφάλαιο «φαγητό», με κυρίαρχο άξονα της κοινωνικοποίησης και των πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας με αριθμό 153. Τέλος, τα στοιχεία που καταγράφηκαν για το κεφάλαιο «περιβάλλον», δείχνουν την κυριαρχία του άξονα της εθνική γεωγραφίας, καθώς σημειώνεται με μεγαλύτερο αριθμό 74.

Α' ΜΕΡΟΣ

1. ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.

1.1 Γλώσσα και κουλτούρα.

Η γλώσσα συνδέεται άμεσα με την κουλτούρα εφόσον η μια συμπληρώνει την άλλη, φαινόμενο που προκαλεί την εμφάνιση του όρου 'languageculture' (Risager, 2005). Πιο συγκεκριμένα, μια γλώσσα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος μιας κουλτούρας, καθώς και το αντίστροφο (Brown, 1994) ή αλλιώς μια γλώσσα είναι ο καθρέφτης μιας κουλτούρας (Wei, 2005). Η γλώσσα δομεί τον τρόπο με τον οποίο κάθε πολιτισμική ομάδα μπορεί και προσεγγίζει την καθημερινότητα και την αναδιαμορφώνει (Ντίνας, Γρίβα 2017).

Ένα άτομο δεν είναι δυνατόν να υπάρξει ικανός χειριστής της γλώσσας-στόχου, αν δεν έχει επίγνωση πώς λειτουργεί η αντίστοιχη κουλτούρα της συγκεκριμένης γλώσσας (Griva & Zorbas, 2018). Η γλώσσα ως γνωστόν αποτελεί μέσο επικοινωνίας και συνεννόησης, παράλληλα όμως μέσω αυτής, οι άνθρωποι μπορούν να εκφράσουν τις ιδέες και τις αντιλήψεις τους. Από αυτό το γεγονός, προκύπτει το αποτέλεσμα ότι το άτομο το οποίο μαθαίνει μια ξένη γλώσσα οικειοποιείται και με τον πολιτισμό της (Μήτσης, 2004). Όσον αφορά την διδασκαλία της ξένης γλώσσας υπάρχουν δύο τύποι μοντέλων, α) η στατική όψη της κουλτούρας, β) η δυναμική όψη (Liddicoat, 2001). Το πρώτο μοντέλο περιλαμβάνει πληροφορίες για την χώρα, για τους ανθρώπους της, την ζωή τους και την καθημερινότητα τους, την ιστορία, τα ήθη και τα έθιμα, την τέχνη, την λογοτεχνία και την μουσική. Στο δεύτερο μοντέλο, τα πιστεύω του επικεντρώνονται στην άποψη ότι η κουλτούρα αποτελείται από μια σειρά με πρακτικές λεκτικές ή μη λεκτικές με τις οποίες οι άνθρωποι δεσμεύονται. Σύμφωνα με τον Byram (1997), τα πολιτισμικά στοιχεία μια χώρας, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της ξένης γλώσσας καθώς επίσης και τα εγχειρίδια διδασκαλίας της ξένης γλώσσας οφείλουν να αγγίζουν διαπολιτισμικά θέματα. Επίσης, θα πρέπει να κάνουν συγκρίσεις ανάμεσα στην κουλτούρα-στόχο και την κουλτούρα των μαθητών, για να αποφεύγονται τα στερεότυπα και οι συγκρούσεις. Συχνό φαινόμενο το οποίο

παρατηρείται και που οδηγεί σε παρανοήσεις είναι ότι οι μαθητές τείνουν να ερμηνεύουν μια κατάσταση σύμφωνα με τις δική τους κουλτούρα και τις δικές τους προσδοκίες (Kramsch, 1993). Τέλος, μέσω των συγκρίσεων οι μαθητές κατανοούν καλύτερα την κουλτούρα τους και αναγνωρίζουν τις διαφορές ανάμεσα στις δύο κουλτούρες (Liddicoat, 2001).

1.2 Γλώσσα: εννοιολογικές αποσαφηνίσεις.

Αρχικά, η γλώσσα ως γνωστόν είναι το μέσο επικοινωνίας των ανθρώπων που αποτελείται από σύνολα λέξεων αλλά και φράσεων. Παρατηρείται συνεχώς να εμπλουτίζεται καθώς αλλάζουν και οι εποχές και μεταφέρουν δικά τους γλωσσικά και κοινωνικά στοιχεία. Χωρίς την παρουσία της γλώσσας δεν θα υπήρχε ολοκληρωμένη σκέψη αλλά ούτε και αξιόλογη ανάπτυξη της κοινωνίας (Lewis, 1993).

Η γλώσσα μεταξύ άλλων, υπακούει σε κανόνες γλωσσολογικούς και συμπεριφοράς (De Salins, 1992) και αποτελεί φορέα πολιτισμού, αλλά και ταυτότητας. Συγκεκριμένα, η γλώσσα, διαμορφώνει τον τρόπο με τον οποίο κάθε πολιτισμική ομάδα αντιμετωπίζει την καθημερινότητα, συμβάλλει στη διαμόρφωση κοινωνικοπολιτιστικών αξιών και διαμεσολαβεί τις εμπειρίες, τα πνευματικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα, τα συστήματα αξιών, τους κοινωνικούς κώδικες, την αίσθηση του ανήκειν συλλογικά αλλά και προσωπικά (Ντίνας & Γρίβα, 2017, σ.29).

Στο σημείο αυτό, θα πραγματοποιηθεί η αποσαφήνιση των χαρακτηρισμών της γλώσσας σε πρώτη/μητρική και δεύτερη/ξένη γλώσσα. Συχνά παρατηρείται ο προσδιορισμός σε μια γλώσσα με τον χαρακτηρισμό «πρώτη» ή «δεύτερη», με βάση την σειρά κατάκτησης, δηλαδή την χρονική ακολουθία. Συγκεκριμένα, ως πρώτη γλώσσα (Γ1), χαρακτηρίζεται η γλώσσα που ο άνθρωπος αποκτά υπό βιολογικών και κοινωνικών συνθηκών στα πρώτα χρόνια, για αυτό τον λόγο, συνώνυμος όρος είναι η «μητρική γλώσσα» (Σκούρτου, 2012). Σύμφωνα με τον Baker (2001), η μητρική γλώσσα μπορεί να είναι:

- είτε η γλώσσα την οποία μαθαίνουμε από την ίδια την μητέρα μας,
- είτε η πρώτη γλώσσα που μαθαίνουμε γενικώς,

- είτε η ισχυρότερη γλώσσα,
- είτε η γλώσσα που χρησιμοποιεί περισσότερο ο άνθρωπος,
- είτε η γλώσσα που ο άνθρωπος εκδηλώνει περισσότερη θετική στάση και αφομοίωση.

Η Skutnabb-Kangas (στο Σκούρτου, 2012), για τον ορισμό της γλώσσας ως πρώτη ή μητρική, αναφέρει τέσσερα βασικά κριτήρια:

- το κριτήριο της χρονικής ακολουθίας,
- το κριτήριο της ικανότητας στη χρήση της γλώσσας,
- το κριτήριο των λειτουργιών που επιτελούν οι γλώσσες,
- το κριτήριο των στάσεων και των απόψεων απέναντι στις γλώσσες.

Όταν γίνεται αναφορά για δεύτερη/ξένη γλώσσα, συνήθως εννοούμε ένα νέο - δεύτερο κώδικα επικοινωνίας, όπου σύμφωνα με τους Brevik, Olsen & Hellekjaer (2016), ένα άτομο κατακτά μια δεύτερη γλώσσα εφόσον έχει κατακτήσει την πρώτη γλώσσα (στο Μαραμή, 2019).

Σύμφωνα με τον Cook (2016), ξένη γλώσσα, θεωρείται η γλώσσα την οποία ένας άνθρωπος την κατακτά με φροντιστηριακό τρόπο, μέσω διδασκαλίας και δεν χρησιμοποιείται με φυσικό τρόπο και φυσικούς συνομιλητές στην καθημερινότητα (στο Μαραμή, 2019). Σύμφωνα με την Σκούρτου (2012), ο όρος «ξένη γλώσσα», αναφέρεται σε μια γλώσσα η οποία διδάσκεται σε χώρο που δεν αποτελεί το κυρίαρχο μέσο επικοινωνίας

1.3 Πολιτισμός: εννοιολογικές αποσαφηνίσεις.

Ο όρος «πολιτισμός» φαίνεται να συγγέεται συχνά με τον όρο «κουλτούρα». Ωστόσο, ο πολιτισμός έχει ορισμένα χαρακτηριστικά καθώς είναι εφικτό να μαθευτεί, να μεταδοθεί, και παράλληλα να είναι επιλεκτικός, αξιοσημείωτο είναι πως οι βάσεις του είναι αλληλένδετες και είναι εθνοκεντρικός (Δαμανάκης, 1989). Με βάση την Ψαρρού (2008), ο ορισμός στο λεξικό της κοινής νεοελληνικής (Τριανταφυλλίδης 1998), αναφέρει πως ο πολιτισμός έχει ως βάση το σύνολο των υλικών, πνευματικών,

τεχνικών επιτευγμάτων και επιδόσεων που είναι αποτέλεσμα των δημιουργικών δυνάμεων και ικανοτήτων του ανθρώπου και που εκφράζεται ιστορικά στους τύπους και στις μορφές οργάνωσης και δράσης της κοινωνίας καθώς και στη δημιουργία υλικών και πνευματικών αξιών. Η λέξη είναι δυνατόν να αναφέρεται α) στο σύνολο των υλικών συνθηκών της ζωής του ανθρώπου, που διαμορφώθηκαν και εξελίχθηκαν μέσω της τεχνικής και επιστημονικής προόδου, τεχνικός πολιτισμός, και β) στο σύνολο των πνευματικών και καλλιτεχνικών επιδόσεων και επιτευγμάτων του ανθρώπου, όπως είναι οι τέχνες, η επιστήμη, οι θεσμοί, η θρησκεία, τα έθιμα, πνευματικός πολιτισμός, κουλτούρα.

Η UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization/Εκπαιδευτική, Επιστημονική και Πολιτιστική Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών), θεωρεί πως ο πολιτισμός αποτελείται από ένα ολόκληρο σύμπλεγμα πνευματικών, υλικών, διανοητικών και συναισθηματικών γνωρισμάτων που χαρακτηρίζουν μια κοινωνία ή μια κοινωνική ομάδα. Περιλαμβάνει γράμματα, τέχνες και τρόπους ζωής, τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου, συστήματα αξιών, παραδόσεις και πεποιθήσεις.

Οι Verma και Bagley (1984), υποστηρίζουν πως ο πολιτισμός δεν είναι αντικειμενικός, αλλά είναι δυναμικός και έχει την δυνατότητα να αλλάζει μέσα στον χρόνο, καθώς δεν είναι μια στατική οντότητα (στο Πανέτας, 2014).

Ο πολιτισμός, σύμφωνα με τον Banks (1991: 70-76), θεωρείται ως τρόπος και στάση ζωής ο οποίος δημιουργείται κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες (πολιτικές, κοινωνικές, ιστορικές) (στο Θέματα Διαχείρισης Προβλημάτων Σχολικής Τάξης, 2008: 371).

1.4 Από την πολυπολιτισμικότητα στη διαπολιτισμικότητα.

Ο όρος πολυπολιτισμικότητα δηλώνει κατά βάση την συνύπαρξη πληθυσμών με διαφορετική γλώσσα, θρησκεία και νοοτροπία (Καραμάνου, 2016). Με λίγα λόγια, αποτελεί τον κανόνα και είναι αποτέλεσμα διαφόρων αιτιών (Νικολάου, 2011). Από την δεκαετία του '70 κύριο κριτήριο της πολυπολιτισμικότητας, αποτελούσε η ύπαρξη διαφορετικών εθνοτήτων, οι οποίες θεωρούνταν κυρίως ως φορείς στατικών

πολιτισμικών ταυτοτήτων, και η έννοια της εθνότητας διαδραμάτιζε σημαντικό ρόλο στον επιστημονικό λόγο, στην κοινωνικοποίηση και την ανάλυση της πολυπολιτισμικότητας, και στον τρόπο νοηματοδότησης των διαφορών στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες (Γκόβαρης, 2004).

Ο όρος αυτός, διαχειρίζεται με πολλαπλούς τρόπους, οι οποίοι συνοψίζονται σε συγκεκριμένες προσεγγίσεις, σε πέντε βασικά μοντέλα (Μάρκου, 1996 - Νικολάου, 2011).

1. Το αφομοιωτικό μοντέλο, το οποίο κρίνει ότι τα άτομα διαφορετικής, εθνικής προέλευσης αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους, συνυπάρχουν και συμμετέχουν στην καθημερινή ζωή μιας κοινωνίας ανεξαρτήτως προέλευσης. Στο εκπαιδευτικό σύστημα, το σχολείο είναι μονογλωσσικό και μονοπολιτισμικό το οποίο έχει ως στόχο να αποκτήσουν τα παιδιά επάρκεια στην εθνική γλώσσα και στον πολιτισμό και δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην διατήρηση της παράδοσης και της εθνικής κληρονομιάς. Οι υποστηρικτές του αφομοιωτικού μοντέλου δεν είναι κατά στη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των παιδιών, απλά θεωρούν ότι δεν είναι υπόθεση του δημοσίου εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά των ίδιων των ομάδων.
2. Το μοντέλο της ενσωμάτωσης έχει αρκετά κοινά στοιχεία με αυτό της αφομοίωσης, ωστόσο σε αυτό η πολιτισμική ετερότητα γίνεται αποδεκτή έως ένα βαθμό που δεν παρεμποδίζει τις πολιτισμικές αρχές της κυρίαρχης κοινωνίας. Στον χώρο της εκπαίδευσης, οι μαθητές με μεταναστευτικό προφίλ καλούνται να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις ενός σχολείου που αδυνατεί στις δικές τους ανάγκες.
3. Το πολυπολιτισμικό μοντέλο το οποίο έκανε την εμφάνισή του το 1970 όπου έγινε αντιληπτό ότι τα μοντέλα της αφομοίωσης και της ενσωμάτωσης δεν έλυναν τα προβλήματα των μαθητών στο σχολικό περιβάλλον. Οι υποστηρικτές αυτού του εκπαιδευτικού μοντέλου, πιστεύουν ότι η κοινωνική συνοχή προωθείται με την αναγνώριση των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων των παιδιών με μεταναστευτικό προφίλ και την διαμόρφωση μιας κοινωνίας μέσα στην οποία θα μπορούν να συνυπάρξουν και να αναπτυχθούν όλοι οι πολιτισμοί. Όσον αφορά την εκπαίδευση,

αναπτύσσεται η αναγκαιότητα της γνώσης του εθνικού πολιτισμού και παράδοσης του ίδιου του παιδιού, προκειμένου να υπάρξουν ίσες ευκαιρίες για όλα τα παιδιά. Δημιουργούνται προγράμματα τα οποία δίνουν βάση τόσο στην πολιτισμική όσο και στην γλωσσική ταυτότητα των παιδιών με στόχο την αποδοχή των ατόμων που έχουν διαφορετικά υπόβαθρα. Παρόλα αυτά, το μοντέλο αυτό παρουσιάζει κάποιες αδυναμίες, όπως η παρουσίαση των πολιτισμών μονόπλευρα και αναιρεί την απαραίτητη αλληλεπίδραση.

4. Το αντιρατσιστικό μοντέλο αναπτύχθηκε μια δεκαετία μετέπειτα. Οι υποστηρικτές του κατακρίνουν το πολυπολιτισμικό μοντέλο εκπαίδευσης για τον λόγο ότι πιστεύουν ότι ενισχύει τον ρατσισμό και θεωρούν ότι πρέπει να αλλάξουν οι δομές της εκπαίδευσης της κοινωνίας έτσι ώστε να εξαλειφθούν οι φυλετικές διακρίσεις. Οι βασικοί στόχοι του είναι η ισότητα στην εκπαίδευση, η δικαιοσύνη του κράτους και η χειραφέτηση και η απελευθέρωση από ρατσιστικά πρότυπα.
5. Το διαπολιτισμικό μοντέλο το οποίο μπορεί να θεωρηθεί ως εξέλιξη του πολυπολιτισμικού ταλαιπωρήθηκε αρκετά προκειμένου να κατασταλάξει σε ένα θεωρητικό πλαίσιο το οποίο όμως δεν γίνεται από όλους αποδεκτό. Σύμφωνα με τον Helmut Essinger (1991), οι βασικές αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι οι εξής: α) η ενσυναίσθηση, β) η αλληλεγγύη, γ) ο διαπολιτισμικός σεβασμός, δηλαδή ο σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα, δ) η εναντίωση του εθνικιστικού τρόπου σκέψης.

Συμπερασματικά, με βάση τα προαναφερθέντα, το σχολικό πρόγραμμα θα πρέπει να ανταποκρίνεται στις εκπαιδευτικές, κοινωνικές, πολιτισμικές και πολιτικές προσδοκίες όλων ανεξαιρέτως των εθνικών ομάδων (Μάρκου, 1996).

Ο όρος «διαπολιτισμικότητα», συχνά παρατηρείται να συγγέεται με διάφορους άλλους συγγενικούς όρους. Όταν γίνεται λόγος για τον όρο διαπολιτισμικότητα δίνεται έμφαση κυρίως στην αλληλεπίδραση των διαφόρων πολιτισμών μέσα σε μια κοινωνία. Η διαπολιτισμικότητα έχει ως βάσεις της την αναγνώριση της ετερότητας, την κοινωνική συνοχή, την ισότητα και την δικαιοσύνη. Συνεπώς, θα πρέπει να αποφεύγεται η συσχέτισή της με αφομοιωτικές πολιτικές, αλλά και με τον πολιτικό σχετικισμό, καθώς δεν δέχονται την ετερότητα ως ενδεχόμενη κατάσταση (Νικολάου, 2011). Σύμφωνα με την Ιωαννίδου (2012:5), Η διαπολιτισμικότητα, αποδεχόμενη την ετερότητα ως

κατάσταση υπαρκτή, τόσο στη χώρα μας όσο και στις υπόλοιπες χώρες του πλανήτη, θέτει ως προτεραιότητα τη δημιουργία εκείνου του περιβάλλοντος θα χαρακτηρίζεται από :

- την αποδοχή και το σεβασμό της ιδιαιτερότητας του άλλου
- τη δημιουργία κλίματος επικοινωνίας και συνεργασίας
- τη φροντίδα και παροχή ίσων ευκαιριών πρόσβασης στη γνώση, αλλά και την κοινωνική, πολιτισμική και οικονομική ζωή.

Ο Hoff (1987), θεωρεί την διαπολιτισμικότητα ως μια νέα μορφή συμβίωσης, στην οποία οι νέες συνήθειες αναγνωρίζονται, πραγματοποιείται η αλληλεπίδραση, η επαφή ανθρώπων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο και η πολυγλωσσία θεωρείται εξίσου δεδομένη.

Η διαπολιτισμικότητα προϋποθέτει την πολυπολιτισμικότητα, αλλά δεν απορρέει αυτόματα από αυτήν (Δαμανάκης, 1989).

2. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ /ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ.

2.1 Η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερη/ξένη γλώσσα.

Αρχικά, θα πραγματοποιηθεί η αποσαφήνιση βασικών όρων προκειμένου να μην προκληθούν διάφορες συγχύσεις. Ο όρος «γλώσσα» συνοδεύεται συχνά από διάφορους επιθετικούς προσδιορισμούς, όπως είναι η «μητρική», η «πρώτη», η «δεύτερη» και η «ξένη» όπου ο καθένας έχει την δικιά του εννοιολογική σημασία. Πιο συγκεκριμένα, όταν γίνεται λόγος για την *μητρική γλώσσα* εννοείται η γλώσσα που ένα παιδί μαθαίνει πρώτη από όλες και την οποία μιλάει άπιστα. Αυτός ο όρος συμβαδίζει με την αντίληψη ότι οι γλωσσικές δεξιότητες ενός παιδιού αποκτώνται μέσα από τη μητέρα και συνεπώς η γλώσσα που ομιλείται από την ίδια την μητέρα θα είναι και η πρωταρχική γλώσσα που θα μάθει το παιδί. Συχνά η μητρική γλώσσα συνδέεται με την *πρώτη γλώσσα* καθώς είναι αυτή που ένας άνθρωπος μαθαίνει από την γέννηση του. Η δεύτερη γλώσσα αναφέρεται κυρίως σε εκπαιδευτικά μοντέλα, στα οποία τα παιδιά λαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος ή το σύνολο της διδασκαλίας σε γλώσσα διαφορετική από την πρώτη, ή τη μητρική τους γλώσσα (Walter, 2015 - Yadav, 2014). Με τον όρο *ξένη γλώσσα* επισημαίνεται η γλώσσα που μαθαίνει κάποιος την οποία πρόκειται να την χρησιμοποιήσει μελλοντικά και η εκμάθηση της συντελείται μέσω σχολείου ή των φροντιστηριακών μαθημάτων (Μπέλλα, 2007).

Η εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας, προϋποθέτει καλή γνώση της γραμματικής, της γραφής, αλλά και του λεξιλογίου. Υπάρχουν διάφοροι μέθοδοι και προσεγγίσεις που εφαρμόζονται σήμερα στην διδασκαλία της δεύτερης/ξένης γλώσσας.

- Μια από τις πιο διαδεδομένες μεθοδολογικές προσεγγίσεις είναι η *επικοινωνιακή προσέγγιση* (Communicative approach), η οποία στηρίζει ότι η γλώσσα σημαίνει αλληλεπίδραση και στοχεύει στην χρήση της γλώσσας ως δεξιότητα χωρίς να επικεντρώνεται στη δομή της. Η επικοινωνιακή προσέγγιση δίνει ιδιαίτερη βάση στις ανάγκες και στα ενδιαφέροντα του μαθητή, στα οποία

οφείλει να δίνει και ο εκπαιδευτικός προκειμένου να διαμορφώσει ένα κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό (Savignon, 1983, 2005).

- Η *φυσική προσέγγιση* (The natural approach), η οποία πρεσβεύει ότι η γλώσσα-στόχος θα πρέπει να αποκτάται με φυσικό τρόπο, όπως συμβαίνει και με την μητρική γλώσσα χωρίς να δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην γραμματική της. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στην φυσική προσέγγιση ο εκπαιδευτικός για να επικοινωνήσει με τους μαθητές χρησιμοποιεί την γλώσσα-στόχο ενώ αντίθετα οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν και με την γλώσσα-στόχο αλλά και με την μητρική (Sam, 2016).
- Η *άμεση μέθοδος* (The direct method) η οποία έχει ως βάση της την επικοινωνία. Ολόκληρη η διδασκαλία πραγματοποιείται με την γλώσσα-στόχο, με αποτέλεσμα οι μαθητές μέσω της συχνής χρήσης της να εξοικειώνονται. Ιδιαίτερη βαρύτητα έχουν οι δραστηριότητες που πραγματοποιούνται με την συζήτηση και τον διάλογο. Η συγκεκριμένη μέθοδος χαρακτηρίζεται από τη χρήση της γλώσσας-στόχου ως μέσου διδασκαλίας και επικοινωνίας στην τάξη, αλλά και από την αποφυγή της χρήσης της πρώτης γλώσσας (Mart, 2013).
- Η *γραμματικό - μεταφραστική μέθοδος* (Grammar Translation Method) που συναντάται και ως *κλασική μέθοδος*, εστιάζει κυρίως στην εκμάθηση της δεύτερης/ξένης γλώσσας με βάση τους κανόνες της γραμματικής και στην εφαρμογή τους κατά τη μετάβαση από μία γλώσσα σε μία άλλη. Παρατηρείται ότι ο εκπαιδευτικός είναι το επίκεντρο μέσα στην σχολική τάξη, καθώς διδάσκει παρουσιάζοντας την δομή της γλώσσας, ενώ ταυτόχρονα οι μαθητές ακούν και κρατούν σημειώσεις χωρίς να δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην πρακτική εφαρμογή και στην βιωματική μάθηση (Prastyo, 2015).

Η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερη/ξένη γλώσσα, καθορίζεται από επίπεδα γλωσσομάθειας. Σύμφωνα με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες, υπάρχουν έξι επίπεδα γλωσσομάθειας τα οποία ορίζονται ως εξής:

- A1 = στοιχειώδης γνώση.
- A2 = βασική γνώση,
- B1 = μέτρια γνώση,

- B2 = καλή γνώση,
- Γ1 = πολύ καλή γνώση,
- Γ2 = άριστη γνώση.

2.2 Ανάπτυξη των τεσσάρων γλωσσικών δεξιοτήτων.

Υπάρχουν τέσσερις βασικές γλωσσικές δεξιότητες που καλείται να αναπτύξει ο μαθητής, η ακρόαση, η ομιλία, η ανάγνωση και η γραφή. Διαχωρίζονται σε δύο διαστάσεις, στις δεξιότητες της πρόσληψης και της παραγωγής, δηλαδή η κατανόηση γραπτού λόγου, η παραγωγή γραπτού λόγου, η κατανόηση προφορικού λόγου και τέλος η παραγωγή προφορικού λόγου. Κάθε γλωσσική δεξιότητα είναι δυνατόν να είναι περισσότερο ή λιγότερο αναπτυγμένη και έτσι προκύπτει το γεγονός πως υπάρχουν δεξιότητες μέσα στις δεξιότητες (Baker, 1996).

Πιο συγκεκριμένα, στις προσληπτικές δεξιότητες ανήκει η κατανόηση γραπτού λόγου, καθώς και η κατανόηση προφορικού λόγου. Στην πρώτη δεξιότητα, ο μαθητής καλείται να «αποκωδικοποιήσει» το κείμενο, αφενός σε μικροεπίπεδο, δηλαδή να κατανοήσει τη σημασία της κάθε λέξης ξεχωριστά (skimming), αφετέρου σε μακροεπίπεδο (top down) δηλαδή να κατανοήσει το γενικό νόημα του κειμένου (scanning). Όσον αφορά την δεύτερη δεξιότητα, παρατηρείται μια διμερής διάκριση των δεξιοτήτων, σε τοπικό επίπεδο κατανόησης, όπου ο ακροατής κατανοεί κάποιες συγκεκριμένες πληροφορίες και σε γενικό επίπεδο, όπου ο ακροατής είναι ικανός να κατανοήσει το γενικό νόημα του κειμένου. Στις παραγωγικές δεξιότητες ανήκουν η παραγωγή προφορικού λόγου και η παραγωγή γραπτού λόγου. Η πρώτη απαιτεί ένα ευρύ φάσμα ικανοτήτων που πρέπει να κατέχει ο ομιλητής για να επικοινωνήσει και η δεύτερη δεξιότητα συνδέεται με το σχολικό περιβάλλον, εφόσον ο μαθητής από τις πρώτες τάξεις του δημοτικού εξασκείται στην παρούσα δεξιότητα (Τζεβελέκου, Κάντζου, Σταμούλη, Χονδρογιάννη, Βαρλοκώστα, Ιακώβου, Λύτρα, Παπαγεωργακόπουλος, 2004).

Στις τέσσερις βασικές γλωσσικές δεξιότητες προστίθεται και μια πέμπτη, η σκέψη. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου ένας άνθρωπος δεν μιλάει, δεν ακούει, δεν διαβάζει, δεν γράφει μια γλώσσα ωστόσο όμως την χρησιμοποιεί στην σκέψη. Είναι δυνατόν να

θεωρηθεί ως εσωτερικός λόγος και να τοποθετηθεί στα πλαίσια της ομιλίας ή να διαφοροποιηθεί από την πραγματική ομιλία (Skutnabb-Kangas, 1981).

2.3 Επικοινωνιακή ικανότητα.

Η έννοια της επικοινωνιακής ικανότητας, έκανε την εμφάνιση της στα τέλη της δεκαετίας του '70. Παλαιότερα η γλώσσα συνεπαγόταν με ένα σύστημα από λέξεις και γραμματική, τώρα όμως δίνεται βάση στην λειτουργία του συστήματος καθώς και στην χρήση του από τον ομιλητή (Τοκατλίδου, 1986). Η γλώσσα αποτελεί εργαλείο για την ομιλία αλλά και προϊόν της ομιλίας, αυτό δείχνει ότι η χρήση είναι δυνατή λόγω του συστήματος (Saussure, 1916). Η επικοινωνιακή ικανότητα, έχει μια γλωσσική και εξωγλωσσική διάσταση, δηλαδή η κανονική χρήση του γλωσσικού τύπου, αλλά και η εφαρμογή του συστήματος αυτού για επικοινωνία (Τοκατλίδου, 1986). Επιπλέον, η επικοινωνιακή ικανότητα είναι το να γνωρίζει κάποιος ένα σύστημα από κανόνες και μέσα από αυτό να δημιουργεί προτάσεις και εκφράσεις (Habermas, 1971). Παρόλα αυτά, η Warm (1981) θεωρεί πως το να παράγει κάποιος προτάσεις και εκφράσεις δεν αρκούν μόνο αυτά για να καταστεί ικανός να επικοινωνήσει.

Η επικοινωνιακή γλωσσική διδασκαλία ερευνά τις λειτουργικές και δομικές πτυχές της γλώσσας συνδυάζοντας τις σε μια πληρέστερη επικοινωνιακή θεώρηση (Littlewood, 1981). Ο χρήστης της γλώσσας, πρέπει να χρησιμοποιεί τη γλώσσα, σωστά και κατάλληλα (Hymes, 1966). Ακόμη, η επικοινωνιακή ικανότητα νοείται ως μια γνώση (un savoir) αποτελούμενη από γραμματικούς και κοινωνιολογικούς κανόνες (Hymes, 1984). Υπάρχουν τέσσερις άξονες της επικοινωνιακής ικανότητας, οι οποίοι είναι οι εξής:

- η *γλωσσολογική ικανότητα*, που αφορά την γνώση του γλωσσικού κώδικα, δηλαδή τις γνώσεις της γραμματικής και του λεξιλογίου, όπως και τους κανόνες γραφής και ορθογραφίας.
- η *κοινωνιογλωσσολογική ικανότητα*, που είναι η γνώση των κοινωνιογλωσσικών κανόνων της χρήσης, το να γνωρίζει κάποιος αρχικά πώς να χρησιμοποιεί την γλώσσα και αφετέρου να ανταποκρίνεται σε αυτήν.

- η *συνομιλιακή ικανότητα*, ή αλλιώς η *ικανότητα λόγου* που αφορά την γνώση του τρόπου παραγωγής και κατανόησης προφορικών ή γραπτών κειμένων στην κατάσταση της ομιλίας ή γραφής και κατανόησης και ανάγνωσης αντίστοιχα.
- η *στρατηγική ικανότητα*, μέσω της οποίας κάποιος μπορεί να διορθώσει τις τυχόν αστοχίες στην επικοινωνία, πριν, καθ' όλη την διάρκεια, αλλά και αφού συμβούν.

Ωστόσο ο Byram (1991) πρόσθεσε και την:

- *διαπολιτισμική επικοινωνιακή ικανότητα*, μέσω της οποίας θεωρεί πως μπορεί κάποιος να αλληλεπιδρά στην δική του γλώσσα με ανθρώπους από άλλη χώρα και κουλτούρα χρησιμοποιώντας τις γνώσεις του για την χώρα και την κουλτούρα της.

2.4 Διαπολιτισμική ικανότητα και επικοινωνία.

Η διαπολιτισμική ικανότητα, αφορά κατά κύριο λόγο την γνώση, τις δεξιότητες, καθώς και τις νοοτροπίες μέσα από τις οποίες συνδέονται πολιτισμικές περιοχές που περιλαμβάνουν την πατρίδα των μαθητών, αλλά και την γλώσσα της χώρας στόχου. Η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ικανότητας, θεωρείται ως μια διαδικασία που αφορά τις ικανότητες των μαθητών οι οποίες προέρχονται από το πολιτισμικό υπόβαθρο της χώρας προέλευσης τους. Αυτή η διαδικασία τους επιτρέπει να διαφεύγουν στην ανάκληση των πολιτισμικών υποθέσεών τους (Risager, 2005).

Όσον αφορά την διαπολιτισμική επικοινωνία, οι χρήστες θα πρέπει να κατέχουν υψηλές ερμηνευτικές ικανότητες, εφόσον καλούνται να ανταπεξέλθουν στις προσδοκίες οι οποίες είναι δυνατόν να αμφισβητηθούν λόγω της ορθότητας και των κανόνων δράσης (Γκοβάρης, 2001). Ο όρος «διαπολιτισμική επικοινωνία», είναι μια συμβολική και ερμηνευτική διαδικασία κατά την οποία άνθρωποι από διαφορετικούς πολιτισμούς προκειμένου να καταφέρουν να επικοινωνήσουν, δημιουργούν κοινά νοήματα (Lustig & Koester, 2007), δηλαδή αφορά την επικοινωνία ανάμεσα στους ανθρώπους από δυο διαφορετικούς πολιτισμούς (Chen & Starosta, 1998). Ακόμη, η διαπολιτισμική επικοινωνία δεν σχετίζεται μόνο με την επικοινωνία με άτομα από διαφορετικούς πολιτισμούς, αλλά εμπεριέχει και τις στάσεις, τις δεξιότητες και τις

συμπεριφορές που βασίζονται στις διαφορές οι οποίες αφορούν το κάθε πολιτισμικό περιβάλλον. Επομένως, χαρακτηρίζεται σαν την ικανότητα των ανθρώπων, από συγκεκριμένες πολιτισμικές ταυτότητες, που είναι ικανοί να επικοινωνήσουν καλύτερα μέσα σε πολυγλωσσικές κοινωνίες (Byram, 2002). Επιπλέον, έχει σχέση με τις επιπτώσεις της επικοινωνιακής συμπεριφοράς όταν παρατηρείται η αλληλεπίδραση διαφορετικών πολιτισμών. Κατά συνέπεια, η διαπολιτισμική επικοινωνία αφορά την επικοινωνία που διαδραματίζεται σε συμβολικούς διαπολιτισμικούς χώρους (Arasaratnam, 2013).

Στην διαπολιτισμική επικοινωνία, συναντιέται και η διαπολιτισμική προσέγγιση που περιλαμβάνει τρεις δεξιότητες. Την *γνωστική επικοινωνιακή δεξιότητα*, που σχετίζεται με την γνώση της γλώσσας και της κουλτούρας, των αξιών και των κανόνων των ανθρώπων από διαφορετικούς πολιτισμούς με τους οποίους επικοινωνούμε. Την *συναισθηματική επικοινωνιακή δεξιότητα*, η οποία καθορίζεται σαν η συναισθηματικά ικανότητα που προσελκύει τα άτομα να επικοινωνούν με ανθρώπους που προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Την *λειτουργική επικοινωνιακή δεξιότητα*, σύμφωνα με την οποία το άτομο προκειμένου να επικοινωνήσει με ανθρώπους που ανήκουν σε διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια, χρησιμοποιεί και την γνωστική και την συναισθηματική επικοινωνιακή δεξιότητα (Byram & Fleming, 1998).

2.5 Σύνδεση γλώσσας και πολιτισμού στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Γλωσσών.

Το ΚΕΠ, αφορά ένα κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο για τη γλωσσική εκμάθηση, διδασκαλία και αξιολόγηση και παρέχει μια κοινή βάση για την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας γλωσσικών μαθημάτων, οδηγιών για τη σύνταξη σχετικών προγραμμάτων σπουδών, εξετάσεων, διδακτικών εγχειριδίων.

Όσον αφορά το έργο του Συμβουλίου Πολιτιστικής Συνεργασίας του Συμβουλίου, έχει ως βάση τρεις βασικές αρχές, οι οποίες όπως αναφέρονται είναι:

- «η πλούσια κληρονομιά των ποικίλων γλωσσών και πολιτισμών στην Ευρώπη είναι ένα πολύτιμο κοινό αγαθό που πρέπει να προστατευθεί και να αναπτυχθεί, και ότι χρειάζεται μια σημαντική εκπαιδευτική προσπάθεια για τη μετατροπή

αυτής της ποικιλότητας από εμπόδιο στην επικοινωνία σε πηγή αμοιβαίου εμπλουτισμού και κατανόησης,

- μόνο μέσα από την καλύτερη γνώση των ευρωπαϊκών σύγχρονων γλωσσών θα είναι δυνατή η διευκόλυνση της επικοινωνίας και της συναλλαγής μεταξύ Ευρωπαίων που έχουν διαφορετική μητρική γλώσσα, έτσι ώστε να προωθηθεί η κινητικότητα στην Ευρώπη, η αμοιβαία κατανόηση και συνεργασία, και να ξεπεραστούν οι προκαταλήψεις και οι διακρίσεις,
- τα κράτη μέλη, όταν υιοθετούν ή αναπτύσσουν εθνικές πολιτικές στον τομέα της εκμάθησης και διδασκαλίας σύγχρονων γλωσσών, μπορούν να επιτύχουν μεγαλύτερη σύγκλιση στο ευρωπαϊκό επίπεδο μέσω κατάλληλων διαδικασιών συνεχούς συνεργασίας και συντονισμού της πολιτικής τους».

Το Συμβούλιο για την Πολιτιστική Συνεργασία, της Επιτροπής Παιδείας και του Τμήματος Σύγχρονων Γλωσσών του Συμβουλίου, εξασφάλισαν κάποια γενικά μέτρα, όπου ανάμεσα σε αυτά, τα πληθυσμιακά τμήματα «να αντεπεξέρχονται στις απαιτήσεις της καθημερινής ζωής σε μια άλλη χώρα, και να βοηθούν τους ξένους που διαμένουν στη χώρα τους να κάνουν το ίδιο, να ανταλλάσσουν πληροφορίες και ιδέες με παιδιά και ενήλικες που μιλούν μια διαφορετική γλώσσα και να τους εκφράζουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους και να επιτυγχάνουν ευρύτερη και βαθύτερη κατανόηση του τρόπου ζωής και σκέψης των άλλων λαών και της πολιτισμικής τους κληρονομιάς».

Ακόμη, όπως καταγράφονται, είναι ιδιαίτερα σημαντικά και απαραίτητα τα εξής συμπεράσματα: α) η εντατικοποίηση της γλωσσικής εκμάθησης και διδασκαλίας στις χώρες, β) η γλωσσική εκμάθηση να αποτελεί μια δια βίου διαδικασία, γ) η επιθυμητή η ανάπτυξη ενός Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου αναφοράς για την γλωσσική εκμάθηση σε όλα τα επίπεδα.

Σύμφωνα με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Γλωσσών, η γλώσσα χαρακτηρίζεται ως μια σημαντική πτυχή του πολιτισμού, αλλά ταυτόχρονα παρουσιάζεται και ως ένα μέσο πρόσβασης στις πραγματώσεις του. Οι διάφοροι πολιτισμοί μεταξύ τους, συνυπάρχουν, συγκρίνονται, και αλληλεπιδρούν, δημιουργώντας μια εμπλουτισμένη, συγκροτημένη πολλαπλο-πολιτισμική ικανότητα. Ένα τμήμα της είναι και η πολλαπλογλωσσική ικανότητα, που και αυτή αλληλεπιδρά με τα άλλα τμήματα.

3. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «MODERN GREEK PAIDEIA».

3.1 Η δημιουργία του προγράμματος.

Έως το σχολικό έτος 2013-2014, δεν υπήρχε κανένα ικανό και ολοκληρωμένο Αναλυτικό Πρόγραμμα για καμία βαθμίδα εκπαίδευσης, στην περιοχή του Τορόντο, το οποίο ανταποκρινόταν στις ανάγκες των μαθητών που φοιτούσαν στα σχολεία εκείνης της περιοχής. Εξίσου αισθητή ήταν και η απουσία των σχολικών εγχειριδίων, για την ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα, κατάλληλα προσαρμοσμένων στις ανάγκες του πλαισίου του Τορόντο. Το γεγονός αυτό και σε συνδυασμό με την ελλιπή και περιορισμένη παιδαγωγική κατάρτιση των εκπαιδευτικών, οδήγησαν να καταστεί το έργο των εκπαιδευτικών μέσα στην σχολική τάξη ιδιαίτερα δύσκολο (Griva, Ntinis, Flegas, 2018).

Οι συγκεκριμένοι παράγοντες, οδήγησαν στην δημιουργία του προγράμματος «Modern Greek Paideia». Αρχικά, συλλέχθηκαν πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο ζωής και για την καθημερινότητα των μελών της ελληνικής παροικίας του Τορόντο, όπως επίσης και για την ιστορία της ελληνικής παρουσίας στο Οντάριο.

3.2 Λίγα λόγια για το πρόγραμμα.

Η σύνταξη του προγράμματος πραγματοποιήθηκε από καθηγητές και ερευνητές του Πανεπιστημίου της Δυτικής Μακεδονίας σε συνεργασία με την ελληνική κοινότητα του Τορόντο. Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί μια προσπάθεια κατασκευής ενός ικανού και ολοκληρωμένου προγράμματος διδασκαλίας και εκμάθησης της νέας ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας (Γ2/ΞΓ), και συνδυάζει την διδασκαλία της γλώσσας και των στοιχείων του ελληνικού πολιτισμού μέσα από θεματικούς άξονες. (Griva, Ntinis & Flegas, 2018).

Το πρόγραμμα βασίζεται στο γλωσσοδιδακτικό μοντέλο «με εστίαση στη γλωσσική επάρκεια» (proficiency-based model) (Norford & Marzano, 2016). Βασικός στόχος του είναι, η ικανοποίηση των διαφοροποιημένων μαθησιακών αναγκών και ενδιαφερόντων

των μαθητών (Tomlinson, 1999), έτσι ώστε να μπορεί να ικανοποιεί σχολικές μονάδες με διαφορετικούς εκπαιδευτικούς και μαθησιακούς στόχους και να παρέχει στους εκπαιδευτικούς την ικανότητα της επιλογής για διαφορετικά μαθησιακά επίπεδα (Κουτσελίνη, 2006). Κατά συνέπεια σχεδιάστηκε η σύνταξη ενός Προγράμματος Σπουδών προσαρμοσμένου στις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες της εκεί ελληνικής κοινότητας, αλλά και οργανώθηκε η σύνταξη εγχειριδίων διδασκαλίας της νέας ελληνικής για τους μαθητές καθώς και βιβλίων για τους εκπαιδευτικούς. Για να κριθεί αυτή η προσπάθεια ως αποτελεσματική, οι δημιουργοί του προγράμματος συγκέντρωσαν ερευνητικά δεδομένα τα οποία τους επέτρεψαν να καταγράψουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο Τορόντο. Η βαρύτητα δόθηκε στο γλωσσικό προφίλ, στα ενδιαφέροντα και στις ανάγκες των μαθητών του σχολείου «Αριστοτέλης», αλλά και στις προσδοκίες των γονέων οι οποίοι επιλέγουν να επενδύσουν στην ελληνόγλωσση εκπαίδευση των παιδιών τους (Griva, Ntinis & Flegas, 2018).

Στο συγκεκριμένο σχολείο φοιτούν μαθητές από το Νηπιαγωγείο έως τη Γ' Γυμνασίου. Οι μαθητές παρακολουθούν μαθήματα στην ελληνική γλώσσα τρεις φορές την εβδομάδα. Εκτός από την ελληνική γλώσσα, οι μαθητές του διδάσκονται παραδοσιακούς ελληνικούς χορούς και τραγούδια, Ιστορία και Μυθολογία της Ελλάδας, Θρησκευτικά και Γεωγραφία της Ελλάδας. Όταν οι μαθητές της ΣΤ' τάξης αποφοιτούν αποκτούν απολυτήριο δημοτικού σχολείου, το οποίο είναι ισότιμο με αυτό ενός δημοτικού σχολείου που βρίσκεται στην Ελλάδα (Griva, Ntinis & Flegas, 2018).

3.3 Οι στόχοι του προγράμματος.

Το πρόγραμμα βασίστηκε στις παρακάτω αρχές και στους στόχους (Griva, Ntinis & Flegas, 2018) :

1. Ανάπτυξη των δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου σε ποικίλες περιστάσεις και πλαίσια επικοινωνίας (Harwood, 2010; Nunan, 1998; Χαραλαμπίδης & Χατζησαββίδης, 1997).
2. Αξιοποίηση και δημιουργία ποικίλων κειμενικών ειδών που παράγονται σε διάφορα και διαφορετικά περιβάλλοντα επικοινωνίας.

3. Διαδικασία διαμεσολάβησης γλωσσών (Γ1-Γ2), μια λειτουργία που απαιτεί την παράλληλη χρήση ενδογλωσσικών και διαγλωσσικών κωδίκων (βλ. Council of Europe, 2001; Rudvin & Spinzi, 2014).
4. Ενσωμάτωση στοιχείων του ελληνικού πολιτισμού και της Γεωγραφίας της Ελλάδας.
5. Καλλιέργεια της διαπολιτισμικής επίγνωσης και επικοινωνίας (Byram, 2000; Byram et al., 2002).
6. Ενίσχυση της δημιουργικότητας των μαθητών, μέσα από την αξιοποίηση ευρείας τυπολογίας δημιουργικών παιχνιδιών (βλ. Γρίβα & Σέμογλου, 2013).
7. Εμπλοκή των μαθητών σε δραστηριότητες επικοινωνίας, αλληλόδρασης και επίλυσης προβλήματος (βλ. Bourke, 1992; Sheen, 1992).

Τα βιβλία του προγράμματος Modern Greek Paideia ξεκίνησαν να σχεδιάζονται αρχικά το 2013 και ολοκληρώθηκαν το 2018, με σκοπό να καλύπτουν τις ανάγκες ενός εντατικού προγράμματος ελληνομάθειας, δηλαδή 2 με 3 ενενηντάλεπτα την εβδομάδα. Σε αυτά τα σχολεία ο εκπαιδευτικός μπορεί να συμπληρώνει την επιπρόσθετη ώρα διδασκαλίας με δραστηριότητες επικοινωνιακού, αλληλοδραστικού και βιωματικού χαρακτήρα. Αντίθετα όμως, υπάρχουν σχολεία τα οποία λειτουργούν μόνο μια φορά την εβδομάδα και τα βιβλία του προγράμματος είναι εφικτό να χρησιμοποιηθούν και σε αυτά. Στις περιπτώσεις αυτές κύριος σκοπός είναι η ανάπτυξη βασικών γλωσσικών δεξιοτήτων, ο οποίος μπορεί να επιτευχθεί με την κατάλληλη επιλογή των πιο σημαντικών μαθησιακών στόχων του μαθήματος. Στα μονοήμερα σχολεία οι εκπαιδευτικοί έχουν στη διάθεσή τους μόνο 90 λεπτά, για να ολοκληρώσουν ένα από τα 30 μαθήματα του βιβλίου. Συνεπώς, θα πρέπει να κάνουν επιλογή των πιο σημαντικών στοιχείων από κάθε μάθημα που θεωρούν ότι θα πρέπει να γνωρίζει ένας μαθητής. Σε κάθε περίπτωση, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να καλύπτουν και τις τέσσερις δεξιότητες στις οποίες εξετάζονται οι υποψήφιοι στις εξετάσεις για την πιστοποίηση επάρκειας της ελληνομάθειας, τις δεξιότητες που αφορούν τον προφορικό και τον γραπτό λόγο (κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου, παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου), αλλά και τις δεξιότητες διαπολιτισμικής επίγνωσης και επικοινωνίας (βλ Ντίνας & Γρίβα, 2017). Τα βιβλία της σειράς Paideia μπορούν να αξιοποιηθούν σε όλους τους τύπους των σχολείων αποτελεί το γεγονός ότι τα αυθεντικά κείμενα που

έχουν συμπεριληφθεί στο βιβλίο του μαθητή έχουν γραφτεί με διαθεματικό και λειτουργικό προσανατολισμό (Griva, Ntinis, Flegas, 2018).

Συμπερασματικά, η έλλειψη κατάλληλων σχολικών εγχειριδίων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των συγκεκριμένων ομάδων μαθητών, η ελλιπής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που εργάζονται στα συγκεκριμένα σχολεία και η ελλιπής προβολή της εκπαιδευτικής αξίας της ελληνικής γλώσσας έχουν οδηγήσει στη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου σύγχρονου προγράμματος διδασκαλίας και εκμάθησης της νέας ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας.

Β΄ ΜΕΡΟΣ

4. Η ΕΡΕΥΝΑ.

4.1 Σκοπός και στόχοι της έρευνας.

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνήσει τα διαπολιτισμικά στοιχεία που υπάρχουν στο πρόγραμμα Modern Greek Paideia και συγκεκριμένα στο σχολικό βιβλίο της νεοελληνικής γλώσσας της Ε' δημοτικού. Το παραπάνω πρόγραμμα δημιουργήθηκε και εφαρμόζεται στα σχολεία της περιοχής του Τορόντο στον Καναδά. Οι επιμέρους στόχοι της έρευνας είναι οι εξής: (:57 στο Σκεμπέ, 2019).

- Να καταγραφούν στοιχεία που αφορούν την εθνική ιστορία της χώρας στόχου και χώρας καταγωγής.
- Να καταγραφούν στοιχεία που αφορούν την εθνική γεωγραφία της χώρας στόχου και χώρας καταγωγής.
- Να καταγραφούν στοιχεία που αφορούν την εθνική πολιτισμική κληρονομιά της χώρας στόχου και χώρας καταγωγής.
- Να καταγραφούν στοιχεία που αφορούν την κοινωνικοποίηση και τα πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας της χώρας στόχου και χώρας καταγωγής.
- Να καταγραφούν τα στοιχεία που αφορούν τους κοινωνικούς και πολιτισμούς θεσμούς της χώρας στόχου και χώρας καταγωγής.
- Να καταγραφούν τα πολιτισμικά στοιχεία που αφορούν τον Καναδά, τη χώρα που αποτελεί το περιβάλλον διαβίωσης.
- Να καταγραφούν τα πολυπολιτισμικά στοιχεία που αφορούν ένα παγκόσμιο πλαίσιο.

4.2 Η μεθοδολογία.

Με βάση την έρευνα της Σκεμπέ (2019), χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα η μέθοδος που είναι η ανάλυση περιεχομένου που κατηγοριοποιείται είτε σε ποσοτική, είτε σε ποιοτική μέθοδο έρευνας, είτε σε μεικτή. Η ανάλυση περιεχομένου μετατρέπει δευτερογενές υλικό ποιοτικής φύσης σε μορφή ποσοτικών δεδομένων (Κυριαζή, 1998). Ο Krippendorf(1998, σ.403) επίσης όρισε την ανάλυση περιεχομένου ως μια ερευνητική τεχνική για να δημιουργήσει κανείς αντιγράψιμα και έγκυρα συμπεράσματα από τα δεδομένα και τα συμφραζόμενά τους.

4.3 Εκπαιδευτικό υλικό προς ανάλυση.

Για την ανάλυση χρησιμοποιήθηκε βιβλίο Νεοελληνικής γλώσσας το οποίο διδάσκεται σε σχολεία της περιοχής του Τορόντο στον Καναδά. Συγκεκριμένα, το υλικό ήταν το βιβλίο της Ε΄ δημοτικού που δημιουργήθηκε και εφαρμόζεται μέσω του προγράμματος Modern Greek Paideia το οποίο δημιουργήθηκε το 2013 και έχει ως κύριο στόχο την εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε παιδιά Ελλήνων ομογενών.

Κάθε μάθημα έχει την ίδια δομή με όλα. Συγκεκριμένα, στην πρώτη σελίδα υπάρχει ο τίτλος του μαθήματος και ο αριθμός του και παρακάτω υπάρχει το πινακάκι όπου αναγράφονται οι μαθησιακοί στόχοι (Success Criteria), που αφορούν το κάθε μάθημα ενώ στο τέλος της σελίδας υπάρχει μια φωτογραφία που απεικονίζει τέσσερα παιδιά με πλάτη, τα οποία κοιτούν κάποια φωτογραφία ή σκίτσο σχετικά με το μάθημα. Στην δεύτερη σελίδα, ακολουθεί το βασικό κείμενο, το οποίο πολλές φορές συνοδεύεται με τις αντίστοιχες εικόνες. Η επόμενη σελίδα, που συνήθως είναι η τρίτη, ξεκινά με την δεξιότητα «Διαβάζω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», όπου αποτελείται από ερωτήσεις που στοχεύουν στην κατανόηση του κειμένου. Στο υπόλοιπο μισό της σελίδας, υπάρχει η δραστηριότητα «Κατανοώ τους κανόνες της γλώσσας», όπου συνήθως υπάρχουν τρεις ασκήσεις γραμματικής. Η πέμπτη σελίδα αφορά την δεξιότητα κατανόησης προφορικού λόγου «Ακούω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», η οποία αποτελείται από μια άσκηση όπου οι μαθητές καλούνται να ακούσουν προσεκτικά κάτι ηχογραφημένο και στην συνέχεια να συμπληρώσουν την ακόλουθη άσκηση με βάση όσα άκουσαν. Στην επόμενη σελίδα, υπάρχει η δεξιότητα παραγωγής προφορικού λόγου «Μιλώ – Κατανοώ – Συνομιλώ», σε αυτήν την δραστηριότητα γίνεται συνήθως μια συζήτηση

μέσα στην τάξη με την ολομέλεια των μαθητών που συσχετίζεται με το θέμα του μαθήματος. Ακολουθεί είτε στην ίδια, είτε στην επόμενη σελίδα, η δεξιότητα παραγωγής γραπτού λόγου «Σκέφτομαι – Γράφω – Δημιουργώ», η οποία αποτελείται από μια άσκηση γραφής. Η αμέσως επόμενη σελίδα, περιλαμβάνει συχνά την δραστηριότητα «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», η οποία χρησιμοποιείται για αξιολόγηση μέσω του παιχνιδιού και περιλαμβάνει παιχνίδια ρόλων ή δημιουργικά παιχνίδια. Το κάθε μάθημα κλείνει με δύο σελίδες που περιλαμβάνουν την περιγραφική αξιολόγηση. Στην πρώτη σελίδα, υπάρχει ένας πίνακας με μια φόρμα αυτοαξιολόγησης την οποία συμπληρώνουν οι μαθητές για τον εαυτό τους, ενώ η τελευταία σελίδα αποτελείται από μια κάρτα περιγραφικής αξιολόγησης από τον εκπαιδευτικό και από μια κάρτα που χρησιμεύει για την επικοινωνία γονέα – εκπαιδευτικού.

4.4 Μοντέλα ανάλυσης διαπολιτισμικών στοιχείων στα σχολικά εγχειρίδια.

Για την διεξαγωγή της έρευνας και με βάση την έρευνα της Σκεμπέ (2019), χρησιμοποιήθηκε το μοντέλο ανάλυσης πολιτισμικών στοιχείων του Byram (1993). Η λίστα αυτή εστιάζει στο πολιτισμικό περιεχόμενο, περιλαμβάνει παράγοντες κοινωνιολογικούς, αλλά εξετάζει τα στοιχεία και από ιστορική και γεωγραφική άποψη. Θεωρείται ένα μοντέλο πλήρες, κατανοητό και πρακτικό. Ο Byram (1989) διαβεβαίωνε ότι παρόλο που η εκμάθηση και διδασκαλία της κουλτούρας έχει ειδικθεί ως ένα αναπόσπαστο κομμάτι της γλωσσικής εκπαίδευσης, η πλειοψηφία των περιπτώσεων ήταν “η απόκτηση πληροφοριών γύρω από μια ξένη χώρα, χωρίς τις ψυχολογικές απαιτήσεις της ενσωματωμένης γλωσσικής εκμάθησης”. Την ίδια άποψη επιβεβαίωσε η έρευνα της Kramsch (1993), η οποία έδειξε ότι σε πολλές τάξεις όπου διδάσκεται η γλώσσα, η κουλτούρα περιορίζεται συχνά στα “τέσσερα F’s” που σημαίνει “foods, fairs, folklores and statistic facts”. Η Kramsch (1993) τόνισε ότι η γλωσσική διδασκαλία “πρέπει να συνδέσει τη διδασκαλία της κουλτούρας με αυτήν την κουλτούρα”. Έτσι, ο Byram και η Kramsch συμφωνούν ότι η κουλτούρα δεν λειτουργεί μόνο ως υπόβαθρο ή στήριξη στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας, αλλά πρέπει να αξιολογηθεί με τον δικό της τρόπο και να συνδεθεί με τη διαπροσωπική κατανόηση (Juan, 2010) (στο Σκεμπέ, 2019).

Ο Byram εξετάζοντας το πολιτισμικό περιεχόμενο σε βιβλία γλωσσικής διδασκαλίας παρουσίασε τα παρακάτω κριτήρια (στο Σκεμπέ, 2019):

1. Κοινωνική ταυτότητα και κοινωνικές ομάδες (κοινωνική τάξη, ταυτότητα, εθνικές μειονότητες)
2. Κοινωνική διάδραση (διαφορετικά επίπεδα τυπικής συμπεριφοράς)
3. Ιδέες και συμπεριφορά (ήθος, θρησκευτικές πεποιθήσεις, καθημερινή ρουτίνα)
4. Κοινωνικοί και πολιτικοί θεσμοί (κρατικοί θεσμοί, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, νόμος και τάξη, κοινωνική ασφάλιση, τοπική διακυβέρνηση)
5. Κοινωνικοποίηση και ο κύκλος της ζωής (οικογένειες, σχολεία, απασχόληση, τελετουργικά)
6. Εθνική ιστορία (ιστορικά και σύγχρονα γεγονότα ιδωμένα ως σημάδια της εθνικής ταυτότητας)
7. Εθνική γεωγραφία (γεωγραφικοί παράγοντες, ιδωμένοι ως σημαντικοί από τα μέλη)
8. Στερεότυπα και εθνική ταυτότητα(τι είναι τυπικό σύμβολο των εθνικών στερεοτύπων) (Byram, 1993, in Juan, 2010: 138).
9. Εθνική πολιτισμική κληρονομιά: προστίθεται από τον Byram (1994: 51-52)

Η λίστα αυτή, όπως αναφέρει και η Σκεμπέ (2019), δεν διατηρήθηκε, ακριβώς, ως έχει, αλλά αποτέλεσε τη βάση, η οποία περιλαμβάνει τη γνώση του μακροεπιπέδου της κουλτούρας (κοινωνικά πολιτικά, ιστορικά θέματα), αλλά και του μικροεπιπέδου της κουλτούρας (κοινωνικά και πολιτισμικά ανθρωπολογικά φαινόμενα) (Risager). Περιλαμβάνει την Κουλτούρα (τέχνη, λογοτεχνία, αρχιτεκτονική, μουσική, η κληρονομιά του πολιτισμού και της σκέψης) (Lussier,2011) και την κουλτούρα (πολιτισμική συμπεριφορά, αντιλήψεις, ιδέες, αξίες) (Tomalin & Stempleski, 1993, Lussier, 2011). Οι κατηγορίες Εθνική ιστορία και Εθνική Γεωγραφία διατηρήθηκαν και αναλύθηκαν στις κατάλληλες υποκατηγορίες. Η κατηγορία Εθνική πολιτισμική κληρονομιά διευρύνθηκε και συμπεριέλαβε το ήθος, τη θρησκεία που ανήκαν στην κατηγορία Ιδέες και Συμπεριφορά, ενώ ό,τι σχετιζόταν με εθνική ταυτότητα και

στερεότυπα εντάχθηκε στην κατηγορία αυτή. Η κατηγορία Κοινωνικοποίηση και ο Κύκλος της ζωής άλλαξε τίτλο κατά το ήμισυ και έγινε Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας, αφού αφορά ακριβώς αυτή την οπτική για τον πολιτισμό, ενώ συμπύχθηκαν οι δύο πρώτες κατηγορίες του Byram σε αυτή. Τέλος, προστέθηκαν η κατηγορία Καναδικό πλαίσιο, η οποία περιλαμβάνει στοιχεία του πολιτισμού του περιβάλλοντος των παιδιών και η κατηγορία Πολυπολιτισμικά στοιχεία που αφορά τα στοιχεία που ενώνουν τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από την εθνική τους προέλευση και δημιουργούν την αίσθηση της παγκόσμιας κοινότητας. Στις δύο ενότητες (2η και 4η) που περιλαμβάνουν μόνο πολυπολιτισμικά στοιχεία οι κατηγορίες είναι τέσσερις: παγκόσμια ιστορία, παγκόσμια γεωγραφία, παγκόσμια πολιτισμική κληρονομιά και Κοινωνικοποίηση. Τελικά, η ανάλυση των πολιτισμικών στοιχείων του εγχειριδίου βασίστηκε στη λίστα των επτά παρακάτω σημείων.

4.5 Άξονες ανάλυσης διαπολιτισμικών στοιχείων.

Με βάση την έρευνα της Σκεμπέ (2019: 61) χρησιμοποιήθηκαν οι παρακάτω άξονες ανάλυσης:

1. Εθνική Ιστορία:

- γεγονότα του απώτερου παρελθόντος,
- γεγονότα σχετικά πρόσφατα,
- ιστορικά πρόσωπα,
- διαχρονικότητα του ελληνικού αθλητισμού.

2. Εθνική Γεωγραφία:

- φυσικό περιβάλλον,
- δομημένο περιβάλλον,
- γεωγραφική θέση,
- γεωγραφικές περιοχές,

- προστασία του περιβάλλοντος.

3. Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας:

- οικογένεια / κοινωνικός περίγυρος,
- καθημερινές συνήθειες,
- διατροφικές συνήθειες,
- Μ.Μ.Ε,
- Μέσα Μαζικής Μεταφοράς,
- αθλητισμός,
- φεστιβάλ / εκδηλώσεις.

4. Εθνική πολιτισμική κληρονομιά:

- ήθη / έθιμα,
- τέχνη / μουσεία,
- μνημεία / αρχαιολογικοί χώροι,
- γλώσσα / λογοτεχνία,
- μυθολογία,
- θρησκεία,
- αρχαία ενδυμασία,
- ιδέες – συμπεριφορές,
- σημαίες κρατών,
- διάσημοι δημιουργοί / εφευρέτες,
- παγκόσμιες οργανώσεις.

5. *Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί:*

- κυβέρνηση,
- εκπαίδευση.

6. *Το Καναδικό πλαίσιο:*

- πολιτισμικά στοιχεία,
- στοιχεία γεωγραφίας,
- κοινωνικοποίηση.

5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.

5.1 Περιγραφή 1^{ου} κεφαλαίου: Μουσεία.

Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει πέντε ενότητες, οι οποίες είναι:

1. Ταξίδι... στη Θεσσαλονίκη.
2. Μια Κυριακή στο Μουσείο της Ακρόπολης.
3. Βόλτα με το τρενάκι.
4. Στο Μαντείο των Δελφών.
5. Το ημερολόγιο της Νεφέλης.

Στο πρώτο μάθημα, στην πρώτη σελίδα συναντάμε τους μαθησιακούς στόχους, οι οποίοι περιλαμβάνουν το λεξιλόγιο την γραμματική, καθώς και την ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων.

Στην συνέχεια, παρουσιάζεται το βασικό κείμενο, το οποίο αναφέρεται στο ταξίδι που έκανε ο ήρωας του βιβλίου, ο Οδυσσέας, στην Θεσσαλονίκη. Περιγράφονται τα μνημεία και οι αρχαιολογικοί χώροι που επισκέφθηκε στην συμπρωτεύουσα αλλά και στην Βέροια. Έπειτα, οι ασκήσεις που ακολουθούν, σχετίζονται με την κατανόηση του γραπτού λόγου. Συγκεκριμένα στις ασκήσεις 1. και 2. οι μαθητές οφείλουν στην ερώτηση που τους δίνεται, να επιλέξουν από τις πολλαπλές απαντήσεις την σωστή. Στις επόμενες δύο ασκήσεις, πρέπει να απαντήσουν στην ερώτηση από μόνοι τους βρίσκοντας την σωστή απάντηση.

Στην πορεία, ακολουθούν κανόνες της γραμματικής όπου υπάρχουν πινακάκια που επεξηγούν ορισμένους κανόνες, τους οποίους συνάντησαν οι μαθητές στο συγκεκριμένο μάθημα. Κάτω από κάθε κανόνα υπάρχει μια άσκηση εξάσκησης. Επίσης, στην άσκηση 3, οι μαθητές κλίνονται να ορίσουν κάτω από τις υπάρχουσες φωτογραφίες, με βάση αυτές, την σωστή λεζάντα.

Στην κατανόηση του προφορικού λόγου, ακούν ορισμένες πληροφορίες και πρέπει να συμπληρώσουν αυτές που λείπουν.

Στην παραγωγή του προφορικού λόγου, οι μαθητές αναφέρουν ποια πόλη της Ελλάδας θα ήθελαν να επισκεφτούν και για ποιους λόγους.

Η τελευταία δραστηριότητα ονομάζεται «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ». Σε αυτήν, παίζουν το παιχνίδι *παζλ*, μέσω του οποίου τα παιδιά είναι χωρισμένα σε ομάδες και ψάχνουν με τους συμμαθητές τους τα κομμάτια που αντιστοιχούν στο χρώμα της δικής τους ομάδας και σχηματίζουν μια εικόνα της Θεσσαλονίκης.

Στο τέλος κάθε μαθήματος υπάρχει η αυτοαξιολόγηση. Με αυτόν τον τρόπο ο κάθε μαθητής/τρια έχει την δυνατότητα να αξιολογήσει τον εαυτό του/της. Επιπλέον, υπάρχουν δύο κάρτες, η πρώτη αφορά την περιγραφική αξιολόγηση του μαθητή από τον εκπαιδευτικό και η δεύτερη, την επικοινωνία του εκπαιδευτικού με τον γονέα προκειμένου να υπάρχει συνεννόηση και συνεργασία.

Στο δεύτερο μάθημα, συναντάμε και πάλι τους μαθησιακούς στόχους οι οποίοι περιλαμβάνουν εξίσου το λεξιλόγιο, την γραμματική και την ανάπτυξη των τεσσάρων γλωσσικών δεξιοτήτων. Το βασικό κείμενο, περιγράφει την ημέρα του Σοφοκλή στο Μουσείο της Ακρόπολης συνοδευόμενο με δύο φωτογραφίες από αυτό και αναφέρονται ορισμένα μνημεία του. Σχετίζεται με τις επόμενες ασκήσεις στην δραστηριότητα «Διαβάζω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», στις οποίες οι μαθητές εφόσον έχουν κατανοήσει το κείμενο, απαντούν στις παρούσες ερωτήσεις.

Ακολουθούν οι κανόνες της γραμματικής. Σε αυτό το σημείο, οι μαθητές καλούνται να τοποθετήσουν τα επίθετα στην σωστή σειρά του κειμένου. Έπειτα, το πινακάκι που υπάρχει αφορά τον υπερσυντέλικό χρόνο, τον οποίο διδάσκονται οι μαθητές σε αυτήν την ενότητα και στην συνέχεια με βάση αυτό, συμπληρώνουν τις μετέπειτα ασκήσεις γραμματικής.

Στην δεξιότητα κατανόησης προφορικού λόγου, οι μαθητές ακούν προσεκτικά τον Μύθο της Αθηνάς και του Ποσειδώνα και αποφασίζουν αν οι πληροφορίες είναι σωστές ή λανθασμένες.

Με βάση τον μύθο που άκουσαν, όπου οι κάτοικοι έπρεπε να διαλέξουν ποιο δώρο θα έπαιρναν από τους θεούς, στην παραγωγή προφορικού λόγου, αναπτύσσεται μια συζήτηση με τους μαθητές μέσω της οποίας διηγούνται ποιο δώρο θα επέλεγαν οι ίδιοι και γιατί.

Στην τέταρτη δεξιότητα, «Σκέφτομαι – Γράφω – Δημιουργώ», τα παιδιά γράφουν ένα γράμμα με τις εντυπώσεις που τους προκάλεσε το Μουσείο της Ακρόπολης και παραλήπτης είναι η Μαρία.

Στη δραστηριότητα «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ» τα παιδιά θα παίξουν το παιχνίδι αγαματάκια. Συγκεκριμένα, επιλέγεται ένας μαθητής με λάχνισμα που θα «τα φυλάει» και κάθετα με πλάτη, 10 μέτρα περίπου, στους υπόλοιπους. Τότε, φωνάζει «αγαματάκια- αγαματάκια είσαστε έτοιμα, παιδάκια; Μέρα ή νύχτα;». Οι υπόλοιποι μαθητές, πρέπει να σταθούν ακίνητοι αναπαριστώντας ένα άγαλμα και αν είναι έτοιμοι να απαντήσουν «μέρα», αν υπάρχουν παιδιά που ακόμη σκέφτονται, τότε απαντούν «νύχτα». Όταν ο μαθητής που «τα φυλάει» ακούσει από όλους να λένε «μέρα», γυρίζει και πηγαίνει προς τα «άγαλματα» που βλέπει. Περιμένει το κάθε «άγαλμα» να «ζωντανέψει» και να ολοκληρώσει την κίνηση που σκέφτηκε ο «γλύπτης» του. Το παιδί που είναι το καλύτερο «άγαλμα» είναι ο επόμενος που θα «τα φυλάει».

Το τρίτο μάθημα, ξεκινάει με τους μαθησιακούς στόχους. Το βασικό κείμενο είναι η συνέχεια από το προηγούμενο μάθημα. Διηγείται την βόλτα του Σοφοκλή και της Αθηνάς στον βράχο της Ακρόπολης η οποία συνεχίστηκε μέσα στο κόκκινο τρενάκι που ταξίδευε στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας. Το τρενάκι έδωσε την δυνατότητα στα παιδιά να θαυμάσουν τα φημισμένα μνημεία της πρωτεύουσας. Η πρώτη δεξιότητα, «Διαβάζω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», αποτελείται από μια άσκηση με τρεις ερωτήσεις, όπου έχοντας καταλάβει το κείμενο, τα παιδιά καλούνται να δώσουν την σωστή απάντηση.

Ακολουθεί η δραστηριότητα «Κατανοώ τους κανόνες της γλώσσας». Στην πρώτη άσκηση, τοποθετούν τις λεζάντες κάτω από τις αντίστοιχες εικόνες. Στην συνέχεια υπάρχει ένα συννεφάκι που υπενθυμίζει τους χρόνους αόριστος, παρατατικός και υπερσυντέλικος και το παρακάτω πινακάκι πρέπει να το συμπληρώσουν οι μαθητές. Στην δεύτερη άσκηση τα παιδιά, θα διαβάσουν το μικρό κείμενο, θα υπογραμμίσουν τα ρήματα και θα σημειώσουν αντίστοιχα με Α (αόριστος), Π (παρατατικός), Υ (υπερσυντέλικος), για να δείξουν σε ποιο χρόνο ανήκει το κάθε ρήμα. Η τρίτη άσκηση αφορά και αυτή τους χρόνους, υπάρχουν προτάσεις τις οποίες πρέπει να μετατρέψουν στον αόριστο, στον παρατατικό και στον υπερσυντέλικο.

Στην δεύτερη δεξιότητα, «Ακούω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», υπάρχουν στο βιβλίο μπερδεμένες κουκκίδες με αξιοθέατα. Οι μαθητές πρέπει να ακούσουν προσεκτικά την

διαδρομή που θα ακολουθήσει το κόκκινο τρενάκι προκειμένου να αριθμήσουν σωστά τις κουκκίδες με τα αξιοθέατα.

Στην τρίτη δεξιότητα, «Μιλώ – Κατανοώ – Συνομιλώ», οι μαθητές μέσω μιας ιστοσελίδας θα διαδραματίσουν μια ξενάγηση σε μουσείο. Χωρίζονται σε ομάδες, ένας είναι ο ξεναγός και οι υπόλοιποι οι επισκέπτες.

Η δεξιότητα, «Σκέφτομαι – Γράφω – Δημιουργώ», καλεί τους μαθητές να γράψουν και αυτοί τις εμπειρίες τους από ένα ταξίδι που έχουν βιώσει. Που πήγαν; Με ποιους, τι έκαναν και τι αξιοθέατα είδαν εκεί;

Το μάθημα κλείνει με την δραστηριότητα «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ». Το παιχνίδι ονομάζεται «τα τρενάκια». Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και ανά ομάδα ετοιμάζουν από έναν «σταθμό». Στο «μαγικό κουτ» γράφουν ονόματα από διάφορες περιοχές, κτίρια, αξιοθέατα ή ότι άλλο τους αρέσει, της Αθήνας. Έπειτα, η κάθε ομάδα ψάχνει να βρει φωτογραφίες και πληροφορίες για την περιοχή που τους έτυχε και ετοιμάζουν έναν προορισμό για το παιχνίδι τους.

Το τέταρτο μάθημα, ξεκινάει όπως τα προαναφερθέντα, με τους μαθησιακούς στόχους. Το παρόν βασικό κείμενο, αναφέρεται στο ταξίδι της Χριστίνας και του Δημήτρη στους Δελφούς και συνοδεύεται από μια αντίστοιχη εικόνα αλλά και από μια εικόνα από το αρχαίο θέατρο το οποίο επίσης και επισκέφθηκαν. Στην κατανόηση γραπτού λόγου συναντάμε μια άσκηση με τρεις ερωτήσεις κατανόησης του κειμένου.

Στους κανόνες της γραμματικής υπάρχουν δύο ασκήσεις. Στην πρώτη, πρέπει να διαλέξουν το σωστό επίθετο που ταιριάζει στο ερχόμενο κείμενο. Στην δεύτερη άσκηση, υπάρχουν 12 λέξεις στην αριστερή στήλη και 12 ορισμοί των λέξεων στην δεξιά στήλη με μπερδεμένη σειρά. Οι μαθητές, με την βοήθεια του λεξικού, αν χρειαστεί, πρέπει να αντιστοιχήσουν τις λέξεις με τις σωστές σημασίες τους.

Στην κατανόηση προφορικού λόγου, ακούν τα παιδιά τις πληροφορίες για το Μαντείο των Δελφών και σημειώνουν από τις τρεις απαντήσεις την σωστή.

Στην παραγωγή προφορικού λόγου, διεξάγεται μια συζήτηση μέσα στην τάξη, μεταξύ των μαθητών σχετικά με το επάγγελμα που θέλουν να ακολουθήσουν μελλοντικά.

Στην τέταρτη δεξιότητα, δηλαδή στην παραγωγή γραπτού λόγου, οι μαθητές συλλέγουν πληροφορίες για να βοηθήσουν τους ήρωες του μαθήματος, σχετικά με την Αντιγόνη του Σοφοκλή ή τον Σοφοκλή και στην συνέχεια τις γράφουν στο βιβλίο τους.

Στην δραστηριότητα «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», τα παιδιά θα παίξουν το παιχνίδι «Βασιλιά – βασιλιά». Ένας είναι ο βασιλιάς και οι υπόλοιποι συνεννοούνται κρυφά και επιλέγουν ποιο επάγγελμα και με ποιον τρόπο θα το αναπαραστήσουν. Στην συνέχεια ακολουθεί η παρακάτω συνομιλία:

- Βασιλιά, βασιλιά με τα δώδεκα σπαθιά! Τι δουλειά;
- Τεμπελιά, απαντάει ο βασιλιάς.
- Μας έστειλε η γιαγιά να κάνουμε δουλειά.
- Ε, κάντε την!

Στο τελευταίο μάθημα του κεφαλαίου, με τίτλο «Το ημερολόγιο της Νεφέλης», συναντάμε τους μαθησιακούς στόχους και στο τέλος της σελίδας απεικονίζονται οι ήρωες του βιβλίου να κοιτούν ένα σκίτσο από το μνημείο της Κνωσού, το οποίο και μας παραπέμπει στο θέμα του μαθήματος.

Το βασικό κείμενο είναι ημερολόγιο. Σε αυτό, η Νεφέλη διηγείται τις διακοπές της στην Κρήτη και τα μνημεία που επισκέφτηκε. Στην δεξιότητα κατανόησης γραπτού κειμένου υπάρχουν τέσσερις ασκήσεις. Στην πρώτη ο μαθητής πρέπει στην ερώτηση που υπάρχει να επιλέξει την σωστή ανάμεσα στις τέσσερις ήδη υπάρχουσες απαντήσεις. Η δεύτερη και η τρίτη άσκηση αποτελούνται από μια ερώτηση την οποία καλείται να απαντήσει ο μαθητής. Η τέταρτη άσκηση, είναι αντιστοίχιση. Η αριστερή στήλη αποτελείται από τα μέρη που επισκέφθηκε η Νεφέλη και στην δεξιά αναφέρονται τα πράγματα που θαύμασε.

Στους κανόνες της γραμματικής, στην πρώτη άσκηση παρουσιάζονται ο συγκριτικός και υπερθετικός βαθμός των επιρρημάτων. Στην δεύτερη άσκηση, τα παιδιά πρέπει να συμπληρώσουν στο κείμενο τις λέξεις που λείπουν και είναι μέσα στην παρένθεση. Στην τελευταία άσκηση, πρέπει να τοποθετήσουν τις λεζάντες κάτω από τις σωστές εικόνες.

Στην κατανόηση προφορικού λόγου, οι μαθητές ακούν τον Μύθο του Ίκαρου και του Δαίδαλου και απαντούν στις υπάρχουσες ερωτήσεις.

Στην παραγωγή προφορικού λόγου, αναπτύσσεται συζήτηση μέσα στην τάξη. Τα παιδιά διηγούνται ποια μουσεία έχουν επισκεφθεί και τι είδαν εκεί.

Στην δραστηριότητα, «Σκέφτομαι – Γράφω – Δημιουργώ», οι μαθητές γράφουν ένα γράμμα στην Νεφέλη βοηθώντας την Χριστίνα να λύσει τις απορίες της.

Στην τελευταία δραστηριότητα, «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», τα παιδιά θα παίξουν το παιχνίδι «ο μπερδεμένος ξεναγός». Χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες και διπλώνουν μία κόλλα χαρτί τόσες φορές όσες και τα μέλη της ομάδας. Στην πορεία, ο κάθε μαθητής συνεχίζει όπως αυτός νομίζει την περιγραφή ενός μουσείου, χωρίς όμως να ξέρει τι έγραψε ο προηγούμενος. Στο τέλος, διαβάζονται στην ολομέλεια της τάξης όλες οι «ξεναγήσεις» και η νικήτρια ομάδα είναι αυτή που έχει την πιο ενδιαφέρουσα και ξεκαρδιστική «ξεναγήση».

5.2 Αποτελέσματα 1^{ου} κεφαλαίου: Μουσεία.

Πρώτο μάθημα: «Ταξίδι... στη Θεσσαλονίκη»

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ
Εθνική ιστορία	√				
Εθνική γεωγραφία	√	√	√	√	√
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας	√				√
Εθνική πολιτισμική κληρονομιά	√	√			

Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί					
Καναδικό πλαίσιο					

Στην πρώτη σελίδα αναφέρονται ο τίτλος και οι μαθησιακοί στόχοι του μαθήματος και από κάτω υπάρχει η εικόνα των τεσσάρων παιδιών που σε κάθε μάθημα κοιτούν ανάλογα με το θέμα μια φωτογραφία. Συγκεκριμένα σε αυτό το μάθημα κοιτούν ένα σκίτσο που απεικονίζει τον λευκό πύργο της Θεσσαλονίκης και μας παραπέμπει στο θέμα του μαθήματος.

Το βασικό κείμενο, που αφορά την δεξιότητα κατανόησης γραπτού λόγου, διηγείται τις εμπειρίες του Οδυσσέα στο ταξίδι του στην Θεσσαλονίκη και τα αξιοθέατα που είδε μαζί με τον ξάδερφό του, τον Αλέξανδρο. Ακολουθεί η δραστηριότητα «Διαβάζω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», εφόσον οι μαθητές έχουν διαβάσει το κείμενο, πρέπει να επιλέξουν στην σωστή απάντηση στις δύο πρώτες ερωτήσεις και στις δύο επόμενες πρέπει να δώσουν την απάντηση μόνοι τους. Υπάρχουν λέξεις που αφορούν την εθνική γεωγραφία όπως: *Θεσσαλονίκη, Βέροια, Βεργίνα* (3 αναφορές), λέξεις ιστορικών προσώπων που περιλαμβάνονται στην κατηγορία της εθνικής ιστορίας: *Μέγας Αλέξανδρος, Φίλιππος Β'* (2 αναφορές), λέξεις που αφορούν την εθνική πολιτισμική κληρονομιά: *Λευκός Πύργος, Αρχαιολογικό Μουσείο, Βυζαντινό Μουσείο, Αρχαία Αγορά* (4 αναφορές) και λέξεις που ανήκουν στην κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας: *θείος, θεία, ξάδερφος, φίλοι* (4 αναφορές).

Ακολουθούν οι κανόνες της γραμματικής, όπου στις δύο πρώτες ασκήσεις οι μαθητές πρέπει να συμπληρώσουν από ένα κειμενάκι τοποθετώντας στο πρώτο τα ρήματα στον αόριστο και στο δεύτερο στον παρατατικό, ενώ στην τρίτη άσκηση πρέπει κάτω από τις υπάρχουσες φωτογραφίες να τοποθετήσουν τις σωστές λεζάντες.

Στην δεξιότητα κατανόησης προφορικού λόγου, οι μαθητές πρέπει να ακούσουν πληροφορίες σχετικά με την ξενάγηση στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης και να συμπληρώσουν τις λέξεις ή φράσεις που λείπουν στο ακόλουθο κείμενο. Παρατηρούνται λέξεις εθνικής γεωγραφίας: *Θεσσαλονίκη* (1 αναφορά) και εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς: *Αρχαιολογικό Μουσείο, μουσείο, Μακεδόνων* (3 αναφορές).

Στην επόμενη δραστηριότητα που αφορά την δεξιότητα παραγωγής προφορικού λόγου, οι μαθητές αναπτύσσουν μια συζήτηση και αναφέρουν ποια πόλη της Ελλάδας θα ήθελαν να επισκεφτούν και για ποιους λόγους (εθνική γεωγραφία 1 αναφορά).

Στην παραγωγή γραπτού λόγου, θα βοηθήσουν τον Οδυσσέα να γράψει ένα email στον φίλο του αναφέροντας τις περιπέτειες του στην Θεσσαλονίκη (εθνική γεωγραφία 1 αναφορά).

Η δραστηριότητα «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», χωρίζει τους μαθητές σε ομάδες και τους οδηγεί στο να σχηματίσουμε εικόνες από την Θεσσαλονίκη και παροτρύνει τους μαθητές να ψάξουν να βρουν τα κομμάτια που αντιστοιχούν στο χρώμα της δικιάς τους ομάδας (εθνική γεωγραφία 1 αναφορά. Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας, μέσου κοινωνικού περιγυρου 1 αναφορά: συμμαθητές).

Το μάθημα κλείνει με την αυτοαξιολόγηση του ίδιου του μαθητή και με τις καρτέλες περιγραφικής αξιολόγησης και επικοινωνίας γονέων και εκπαιδευτικού.

Δεύτερο μάθημα: «Μια Κυριακή στο Μουσείο της Ακρόπολης».

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ
Εθνική ιστορία					
Εθνική γεωγραφία	√				
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας	√			√	
Εθνική πολιτισμική κληρονομιά	√	√	√	√	√
Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί					

Καναδικό πλαίσιο					
---------------------	--	--	--	--	--

Η πρώτη σελίδα του μαθήματος ξεκινά και αυτήν με τον τίτλο του μαθήματος, με τους μαθησιακούς στόχους και με την αντίστοιχη φωτογραφία των τεσσάρων παιδιών που κοιτούν μια σχετική εικόνα με το θέμα του μαθήματος.

Το βασικό κείμενο, που αφορά την δεξιότητα κατανόησης γραπτού λόγου, περιγράφει τις καλοκαιρινές διακοπές του Σοφοκλή στην Αθήνα και συγκεκριμένα τις εμπειρίες και τις εντυπώσεις του από τα αξιοθέατα που είδε. Στην συνέχεια, οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε τρεις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, βασισμένες στο κείμενο και σε μια ερώτηση πολλαπλής επιλογής. Αναφορές γίνονται σε: *Αθήνα*, που ανήκει στην κατηγορία εθνικής γεωγραφίας (1 αναφορά) σε: *ιστορία, πολιτισμός, μνημεία, μουσείο, Ακρόπολη, Παρθενώνας, Καρυάτιδες* και αφορούν την εθνική πολιτισμική κληρονομιά (7 αναφορές) και σε: *γονείς, φίλη, οικογένειες* που ανήκουν στην κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας (3 αναφορές).

Ακολουθούν οι κανόνες της γραμματικής, όπου οι μαθητές συναντάνε μια απλή άσκηση επιθέτων, όπου πρέπει στο παρόν κείμενο να τα τοποθετήσουν στην σωστή σειρά, ενώ στην συνέχεια, συναντάνε τον υπερσυντέλικο χρόνο και τον εξασκούν στις επόμενες δύο ασκήσεις.

Στην κατανόηση προφορικού λόγου, τα παιδιά ακούν τον μύθο της Αθηνάς και του Ποσειδώνα και έπειτα σημειώνουν αν οι υπάρχουσες πληροφορίες είναι σωστές ή λάθος. Οι λέξεις που παρατηρούνται αφορούν την μυθολογία στην κατηγορία εθνικής και πολιτισμικής κληρονομιάς: *μύθος, Αθηνά, Ποσειδώνας, Κεκροπία, θεοί, τρίαινα* (6 αναφορές).

Στην παραγωγή προφορικού λόγου, διαδραματίζεται μια συζήτηση μέσα στην τάξη, όπου οι μαθητές με βάση τον μύθο που άκουσαν στην προηγούμενη δραστηριότητα, δικαιολογούν ποιο δώρο θα διάλεγαν οι ίδιοι να πάρουν από τους θεούς (2 αναφορές μυθολογίας στην κατηγορία εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς).

Στην παραγωγή γραπτού λόγου, τα παιδιά γράφουν ένα γράμμα στην φίλη τους Μαρία, στο οποίο αναφέρουν τις εντυπώσεις τους από το μουσείο (1 αναφορά, εθνικής

πολιτισμικής κληρονομιάς και 1 αναφορά κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας).

Στην δραστηριότητα «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», οι μαθητές θα παίξουν το παιχνίδι «αγαλματάκια», έτσι ώστε να έρθουν σε επαφή με τα *μουσεία* και τα *αγάλματα των αρχαίων Ελλήνων*. Επιλέγεται τυχαία ένα μαθητής και κάθεται με πλάτη στους υπολοίπους με κάποια απόσταση και όταν φωνάζει το συνθηματικό του παιχνιδιού οι υπόλοιποι μαθητές πρέπει να σταθούν ακίνητοι και να αναπαριστούν ένα *άγαλμα*. Έπειτα ο μαθητής που «τα φυλάει» γυρίζει και πηγαίνει προς τα «αγάλματα» ενώ αυτά από την μεριά τους «ζωντανεύουν» και πραγματοποιούν μια κίνηση που σκέφτηκε ο «γλύπτης» του. Νικητής είναι το καλύτερο «άγαλμα» και θα «τα φυλάει» στη συνέχεια (3 αναφορές, εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς).

Το μάθημα κλείνει με τη φόρμα αυτοαξιολόγησης του ίδιου του μαθητή και με τις κάρτες που αφορούν την περιγραφική αξιολόγηση και την επικοινωνία γονέων και εκπαιδευτικού.

Τρίτο μάθημα: «Βόλτα με το τρενάκι».

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ
Εθνική ιστορία					
Εθνική γεωγραφία	√	√		√	√
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας	√	√			√
Εθνική πολιτισμική κληρονομιά	√	√	√	√	

Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί					
Καναδικό πλαίσιο					

Οι μαθησιακοί στόχοι παρουσιάζονται στην πρώτη σελίδα του μαθήματος μαζί με τον τίτλο και την εικόνα των τεσσάρων παιδιών που βλέπουν μια φωτογραφία της Αθήνας. Η διαφορά του τίτλου με το θέμα της φωτογραφίας που κοιτάζουν τα τέσσερα παιδιά ίσως να μπερδέψει σε μικρό βαθμό τους μαθητές.

Το κείμενο της κατανόησης γραπτού λόγου, διηγείται την βόλτα των δύο παιδιών μαζί με τους γονείς τους, του Σοφοκλή και της Αθηνάς στον αρχαιολογικό χώρο και στις ιστορικές περιοχές με το τρενάκι. Έπειτα, πρέπει να απαντήσουν στις επόμενες τρεις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου (7 αναφορές εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς: *Ακρόπολη, αρχαιολογικός χώρος, αρχαία τέχνη, αρχιτεκτονική, μνημεία, Αρχαία Αγορά, Παναθηναϊκό Στάδιο*, 4 αναφορές εθνικής γεωγραφίας: *Αθήνα, Μοναστηράκι, Πλάκα, Θησείο* και 3 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας: *τρενάκι, σουβλάκι, γονείς*).

Στην επόμενη δραστηριότητα, που αφορά τους κανόνες της γραμματικής, οι μαθητές πρέπει να βάλουν την σωστή λεζάντα στην αντίστοιχη φωτογραφία. Ακόμα, σε αυτό το μάθημα θα δουν ξανά τους χρόνους του παρελθόντος και θα πρέπει με τους τρεις χρόνους, αόριστος, παρατατικός και υπερσυντέλικος, να συμπληρώσουν τις δύο ακόλουθες ασκήσεις γραμματικής.

Στην κατανόηση προφορικού λόγου, θα ακούσουν την διαδρομή που κάνει το τρενάκι από το ιστορικό κέντρο της Αθήνας και στον «χάρτη» που υπάρχει παρακάτω θα πρέπει να αριθμήσουν με την σειρά τα αξιοθέατα που πέρασε το τρενάκι (8 αναφορές εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς: *αξιοθέατα, Πλατεία Συντάγματος, Ακρόπολη, Εθνικό Μουσείο, Ναός Ποσειδώνα, Μουσείο Ακρόπολης, Αρχαία Αγορά, Παρθενώνας*, 4 αναφορές εθνικής γεωγραφίας: *Αθήνα, Πλάκα, Μοναστηράκι, Θησείο*, 3 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας: *τρενάκι, Αστεροσκοπείο, Αττικό Πάρκο*).

Στην παραγωγή προφορικού λόγου, με την βοήθεια μιας ιστοσελίδας, οι μαθητές θα διαδραματίσουν ρόλους και συγκεκριμένα, ένας θα είναι ο ξεναγός ενός μουσείου και οι υπόλοιποι μαθητές θα είναι οι επισκέπτες. (1 αναφορά εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς).

Στην παραγωγή γραπτού λόγου, ο Σοφοκλής αναφέρει πως πέρασε ευχάριστα στην Αθήνα και παραπέμπει τους μαθητές να γράψουν και αυτοί ποιο ταξίδι τους άρεσε, πως πέρασαν και τι αξιοθέατα είδαν (1 αναφορά εθνικής γεωγραφίας, 1 αναφορά εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς).

Στην τελευταία δραστηριότητα, που ονομάζεται «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», οι μαθητές θα χωριστούν σε ομάδες και θα ετοιμάσουν έναν «σταθμό». Σε ένα κουτί θα γράψουν ονόματα από διάφορες περιοχές της Αθήνας ή κτίρια και μαζί με την ομάδα τους θα ψάξουν να βρουν φωτογραφίες, αλλά και κάποιες πληροφορίες για την περιοχή που τους «έτυχε» και θα ετοιμάσουν έναν προορισμό (2 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας: *τρενάκια, σταθμός* και 1 αναφορά εθνικής γεωγραφίας).

Το μάθημα ολοκληρώνεται με τις κάρτες αυτοαξιολόγησης, επικοινωνίας και περιγραφικής αξιολόγησης.

Τέταρτο μάθημα: «Στο Μαντείο των Δελφών».

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ
Εθνική ιστορία					
Εθνική γεωγραφία					
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας	√	√			

Εθνική πολιτισμική κληρονομιά	√	√		√	
Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί					
Καναδικό πλαίσιο					

Το μάθημα ξεκινάει με τους μαθησιακούς στόχους, όπου υπάρχουν στην πρώτη σελίδα μαζί με την καθορισμένη φωτογραφία των τεσσάρων παιδιών που κοιτούν μια αντίστοιχη εικόνα με το θέμα του τίτλου του μαθήματος.

Το κείμενο της κατανόησης του γραπτού λόγου, διηγείται την επίσκεψη της Χριστίνας και του αδερφού της, μαζί με τους γονείς τους, στο Μαντείο των Δελφών. Έπειτα, οι μαθητές, πρέπει να απαντήσουν στις επόμενες ερωτήσεις που αφορούν την κατανόηση του κειμένου (διακρίνονται 10 αναφορές εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς: *Δελφούς, αρχαιολογικός χώρος, Μαντείο των Δελφών, αρχαίοι Έλληνες, μύθος, Δίας, μαντείο, Απόλλωνας, αρχαίο θέατρο, Αντιγόνη του Σοφοκλή* και 3 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας: *γονείς, αδερφός, πατέρας*).

Η επόμενη δραστηριότητα αφορά τους κανόνες της γλώσσας, όπου υπάρχουν δύο ασκήσεις. Στην πρώτη άσκηση, οι μαθητές θα πρέπει να διαλέξουν το σωστό επίθετο που ταιριάζει στο παρακάτω υπάρχον κείμενο, ενώ στην δεύτερη άσκηση, υπάρχουν 12 λέξεις στην αριστερή στήλη και 12 ορισμοί των λέξεων στην δεξιά στήλη με μπερδεμένη σειρά και οι μαθητές θα πρέπει να αντιστοιχήσουν τις λέξεις με τις σωστές σημασίες τους.

Στην κατανόηση προφορικού λόγου, οι μαθητές ακούν τα διάφορες πληροφορίες για το Μαντείο των Δελφών και σημειώνουν παρακάτω από τις τρεις απαντήσεις την σωστή (7 αναφορές εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς: *Μαντείο των Δελφών, αρχαία Ελλάδα, μαντείο, Απόλλωνας, Ποσειδώνας, Πυθία, χρησμός*. 3 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας, στην κατηγορία διατροφικές συνήθειες: *κρασί, νερό, λάδι ελιάς*).

Ακολουθεί η δραστηριότητα της παραγωγής προφορικού λόγου, όπου οι τα παιδιά, θα αναπτύξουν μια συζήτηση μεταξύ τους, στην οποία θα αναφέρουν το μελλοντικό επάγγελμα που θα ήθελαν να ακολουθήσουν.

Στην παραγωγή γραπτού λόγου, οι μαθητές, εφόσον έχουν βρει πληροφορίες σχετικά με την *Αντιγόνη του Σοφοκλή* και με τον *Σοφοκλή*, θα τις γράψουν στο πλαίσιο που υπάρχει (2 αναφορές εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς).

Το μάθημα κλείνει με την δραστηριότητα «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», η οποία αναφέρεται στο παιχνίδι «Βασιλιά – βασιλιά». Ένας από τους μαθητές είναι ο βασιλιάς και οι υπόλοιποι συνεννοούνται κρυφά μεταξύ τους και επιλέγουν ποιο επάγγελμα και με ποιον τρόπο θα το αναπαραστήσουν και ακολουθεί η παρακάτω συνομιλία:

- Βασιλιά, βασιλιά με τα δώδεκα σπαθιά! Τι δουλειά;
- Τεμπελιά, απαντάει ο βασιλιάς.
- Μας έστειλε η γιαγιά να κάνουμε δουλειά.
- Ε, κάντε την!

Το μάθημα ολοκληρώνεται με τις καρτέλες που αφορούν την αυτοαξιολόγηση του μαθητή και την επικοινωνία και την περιγραφική αξιολόγηση.

Πέμπτο μάθημα «Το ημερολόγιο της Νεφέλης».

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ
Εθνική ιστορία					
Εθνική γεωγραφία	√		√		
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας	√	√			

Εθνική πολιτισμική κληρονομιά	√	√	√	√	√
Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί	√				
Καναδικό πλαίσιο					

Στην πρώτη σελίδα του μαθήματος, υπάρχουν ο τίτλος του μαθήματος, οι μαθησιακοί στόχοι και τα τέσσερα παιδιά τα οποία κοιτούν μια εικόνα από το μνημείο της Κνωσού.

Το βασικό κείμενο, είναι είδος ημερολογίου και αναφέρει τις εμπειρίες στις διακοπές της Νεφέλης στην Κρήτη. Αμέσως μετά το κείμενο, υπάρχει η δραστηριότητα κατανόησης του γραπτού λόγου, στην οποία με βάση το κείμενο οι μαθητές θα πρέπει να απαντήσουν αναλόγως στα ερωτήματα που υπάρχουν (12 αναφορές εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς: *Παλάτι της Κνωσού, βασιλιάς Μίνωας, μύθοι του Λαβύρινθου, Μινώταυρος, Δαίδαλος, Ίκαρος, τοιχογραφία, αρχαιολογικό μουσείο, Μινωικός Πολιτισμός, αγγεία, μέγαρο της Βασίλισσας, αρχαιολογικά αντικείμενα.* 2 αναφορές εθνικής γεωγραφίας: *Κρήτη, Ηράκλειο.* 1 αναφορά εθνικής ιστορίας: *ιστορία* και 2 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας, στην κατηγορία κοινωνικός περίγυρος: *φίλοι, καινούργιοι φίλοι*, καθώς και 1 αναφορά κοινωνικών και πολιτικών θεσμών στην κατηγορία εκπαίδευση: *σχολείο*).

Ακολουθούν οι κανόνες της γραμματικής, όπου οι μαθητές στην πρώτη άσκηση καλούνται να λύσουν μια άσκηση που αφορά τον συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό των επιρρημάτων. Στην επόμενη άσκηση, πρέπει να συμπληρώσουν στο κείμενο τις λέξεις που λείπουν και υπάρχουν μέσα στην παρένθεση και στην τελευταία άσκηση, πρέπει να τοποθετήσουν τις λεζάντες κάτω από τις κατάλληλες εικόνες.

Στην κατανόηση προφορικού λόγου, οι μαθητές, καλούνται να ακούσουν με προσοχή τον Μύθο του Ίκαρου και του Δαίδαλου και στην συνέχεια να απαντήσουν στις ακόλουθες ερωτήσεις (4 αναφορές εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς: *Μίνως, Μύθο*

του *Ίκαρου*, *Δαίδαλος*, *Ίκαρος* και 1 αναφορά κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας: *πατέρας*).

Η δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου, αφορά την διεξαγωγή μια συζήτησης, στην οποία οι μαθητές πρέπει να αναφέρουν σε ποια μουσεία έχουν πάει και τι είδαν εκεί (2 αναφορές εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς: *Αρχαιολογικό Μουσείο*, *μουσείο*. 1 αναφορά εθνικής γεωγραφίας: *Ηράκλειο*).

Στην παραγωγή γραπτού λόγου, οι μαθητές καλούνται να γράψουν ένα γράμμα στην Νεφέλη μαθαίνοντας περισσότερα για τα *αξιοθέατα* που επισκέφτηκε, καθώς και αν πήγε κάπου αλλού (1 αναφορά εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς).

Η τελευταία δραστηριότητα, «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», αποτελείται από το παιχνίδι «ο μπερδεμένος ξεναγός». Τα παιδιά χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες και διπλώνουν μία κόλλα χαρτί τόσες φορές όσες και τα μέλη της ομάδας τους. Έπειτα, ο κάθε μαθητής συνεχίζει όπως αυτός νομίζει την περιγραφή ενός *μουσείου*, χωρίς όμως να ξέρει τι έγραψε ο προηγούμενος. Στο τέλος, όλες οι «ξεναγήσεις» θα διαβαστούν σε όλη την τάξη και η νικήτρια ομάδα είναι αυτή που έχει την πιο ενδιαφέρουσα και ξεκαρδιστική «ξεναγήση» (1 αναφορά εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς).

Το μάθημα κλείνει με τη φόρμα αυτοαξιολόγησης του μαθητή, καθώς και με τις κάρτες που αφορούν την περιγραφική αξιολόγηση και την επικοινωνία των γονέων με τον εκπαιδευτικό.

5.3 Περιγραφή 2^{ου} κεφαλαίου: Φαγητό.

Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει πέντε ενότητες, οι οποίες είναι:

1. Ένα Κυριακάτικο τραπέζι.
2. Στο εστιατόριο «Αιγαίου Γεύσεις».
3. Ας μιλήσουμε για υγιεινή διατροφή.
4. Διαγωνισμός ζαχαροπλαστικής.
5. «Οι τροφές είναι... φάρμακα».

Στο πρώτο μάθημα, στην πρώτη σελίδα παρουσιάζονται οι μαθησιακοί στόχοι. Επίσης συναντάμε ένα σκίτσο το οποίο απεικονίζει μια παρέα παιδιών να κοιτούν μια εικόνα ενός οικογενειακού τραπέζιου.

Το βασικό κείμενο, μιλάει για το κυριακάτικο τραπέζι της οικογένειας του Σοφοκλή καθώς και πως κύλισε η διάρκεια της ημέρας μέχρι να φτάσουν σε αυτό. Στην πρώτη δεξιότητα «Διαβάζω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», που αφορά τον έλεγχο της κατανόησης του βασικού κειμένου, υπάρχουν τρεις ασκήσεις. Η πρώτη και η δεύτερη άσκηση, είναι ερωτήσεις ανοικτού τύπου τις οποίες με βάση το νόημα του κειμένου, καλούνται να απαντήσουν οι μαθητές. Η τρίτη άσκηση, είναι σωστού, λάθος.

Η επόμενη δραστηριότητα αφορά τους κανόνες της γραμματικής και έχει τίτλο «Κατανοώ τους κανόνες της γλώσσας». Στην πρώτη άσκηση, οι μαθητές με τις λέξεις που υπάρχουν μέσα στις δυο σακούλες πρέπει να φτιάξουν προτάσεις στον χρόνο ενεστώτα. Στην συνέχεια, υπάρχει ένα βοηθητικό πινακάκι που υπενθυμίζει τι φανερώνει ο χρόνος αόριστος και οι μαθητές καλούνται τις ίδιες προτάσεις να τις μετατρέψουν στον αόριστο. Το ίδιο συμβαίνει και με τον στιγμιαίο μέλλοντα, ενώ στην τελευταία άσκηση τα παιδιά πρέπει να τοποθετήσουν τα ρήματα που είναι στις παρενθέσεις στον σωστό χρόνο.

Στην δεύτερη δεξιότητα, στην κατανόηση προφορικού λόγου, τα παιδιά πρέπει να ακούσουν προσεκτικά τις οδηγίες για την εκτέλεση της γαλατόπιτας και να τις αριθμήσουν με την σωστή σειρά.

Στην τρίτη δεξιότητα, «Μιλώ – Κατανοώ – Συνομιλώ», οι μαθητές θα συζητήσουν για ένα οικογενειακό τραπέζι, πότε πήγαν, τι έφαγαν, πως πέρασαν, που ήταν και ποιοι ήταν οι καλεσμένοι.

Στην τέταρτη δεξιότητα «Σκέφτομαι – Γράφω – Δημιουργώ», υπάρχει μια πρόσκληση της Χριστίνας, στην οποία τα παιδιά πρέπει να συμπληρώσουν τι θα κάνουν οι καλεσμένοι στο πάρτι της φίλης τους.

Η τελευταία δραστηριότητα, που ονομάζεται «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», παρακινεί τους μαθητές να γίνουν μικροί μάγισσες και να μαγειρέψουν το αγαπημένο τους φαγητό.

Σε αυτήν την ενότητα, όπως και σε όλες, στο τέλος κάθε μαθήματος υπάρχει η αυτοαξιολόγηση και οι δύο κάρτες με την περιγραφική αξιολόγηση του μαθητή από τον εκπαιδευτικό και με την επικοινωνία του εκπαιδευτικού με τον γονέα.

Το επόμενο μάθημα, αρχίζει με τους μαθησιακούς στόχους και στο τέλος της σελίδας υπάρχει η εικόνα των τεσσάρων παιδιών που κοιτούν ένα αντίστοιχο σκίτσο με τον τίτλο του μαθήματος.

Στο βασικό κείμενο, περιγράφεται η εμπειρία του Νικόλα και της Χριστίνας στο εστιατόριο ενός φίλου του πατέρα τους. Στις επόμενες τρεις ασκήσεις, που αφορούν την κατανόηση γραπτού λόγου, οι μαθητές πρέπει να δώσουν τις σωστές απαντήσεις στις αντίστοιχες ερωτήσεις.

Η επόμενη δραστηριότητα ξεκινάει με έναν διάλογο των παιδιών μέσω του οποίου παρουσιάζονται τα παραθετικά του επιθέτου «νόστιμο» και στην συνέχεια τα εντάσσει σε πινακάκι μαζί με την αντίστοιχη αγγλική λέξη στον θετικό, συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό. Έπειτα παρουσιάζεται και στους τρεις βαθμούς το επίθετο «ωραίος» μαζί με τις εναλλακτικές του μορφές και οι μαθητές καλούνται να κάνουν το ίδιο με το θηλυκό επίθετο. Ακολουθεί παρόμοια άσκηση στην οποία οι μαθητές πρέπει στο κείμενο που δίνεται να συμπληρώσουν τα κενά σε κάθε πρόταση με τον κατάλληλο τύπο του συγκριτικού ή του υπερθετικού βαθμού. Στην τρίτη άσκηση, τα παιδιά πρέπει να ταξινομήσουν τα τρόφιμα και τα ποτά που υπάρχουν στην σωστή κατηγορία. Η τέταρτη άσκηση αποτελείται από ένα κρυπτόλεξο, και οι μαθητές οφείλουν να βρουν τις λέξεις που υπάρχουν μέσα στην παρένθεση.

Στην δραστηριότητα, «Ακούω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», οι μαθητές ακούν σε πρώτη φάση το καλωσόρισμα στο εστιατόριο «Αιγαίου γεύσεις» ώστε να καταλάβουν το γενικότερο νόημα. Στην συνέχεια, πρέπει να συμπληρώσουν την άσκηση που ακολουθεί και για να καταστεί εφικτό ακούν και δεύτερη φορά το καλωσόρισμα συμπληρώνοντας ταυτόχρονα τα κενά με τις λέξεις που λείπουν.

Στην δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου, οι μαθητές θα παίζουν παιχνίδι ρόλων. Συγκεκριμένα, θα πρέπει τα παιδιά να χωριστούν σε ομάδες και να αναλάβουν ρόλους, διαδραματίζοντας τον Αλέξανδρο και την Αρετή που έχουν επισκεφθεί μαζί με τους γονείς τους ένα Greek restaurant στο Τορόντο. Κάποιοι μαθητές θα αναλάβουν να αναπαραστήσουν τα άτομα της οικογένειας και κάποιοι άλλοι τους υπαλλήλους του καταστήματος.

Στην παραγωγή γραπτού λόγου, οι μαθητές καλούνται να βοηθήσουν το εστιατόριο «Η Μεσόγειος» γράφοντας ένα καινούριο κατάλογο.

Το μάθημα φτάνει στο τέλος του με την δραστηριότητα, «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», στην οποία οι μαθητές θα παίξουν το παιχνίδι Taboo. Αρχικά, θα κατασκευάσουν ένα μενού με τα αγαπημένα τους τρόφιμα ή και ποτά, στην συνέχεια θα χωριστούν σε ζευγάρια και θα καθίσουν πλάτη – πλάτη. Ο ένας από τους δυο κρατάει ένα από τα μενού που κατασκευάστηκαν και διαλέγει ένα φαγητό, ένα γλυκό ή το ποτό που προτιμά και το περιγράφει. Όταν το βρει ο άλλος μαθητής τότε είναι η δικιά του σειρά.

Το τρίτο μάθημα ξεκινάει με τους μαθησιακούς στόχους και την εικόνα των παιδιών που κοιτάζουν ένα σκίτσο αντίστοιχο με τον τίτλο του μαθήματος.

Ακολουθεί το βασικό κείμενο το οποίο προέρχεται από την σχολική εφημερίδα. Η Αθηνά, η συγγραφέας, περιγράφει την επίσκεψη μιας διαιτολόγου – διατροφολόγου στο σχολείο και αναφέρει πόσο σημαντικά ήταν αυτά που ανοικοδόμησαν τα παιδιά με αυτήν την επίσκεψη στα πλαίσια της υγιεινής διατροφής. Στην πρώτη δραστηριότητα, που αφορά την κατανόηση γραπτού λόγου, η πρώτη άσκηση είναι σωστού – λάθους, ενώ οι δύο επόμενες είναι ερωτήσεις με βάση το κείμενο.

Η επόμενη δραστηριότητα, με τίτλο «Κατανοώ τους κανόνες της γλώσσας», ξεκινάει με ένα αγοράκι, τον Τόμας, να αναφέρει στην αγγλική γλώσσα τι έφαγε κατά την διάρκεια της μέρας, για πρωινό, για μεσημεριανό και για βραδινό. Έπειτα, οι μαθητές πρέπει να διαλέξουν και οι ίδιοι μια μέρα της εβδομάδας και να γράψουν το δικό τους διαιτολόγιό προς τον Τόμας στα ελληνικά. Στην δεύτερη άσκηση, τα παιδιά πρέπει να προσέξουν την διατροφική πυραμίδα του κειμένου και να συμπληρώσουν στα υπάρχοντα πινακάκια ποιες είναι οι υγιεινές διατροφές και ποιες όχι. Στην τρίτη άσκηση, πρέπει να γράψουν στην μια στήλη ποιες τροφές πρέπει να τρώμε και στην άλλη ποιες δεν πρέπει, δημιουργώντας τις αντίστοιχες προτάσεις.

Στην δραστηριότητα κατανόησης προφορικού λόγου, καθώς η Χριστιάνα διαβάζει το φυλλάδιο με τις 10 διατροφικές συμβουλές του 'Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληροφόρησης για τα Τρόφιμα', το οποίο είχε μοιράσει η διατροφολόγος, τα παιδιά, πρέπει να την ακούσουν με προσοχή και να βρουν ποιες από τις ακόλουθες πληροφορίες είναι σωστές ή λανθασμένες.

Στην δραστηριότητα, «Μιλώ – Κατανοώ – Συνομιλώ», οι μαθητές αναπαριστούν μια τηλεφωνική συνομιλία με το εστιατόριο της γειτονιάς, παραγγέλλοντας υγιεινά τρόφιμα.

Στην παραγωγή γραπτού λόγου, οι μαθητές πρέπει να γράψουν μέσα στα πινακάκια τι τους αρέσει και τι όχι από τις ταβέρνες και το αντίστοιχο για τα ταχυφαγεία.

Στην τελευταία δραστηριότητα, «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», οι μαθητές θα παίξουν το παιχνίδι «Διατροφικές... μουσικές καρέκλες» και θα ξεχωρίσουν τις υγιεινές από τις μη υγιεινές τροφές τους. Οι κανόνες είναι ότι όποιος μαθητής καθίσει πρέπει να χάσει (τις περιττές θερμίδες!).

Η αρχή του τέταρτου μαθήματος γίνεται με τους μαθησιακούς στόχους και με την εικόνα των παιδιών που κοιτούν το σκίτσο ενός donut.

Στο βασικό κείμενο, παρουσιάζονται δύο συνταγές ζαχαροπλαστικής του Τόμας και του Σοφοκλή όπου η πρώτη είναι γραμμένη στην αγγλική γλώσσα και η δεύτερη στην ελληνική. Η επόμενη δραστηριότητα που αφορά την κατανόηση του γραπτού λόγου, αποτελείται από μια άσκηση σωστού – λάθους και από μια ακόμη, όπου οι μαθητές θα πρέπει να μεταφράσουν την συνταγή του Τόμας στα ελληνικά.

Στους κανόνες της γραμματικής, οι μαθητές, πρέπει να μετατρέψουν τις προτάσεις που υπάρχουν στην προστακτική και υποτακτική έγκλιση.

Στην δεύτερη δεξιότητα, στην κατανόηση προφορικού λόγου, τα παιδιά ακούν με προσοχή την ανακοίνωση του διαγωνισμού και σημειώνουν ποιες απαντήσεις είναι οι σωστές.

Στην τρίτη δεξιότητα, παραγωγής προφορικού λόγου, οι μαθητές θα μιλήσουν στην ολομέλεια της τάξης για το αγαπημένο τους φαγητό.

Στην τέταρτη δεξιότητα, παραγωγής γραπτού λόγου, θα πρέπει τα παιδιά να γράψουν την συνταγή του αγαπημένου τους φαγητού με τα υλικά και την εκτέλεση.

Το μάθημα κλείνει με την δραστηριότητα «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ». Οι μαθητές χωρίζονται σε δύο ομάδες. Η πρώτη, θα κατασκευάσει δύο διατροφικές πυραμίδες σε χαρτόνι και θα βάλει κάθε ομάδα τροφίμων στη θέση της. Η δεύτερη, θα δημιουργήσει χαρτάκια με ονομασίες τροφίμων ή εικόνες. Οι πυραμίδες θα κρεμαστούν στον τοίχο, ενώ τα χαρτάκια με τα τρόφιμα θα βρίσκονται σε ένα κουτί.

Με σειρά, ένας – ένας μαθητής πρέπει να τρέξει, να πάρει χαρτάκι από το κουτί και να το τοποθετήσει στην σωστή κατηγορία της πυραμίδας. Νικήτρια ομάδα είναι αυτή που θα τελειώσει πρώτη χωρίς λάθη.

Το τελευταίο μάθημα του κεφαλαίου ξεκινάει με τον τίτλο του μαθήματος, τους μαθησιακούς στόχους και την εικόνα των τεσσάρων παιδιών που κοιτούν μια φωτογραφία που απεικονίζει ένα ρόδι.

Το βασικό κείμενο διηγείται την βοήθεια του Νικόλα προς τον φίλο του, τον Σοφοκλή που είναι άρρωστος. Συγκεκριμένα ο Νικόλας παρέδωσε στον συμμαθητή του σημειώσεις που αναφέρουν τροφές που συμβάλλουν στην καλή λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού, βοηθώντας τον με αυτόν τον τρόπο να αναρρώσει. Ακολουθεί ένα σκίτσο που απεικονίζει τις σημειώσεις του Νικόλα. Η δραστηριότητα που ακολουθεί, «Διαβάζω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», αποτελείται από τρεις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου που αφορούν την κατανόηση του κειμένου.

Στην συνέχεια, στην δραστηριότητα «Κατανοώ τους κανόνες της γλώσσας», η πρώτη άσκηση είναι συμπλήρωσης κενών στην προστακτική. Στην δεύτερη άσκηση οι μαθητές πρέπει να φτιάξουν προτάσεις κάνοντας αντιστοίχιση, ενώ στην τρίτη πρέπει να γράψουν τις λέξεις που υπάρχουν κάτω από τις σωστές εικόνες σύμφωνα με την σημασία τους.

Στην κατανόηση προφορικού λόγου, οι μαθητές θα ακούσουν ένα τραγούδι, το οποίο έγραψαν και τραγούδησαν μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Μελίτης της Φλώρινας και υπενθυμίζει τα οφέλη των φρούτων και των λαχανικών στη διατροφή μας. Αφού το ακούσουν, θα πρέπει στην συνέχεια να συμπληρώσουν ό,τι λείπει.

Στην παραγωγή προφορικού λόγου, υπάρχουν τρία παιδιά που εμφανίζουν το καθένα από ένα σύμπτωμα ίωσης, πονοκέφαλο, πονόλαιμο και πυρετό και οι μαθητές καλούνται να δώσουν λύσεις προφορικά σχετικά με το τι μπορεί να κάνει ο καθένας για να αναρρώσει, σύμφωνα με τις σημειώσεις που του Νικόλα που υπάρχουν στο βασικό κείμενο του μαθήματος.

Στην παραγωγή γραπτού λόγου, υπάρχουν διάφορα τρόφιμα μέσα σε μια παρένθεση και οι μαθητές πρέπει για δύο από αυτά, να ψάξουν πληροφορίες για τη θεραπευτική τους αξία και να τις καταγράψουν στο ακόλουθο πλαίσιο.

Το μάθημα ολοκληρώνεται με την τελευταία δραστηριότητα «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», οι μαθητές θα παίξουν το παιχνίδι «Οι τροφές που σώζουν». Συγκεκριμένα, δύο μαθητές είναι ‘μικρόβια’ και κυνηγούν τους υπόλοιπους. Ένας μαθητής είναι μία ‘υγιεινή τροφή’ - ‘ελευθερωτής’ (π.χ., μέλι, ρόδι, γιαούρτι). Όποιον μαθητή αγγίζουν τα ‘μικρόβια’ αυτός τότε αρρωσταίνει και πρέπει να μείνει ακίνητος. Τέλος, για να ‘γίνει καλά’, θα πρέπει να τον αγγίξει η ‘υγιεινή τροφή’ και τότε μόνο μπορεί να ξαναμπει στο παιχνίδι.

5.4 Αποτελέσματα 2^{ου} κεφαλαίου: Φαγητό.

Πρώτο μάθημα: «Ένα κυριακάτικο τραπέζι».

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ
Εθνική ιστορία					
Εθνική γεωγραφία					
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας	√	√		√	√
Εθνική πολιτισμική κληρονομιά					
Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί					
Καναδικό πλαίσιο					

Στην πρώτη σελίδα του μαθήματος, παρουσιάζονται οι μαθησιακοί στόχοι, με τον τίτλο και την εικόνα των τεσσάρων παιδιών που κοιτούν μια φωτογραφία που απεικονίζει ένα οικογενειακό τραπέζι.

Το βασικό κείμενο, περιγράφει την μέρα του Σοφοκλή και κυρίως το κυριακάτικο τραπέζι με την οικογένειά του. Έπειτα, στην δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου, υπάρχουν δύο ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, που καλούνται να απαντήσουν οι μαθητές, καθώς και μια άσκηση σωστού – λάθους (13 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας, εκ των οποίων οι 5 ανήκουν στην κατηγορία οικογένεια/κοινωνικός περίγυρος: *μητέρα, αδερφός, παππούς, γιαγιά, πατέρας* και οι 8 στην κατηγορία διατροφικές συνήθειες: *φαγητό, γαλατόπιτα, παστίτσιο, ντομάτες, αγγουράκια, φρέσκια ρίγανη, χωριάτικη σαλάτα, σαλάτα*).

Ακολουθεί η δραστηριότητα που αφορά τους κανόνες της γραμματικής, όπου οι μαθητές στην πρώτη άσκηση, με τις λέξεις που υπάρχουν μέσα σε δυο σακούλες πρέπει να φτιάξουν προτάσεις στον χρόνο ενεστώτα. Έπειτα, οι μαθητές καλούνται τις ίδιες προτάσεις να τις μετατρέψουν στον αόριστο στον στιγμιαίο μέλλοντα. Στην τελευταία άσκηση τα παιδιά πρέπει να τοποθετήσουν τα ρήματα που είναι στις παρενθέσεις στον σωστό χρόνο.

Στην κατανόηση προφορικού λόγου, οι μαθητές ακούν προσεκτικά τις οδηγίες για την εκτέλεση της γαλατόπιτας και στην συνέχεια αριθμώντας τα βήματα τα βάζουν στην σωστή σειρά (7 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας στην κατηγορία διατροφικές συνήθειες: *γαλατόπιτα, γάλα, σιμιγδάλι ψιλό, αυγά, ζάχαρη, βούτυρο, ζύσμα λεμονιού*).

Στην παραγωγή προφορικού λόγου, οι μαθητές αναπτύσσουν μια συζήτηση μέσα στην τάξη σχετικά με το πότε πήγαν τελευταία φορά σε τραπέζι, που ήταν, ποιοι ήταν καλεσμένοι, τι έφαγαν και τέλος πως πέρασαν.

Στην παραγωγή γραπτού λόγου, τα παιδιά για ένα πάρτι γενεθλίων, καλούνται να γράψουν τι θα κάνουν στο πάρτι, ολοκληρώνοντας την πρόσκληση (2 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας, στην κατηγορία οικογένεια/κοινωνικός περίγυρος: *φίλους* και στην κατηγορία φεστιβάλ/εκδηλώσεις: *πάρτι γενεθλίων*).

Η τελευταία δραστηριότητα, «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ» καλεί τους μαθητές να μαγειρέψουν το αγαπημένο τους φαγητό (1 αναφορά κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας).

Το μάθημα ολοκληρώνεται με τις καρτέλες που αφορούν την αυτοαξιολόγηση του μαθητή, την περιγραφική αξιολόγηση και την επικοινωνία με τους γονείς.

Δεύτερο μάθημα: «Στο εστιατόριο ‘‘Αιγαίου Γεύσεις’’».

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ
Εθνική ιστορία					
Εθνική γεωγραφία	√	√			
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας	√	√	√	√	√
Εθνική πολιτισμική κληρονομιά					
Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί					
Καναδικό πλαίσιο			√		

Το μάθημα ξεκινάει με τους μαθησιακούς στόχους, καθώς και την αντίστοιχη εικόνα των τεσσάρων παιδιών, με το θέμα του τίτλου του μαθήματος.

Το βασικό κείμενο, περιγράφει την εμπειρία του Νικόλα και της Χριστίνας στο εστιατόριο «Αιγαίου Γεύσεις» και η ακόλουθη δραστηριότητα κατανόησης γραπτού λόγου, αποτελείται από τρεις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου (20 αναφορές

κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας, εκ των οποίων οι 4 ανήκουν στην κατηγορία οικογένεια/κοινωνικός περίγυρος: *γονείς, φίλος, πατέρας, μητέρα* και οι 16 στην κατηγορία διατροφικές συνήθειες: *καλαμαράκια, μνδοπίλαφο, χταπόδι, ψητές πιπεριές, τυρί φέτα, λάδι, ρίγανη, χαλούμι, ντάκος, τυρί, ντομάτα, μελιτζανοσαλάτα, κόκκινο κρασί, τηγανιτές πατάτες, φαγητά, ψωμί* και 3 αναφορές εθνικής γεωγραφίας: *Φλωρίνης, Κύπρος, κρητικά*).

Η επόμενη δραστηριότητα αφορά κανόνες της γραμματικής. Παρουσιάζεται στους τρεις βαθμούς το επίθετο «ωραίος» και οι μαθητές έπειτα πρέπει να κάνουν το ίδιο με το θηλυκό επίθετο. Στην συνέχεια, σε άλλη άσκηση, οι μαθητές πρέπει στο κείμενο που δίνεται να συμπληρώσουν τα κενά σε κάθε πρόταση με τον κατάλληλο τύπο του συγκριτικού ή του υπερθετικού βαθμού. Η τρίτη άσκηση, καλεί τα παιδιά πρέπει να ταξινομήσουν τα τρόφιμα και τα ποτά που υπάρχουν στην σωστή κατηγορία. Τέλος, στην τέταρτη άσκηση υπάρχει ένα κρυπτόλεξο, και οι μαθητές οφείλουν να βρουν τις λέξεις που υπάρχουν μέσα στην παρένθεση.

Στην κατανόηση προφορικού λόγου, οι μαθητές καλούνται να ακούσουν προσεκτικά το καλωσόρισμα στο εστιατόριο «Αιγαίου γεύσεις», καθώς κάποια από τα φαγητά λείπουν πρέπει να τα συμπληρώσουν στο πινακάκι του κειμένου που υπάρχει (5 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτιστικών στοιχείων της καθημερινότητας: *φαγητά, λαδένια Κιμάλου, κριθαρότο, μνκονιάτικη, φάβα* και 5 αναφορές εθνικής γεωγραφίας: *Πάρος, Σμύρνη, Σαντορίνη, Αιγαίο, πλατεία Άθωνος*).

Στην δραστηριότητα παραγωγής προφορικού λόγου, οι μαθητές θα χωριστούν σε ομάδες και να αναλάβουν ρόλους, διαδραματίζοντας τον Αλέξανδρο, Αρετή και τους γονείς τους και τους υπαλλήλους του καταστήματος (1 αναφορά κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας: *γονείς* και 1 αναφορά στο Καναδικό πλαίσιο: *Τορόντο*).

Στην δεξιότητα παραγωγής γραπτού λόγου, οι μαθητές καλούνται να καταγράψουν ένα καινούριο μενού για το εστιατόριο «Η Μεσόγειος» (3 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας: *ορεκτικά, ποτά, γλυκά*).

Στην τελευταία δραστηριότητα, «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», οι μαθητές θα παίξουν το παιχνίδι Taboo. Θα κατασκευάσουν ένα μενού με τα αγαπημένα τους τρόφιμα ή και ποτά, και χωρισμένοι σε ζευγάρια θα καθίσουν πλάτη – πλάτη. Ο ένας από τους δυο κρατάει ένα από τα μενού που κατασκευάστηκαν και διαλέγει ένα από τα

αναγραφόμενα που προτιμά και το περιγράφει και ο άλλος μαθητής πρέπει να το βρει για να έρθει η σειρά του (3 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας: φαγητά, ποτά, γλυκό).

Τέλος, υπάρχουν οι κάρτες της αυτοαξιολόγησης, της επικοινωνίας και της περιγραφικής αξιολόγησης από τον εκπαιδευτικό.

Τρίτο μάθημα «Ας μιλήσουμε για υγιεινή διατροφή».

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ
Εθνική ιστορία					
Εθνική γεωγραφία					
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας	√	√	√		√
Εθνική πολιτισμική κληρονομιά					
Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί	√	√			
Καναδικό πλαίσιο					

Στην πρώτη σελίδα του μαθήματος παρουσιάζονται οι μαθησιακοί στόχοι, ο τίτλος και αντίστοιχη εικόνα των τεσσάρων παιδιών.

Το βασικό κείμενο, προέρχεται από την σχολική εφημερίδα και αναφέρεται στην επίσκεψη μιας διαιτολόγου – διατροφολόγου στο σχολείο. Έπειτα, στην δραστηριότητα, που αφορά την κατανόηση γραπτού λόγου, η πρώτη άσκηση είναι

σωστού – λάθους, ενώ οι δύο επόμενες είναι ερωτήσεις ανοιχτού τύπου. Υπάρχουν 15 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας στην κατηγορία διατροφικές συνήθειες: *σωστή διατροφή, πρωινό, υγιεινό πρωινό, πυραμίδα της διατροφής, δημητριακά, φρούτα, λαχανικά, γαλακτοκομικά, κρέας, ψάρια, πουλερικά, λίπη, γλυκά, τρόφιμα, υγιεινά τρόφιμα* και 1 αναφορά στους κοινωνικούς και πολιτικούς θεσμούς, στην κατηγορία εκπαίδευση: *σχολείο*.

Ακολουθούν οι κανόνες της γραμματικής, οι μαθητές διαλέγοντας μια μέρα της εβδομάδας, πρέπει να γράψουν το δικό τους διαιτολόγιο στα ελληνικά. Έπειτα, στην επόμενη άσκηση, τα παιδιά πρέπει να δουν την διατροφική πυραμίδα που ήταν στο κείμενο και να συμπληρώσουν στα πινακάκια ποιες είναι οι υγιεινές διατροφές και ποιες όχι. Στην τρίτη άσκηση, οι μαθητές, καλούνται να γράψουν στην μια στήλη ποιες τροφές πρέπει να τρώμε και στην άλλη ποιες όχι, δημιουργώντας προτάσεις.

Στην κατανόηση προφορικού λόγου, οι μαθητές ακούν με προσοχή τις πληροφορίες με τις 10 διατροφικές συμβουλές του ‘Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληροφόρησης για τα Τρόφιμα’, που μοίρασε η διατροφολόγος στους μαθητές στο σχολείο και καλούνται να σημειώσουν ποιες είναι σωστές ή λάθος (7 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας: *διατροφικές συμβουλές, τρόφιμα, φρούτα, λαχανικά, βιταμίνες, λίπη, υγρά* και 1 αναφορά κοινωνικών και πολιτικών θεσμών: *Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληροφόρησης*).

Στην παραγωγή προφορικού λόγου, οι μαθητές πρέπει να παραγγείλουν τηλεφωνικών κάτι υγιεινό από το εστιατόριο της γειτονιάς τους (2 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας: *φαγητά, υγιεινό*).

Στην δεξιότητα παραγωγής γραπτού λόγου, οι μαθητές πρέπει να καταγράψουν στα ακόλουθα πινακάκια τι τους αρέσει και τι όχι από τις ταβέρνες και από τα ταχυφαγεία.

Η τελευταία δραστηριότητα, «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», καλεί τους μαθητές να παίξουν το παιχνίδι «Διατροφικές... μουσικές καρέκλες» και να ξεχωρίσουν τις υγιεινές από τις μη υγιεινές τροφές (4 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας: *διατροφικές, υγιεινές, μη υγιεινές τροφές, θερμίδες*).

Το μάθημα ολοκληρώνεται με την φόρμα αυτοαξιολόγησης του μαθητή και τις κάρτες που αφορούν την επικοινωνία του εκπαιδευτικού με τους γονείς και την περιγραφική αξιολόγηση του μαθητή από τον εκπαιδευτικό.

Τέταρτο μάθημα: «Διαγωνισμός ζαχαροπλαστικής».

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ
Εθνική ιστορία					
Εθνική γεωγραφία	√	√			
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας	√	√	√	√	√
Εθνική πολιτισμική κληρονομιά					
Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί					
Καναδικό πλαίσιο		√			

Στην πρώτη σελίδα, υπάρχει ο τίτλος του μαθήματος, οι μαθησιακοί στόχοι και το σκίτσο των τεσσάρων παιδιών που κοιτούν μια εικόνα ενός γλυκού.

Το βασικό κείμενο, υπάρχουν δύο συνταγές ζαχαροπλαστικής του Τόμας και του Σοφοκλή. Η πρώτη είναι γραμμένη στην αγγλική γλώσσα και η δεύτερη στην ελληνική, που αποτελεί και την γλώσσα-στόχο. Στην συνέχεια, η δραστηριότητα που αφορά την κατανόηση του γραπτού λόγου, αποτελείται από μια άσκηση σωστού – λάθους και από μια άλλη, στην οποία οι μαθητές θα πρέπει να μεταφράσουν την συνταγή του Τόμας στα ελληνικά (16 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας: ζαχαροπλαστική, συνταγή, μουστοκούλουρα, λάδι, μέλι, μούστο,

πετιμέζι, χυμός πορτοκάλι, μαγειρική σόδα, κανέλα, γαρύφαλλο, αλεύρι, κουλουράκια, αλάτι, αυγά, διεθνές διαγωνισμός και 1 αναφορά εθνικής γεωγραφίας: Γαλλία).

Στην συνέχεια, η δραστηριότητα που αφορά τους κανόνες γραμματικής, καλεί τους μαθητές να μετατρέψουν τις προτάσεις στην προστακτική και υποτακτική έγκλιση.

Στην κατανόηση του προφορικού λόγου, ακούν την ανακοίνωση ενός διαγωνισμού που διοργανώνει μια διεθνής ένωση διαιτολόγων και τα παιδιά πρέπει να σημειώσουν ποιες απαντήσεις είναι σωστές (5 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας, στην κατηγορία φεστιβάλ/εκδηλώσεις: *διαγωνισμός* και στην κατηγορία διατροφικές συνήθειες: *μαγειρική, ζαχαροπλαστική, διατροφή, γεύσεις*. 1 αναφορά εθνικής γεωγραφίας: *Ελλάδα* και 1 αναφορά που ανήκει στο καναδικό πλαίσιο: *Καναδάς*).

Ακολουθεί η δεξιότητα παραγωγής προφορικού λόγου. Οι μαθητές, μέσω της συζήτησης, μιλούν στην ολομέλεια της τάξης για το αγαπημένο φαγητό τους. Σημειώνονται 2 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας, το *φαγητό* και τα *καλαμαράκια*.

Στην παραγωγή γραπτού λόγου, οι μαθητές πρέπει να καταγράψουν την συνταγή του αγαπημένου τους φαγητού με τα υλικά και με την εκτέλεση. Υπάρχουν 2 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας: *φαγητό, συνταγή*.

Το μάθημα φτάνει στο τέλος του με την δραστηριότητα «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», στην οποία, οι μαθητές θα παίξουν ένα παιχνίδι με όνομα «Η σκυταλοδρομία της πυραμίδας». Οι μαθητές θα χωριστούν σε δύο ομάδες. Η πρώτη, θα διαδραματίσει τον ρόλο να κατασκευάσει δύο διατροφικές πυραμίδες σε χαρτόνι και στην συνέχεια να βάλει κάθε ομάδα τροφίμων στη θέση της. Η δεύτερη ομάδα, θα κατασκευάσει μικρά χαρτάκια με ονομασίες τροφίμων ή εικόνες. Οι δύο πυραμίδες θα κρεμαστούν στον τοίχο και τα χαρτάκια με τα τρόφιμα θα βρίσκονται σε ένα κουτί, λίγα μέτρα πιο μακριά. Ένας – ένας μαθητής πρέπει να τρέξει, να πάρει ένα χαρτάκι από το κουτί και να το τοποθετήσει στην σωστή κατηγορία της πυραμίδας. Νικήτρια ομάδα είναι αυτή που θα τελειώσει πρώτη και χωρίς λάθη (8 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας: *διατροφική πυραμίδα, ομάδα τροφίμων, δημητριακά, ονομασίες τροφίμων, γάλα, ψωμί, βούτυρο, τρόφιμα*).

Στο τέλος του μαθήματος, υπάρχει η φόρμα αυτοαξιολόγησης και οι δύο καρτέλες επικοινωνίας και περιγραφικής αξιολόγησης.

Πέμπτο μάθημα: «Οι τροφές είναι... φάρμακα».

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ
Εθνική ιστορία					
Εθνική γεωγραφία		√			
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας	√	√		√	√
Εθνική πολιτισμική κληρονομιά					
Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί	√	√			
Καναδικό πλαίσιο					

Το μάθημα ξεκινά με τους μαθησιακούς στόχους, καθώς και με τον τίτλο του μαθήματος και την εικόνα των τεσσάρων παιδιών που κοιτούν ένα σκίτσο ενός φρούτου και συγκεκριμένα ενός ροδιού.

Το βασικό κείμενο, περιγράφει την βοήθεια και συμπαράσταση του Νικόλα προς τον φίλο του, που είναι άρρωστος και νιώθει αδύναμος. Ο πρώτος, έδωσε στον δεύτερο σημειώσεις που αναφέρουν ποιες τροφές βοηθούν τον ανθρώπινο οργανισμό. Στην συνέχεια, υπάρχει ένα σκίτσο που απεικονίζει τις σημειώσεις του Νικόλα. Η δραστηριότητα που ακολουθεί, «Διαβάζω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», αποτελείται από

τρεις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου (16 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας, εκ των οποίων οι 14 ανήκουν στην κατηγορία διατροφικές συνήθειες: *φαγητό, τροφές, φυσικός χυμός πορτοκάλι, κανέλα, ρόδι, μέλι, λεμόνι, μανιτάρια, κοτόσουπα, χορτόσουπα, καρύδια, αμύγδαλα, γιαούρτι, φρούτα*, 1 στην κατηγορία οικογένεια/κοινωνικός περίγυρος: *φίλος* και 1 στην κατηγορία Μ.Μ.Ε: *internet*. Τέλος, σημειώνεται 1 αναφορά σε κοινωνικούς και πολιτικούς θεσμούς στην κατηγορία εκπαίδευση: *σχολείο*).

Το μάθημα συνεχίζεται με την δραστηριότητα που αφορά τους κανόνες της γραμματικής, όπου υπάρχουν τρεις ασκήσεις. Συγκεκριμένα, στην πρώτη άσκηση οι μαθητές πρέπει να συμπληρώσουν τα κενά στην προστακτική. Στην δεύτερη άσκηση, πρέπει να φτιάξουν προτάσεις κάνοντας αντιστοίχιση. Στην τρίτη και τελευταία άσκηση, πρέπει να γράψουν τις λέξεις που υπάρχουν κάτω από τις σωστές εικόνες σύμφωνα με την έννοια τους.

Στην δραστηριότητα «Ακούω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», οι μαθητές θα ακούσουν ένα τραγουδάκι που έγραψαν συνομήλικοι τους σε ένα Δημοτικό Σχολείο της Φλώρινας και θα πρέπει στην συνέχεια να συμπληρώσουν αυτά που λείπουν (8 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας, στην κατηγορία διατροφικές συνήθειες: *φρούτα, λαχανικά, διατροφή, αγγούρι, κρεμμύδι, μαρούλι, παντζάρι, σταφυλιά* και 1 αναφορά στην κατηγορία οικογένεια/κοινωνικός περίγυρος: *μαμά*. 1 αναφορά στους κοινωνικούς και πολιτικούς θεσμούς στην κατηγορία εκπαίδευση: *Δημοτικό Σχολείο* και 1 αναφορά στην εθνική γεωγραφία: *Μελίτης Φλώρινας*).

Στην παραγωγή προφορικού λόγου, υπάρχουν τρία παιδιά που εμφανίζουν το καθένα από ένα σύμπτωμα ίωσης, και οι μαθητές καλούνται να δώσουν λύσεις προφορικά σχετικά με το τι μπορεί να κάνει ο καθένας για να αναρρώσει.

Στην δραστηριότητα που αφορά την δεξιότητα παραγωγής γραπτού λόγου, οι μαθητές καλούνται αρχικά να αναζητήσουν πληροφορίες στο διαδίκτυο για τη θεραπευτική αξία για δύο από τα τρόφιμα που βρίσκονται μέσα στην υπάρχουσα παρένθεση και στην συνέχεια να τα καταγράψουν από κάτω (7 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας εκ των οποίων οι 6 ανήκουν στην κατηγορία διατροφικές συνήθειες: *πορτοκάλια, ρόδια, κανέλα, καρύδια, αμύγδαλα, γιαούρτι* και η 1 στην κατηγορία Μ.Μ.Ε: *διαδίκτυο*).

Τέλος, στην δραστηριότητα, «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», δύο μαθητές ορίζονται ως ‘μικρόβια’ που κυνηγούν τους υπόλοιπους μαθητές και ένας ορίζεται ως μία ‘υγιεινή τροφή’ - ‘ελευθερωτής’. Όταν τα ‘μικρόβια’ αγγίζουν έναν μαθητή αυτός τότε αρρωσταίνει και πρέπει να μείνει ακίνητος. Για να ‘γίνει καλά’, πρέπει να τον αγγίξει η ‘υγιεινή τροφή’ και τότε μπορεί να ξαναμπεί στο παιχνίδι (5 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας: *τροφές, υγιεινή τροφή, μέλι, ρόδι, γιαούρτι*).

Το μάθημα, κλείνει με την αυτοαξιολόγηση του μαθητή και της κάρτες που αφορούν την επικοινωνία του εκπαιδευτικού με τους γονείς, αλλά και την περιγραφική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προς τον μαθητή.

5.5 Περιγραφή 3^{ου} κεφαλαίου: Περιβάλλον.

Το κεφάλαιο περιλαμβάνει και αυτό πέντε ενότητες, οι οποίες είναι:

1. Στον υδροβιότοπο των Πρεσπών.
2. Στο εργοστάσιο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.
3. Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
4. Ανακύκλωση.
5. Αναδάσωση τώρα!

Το πρώτο μάθημα, όπως και όλα, ξεκινά με τον τίτλο του μαθήματος στο πάνω μέρος της σελίδας, ακολουθεί ένας πίνακας που εμπεριέχει τους μαθησιακούς στόχους και στο κάτω μέρος του μαθήματος, παρατηρείται μια εικόνα τεσσάρων παιδιών που κοιτούν μια φωτογραφία ή ένα σκίτσο σχετικά με το θέμα του μαθήματος. Στην παρούσα περίπτωση, κοιτούν μια φωτογραφία που απεικονίζει τις Πρέσπες.

Το βασικό κείμενο, διηγείται μια διήμερη εκπαιδευτική εκδρομή στην Φλώρινα και συγκεκριμένα στον υδροβιότοπο των Πρεσπών, όπου οι μαθητές ήρθαν σε επαφή με το τοπίο και συνάντησαν κάποια από τα πιο σπάνια πουλιά, είδη φυτών και ερπετών που ζουν στη λίμνη. Στην συνέχεια, ακολουθεί η δραστηριότητα «Διαβάζω – Καταλαβαίνω – Απαντώ» και περιλαμβάνει τέσσερα ερωτήματα που αφορούν τον

έλεγχου της κατανόησης του βασικού κειμένου, τα τρία από αυτά είναι ανοιχτού τύπου και το ένα πολλαπλής επιλογής.

Έπειτα, υπάρχει η δραστηριότητα που αφορά τους κανόνες της γραμματικής, στην οποία οι μαθητές έρχονται σε επαφή με τον ευθύ και πλάγιο λόγο και στην συνέχεια καλούνται να λύσουν μια σχετική άσκηση. Επιπλέον, συναντούν την θεωρία των ουσιαστικών που χωρίζονται σε ισοσύλλαβα και ανισοσύλλαβα και την εφαρμόζουν σε πράξη μέσω μιας άσκησης. Στην τρίτη άσκηση της δραστηριότητας, πρέπει να κλίσουν το ουσιαστικό «μανάβης» σύμφωνα με το ουσιαστικό «βαρκάρης» που ήδη υπάρχει ως βοηθητικό.

Στην κατανόηση προφορικού λόγου, οι μαθητές θα ακούσουν τις πληροφορίες που δίνει η δασκάλα μέσα στο λεωφορείο, καθοδόν για τις λίμνες Πρέσπες, και συγκεκριμένα για τον υδροβιότοπο των Πρεσπών και θα πρέπει να κυκλώσουν από τις υπάρχουσες προτάσεις τις σωστές απαντήσεις.

Η δραστηριότητα που αφορά την δεξιότητα παραγωγής προφορικού λόγου, παρακινεί τους μαθητές να αναφέρουν προφορικά τι θα ήθελαν να κάνουν την συγκεκριμένη στιγμή.

Στην δεξιότητα παραγωγής γραπτού λόγου, οι μαθητές θα χωριστούν σε δύο ομάδες. Η μια ομάδα μέσω της ιστοσελίδας που δίνεται θα ψάξει και στην συνέχεια θα γράψει πληροφορίες σχετικά τον υδροβιότοπο των Πρεσπών. Αντίστοιχα, με την ίδια διαδικασία, η άλλη ομάδα θα γράψει πληροφορίες για ένα υδροβιότοπο του Οντάριο.

Η τελευταία δραστηριότητα ονομάζεται «Παίζω - Μαθαίνω – Δημιουργώ». Σε αυτήν, οι μαθητές θα συζητήσουν τις διαφορές των ήχων που προέρχονται από το φυσικό περιβάλλον με τους υπόλοιπους ήχους. Συγκεκριμένα, κάθε μαθητής θα ηχογραφήσει έναν ήχο της φύσης (ή και της σύγχρονης τεχνολογίας). Μπορεί να είναι οποιοσδήποτε ήχος από μέσα ή έξω από το σχολείο, π.χ. κελάηδισμα πουλιών, γαύγισμα, ένα αυτοκίνητο στο δρόμο κτλ. Στη συνέχεια, οι μαθητές θα βάλουν τον ήχο στην τάξη και θα αφήσουν τους υπόλοιπους συμμαθητές τους να μαντέψουν τι ακούν.

Το μάθημα, όπως και όλα τα μαθήματα, ολοκληρώνονται με την φόρμα αυτοαξιολόγησης του ίδιου του μαθητή, καθώς με τις δύο καρτέλες που αφορούν την επικοινωνία του εκπαιδευτικού με τους γονείς, αλλά και με την περιγραφική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προς τον μαθητή.

Το βασικό κείμενο του δεύτερου μαθήματος, αποτελεί συνέχεια του προηγούμενου. Συγκεκριμένα, διηγείται πως την δεύτερη μέρα στη Φλώρινα, το πρόγραμμα της εκδρομής περιλάμβανε επίσκεψη σε ένα εργοστάσιο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, στη γειτονική πόλη, την Πτολεμαΐδα και αναφέρει την πορεία της εκπαιδευτικής εκδρομής μέσα στο εργοστάσιο, καθώς και τα ερωτήματα και τους προβληματισμούς των παιδιών. Η δεξιότητα κατανόησης γραπτού λόγου, περιλαμβάνει τρεις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου.

Ακολουθεί η δραστηριότητα με τους κανόνες της γραμματικής που εμπεριέχει τέσσερις ασκήσεις. Συγκεκριμένα, στην πρώτη, έχοντας θυμηθεί από το σκίτσο που υπάρχει παραπάνω, τους χρόνους παρατατικό και αόριστο, καλούνται να συμπληρώσουν τα κενά στο κειμενάκι που ακολουθεί βάζοντας τα ρήματα στους χρόνους που προαναφέρθηκαν. Έπειτα, συναντούν τα αποθετικά ρήματα μέσα από έναν πίνακα και προχωρούν στην δεύτερη άσκηση όπου με βάση την θεωρία των αποθετικών ρημάτων, πρέπει να βάλουν τα ρήματα στο σωστό πρόσωπο. Η τρίτη άσκηση, καλεί τους μαθητές να επιλέξουν πέντε αποθετικά ρήματα και στην συνέχεια να φτιάξουν δικές τους προτάσεις μέσα στο πλαίσιο που υπάρχει. Η τελευταία άσκηση, χωρίζεται σε δύο σκέλη. Στο πρώτο, υπάρχει ένας πίνακας με ρήματα και οι μαθητές πρέπει να ψάξουν και να γράψουν τα παράγωγα ουσιαστικά τους, ενώ στο δεύτερο σκέλος, πρέπει να επιλέξουν πέντε από τα ουσιαστικά που έγραψαν και έπειτα να φτιάξουν δικές τους προτάσεις.

Στην κατανόηση προφορικού λόγου, οι μαθητές θα ακούσουν ένα απόσπασμα από ένα εκπαιδευτικό animation μικρού μήκους με θέμα την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στη Δυτική Μακεδονία, το οποίο δίνεται στην γλώσσα στόχο, αλλά και στην αγγλική γλώσσα και θα διεξαχθεί συζήτηση μέσα στην τάξη.

Στην παραγωγή προφορικού λόγου, οι μαθητές θα χωριστούν σε ομάδες και θα ετοιμάσουν μια λίστα σχετικά με τι εργοστάσια υπάρχουν στο Τορόντο, τι παράγουν και τέλος θα συζητήσουν μέσα στην τάξη.

Στην παραγωγή γραπτού λόγου, υπάρχει ένας διάλογος, που βασίστηκε στην επίσκεψη στο εργοστάσιο, σε ευθύ λόγο και οι μαθητές καλούνται να τον μετατρέψουν σε πλάγιο λόγο.

Στην δραστηριότητα «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», τα παιδιά, αρχικά θα χωριστούν σε δύο ομάδες. Κάθε ομάδα θα πάρει ένα λεξικό και μία σελίδα με 10 λέξεις

σχετικές με το θέμα του μαθήματος. Η ομάδα που θα βρει τους περισσότερους ορισμούς στα επόμενα 10 λεπτά είναι η νικήτρια.

Το τρίτο μάθημα, αποτελεί και αυτό συνέχεια των προηγούμενων, ωστόσο δίνει βάση στον προβληματισμό των παιδιών σχετικά με τη μόλυνση που προκαλεί στο περιβάλλον η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Συγκεκριμένα, το βασικό κείμενο, παρουσιάζει ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως την αιολική ενέργεια και την ηλιακή ενέργεια. Η δεξιότητα κατανόησης γραπτού λόγου, αποτελείται από δυο ερωτήσεις ανοιχτού τύπου και μια σωστού – λάθους.

Στους κανόνες της γραμματικής, στην πρώτη άσκηση, δίνονται έξι λέξεις από το κείμενο και οι μαθητές επιλέγοντας πέντε από αυτές, καλούνται να δημιουργήσουν προτάσεις. Έπειτα, συναντάμε ένα σκίτσο που δείχνει την θεωρία της ενεργητικής και της παθητικής φωνής των ρημάτων. Με βάση αυτόν, οι μαθητές πρέπει στην συνέχεια να μετατρέψουν τις προτάσεις που υπάρχουν παρακάτω στην παθητική σύνταξη.

Στην κατανόηση προφορικού λόγου, τα παιδιά θα ακούσουν τον περιβαλλοντολόγο που μίλησε για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και έπειτα θα συμπληρώσουν τις λέξεις/φράσεις που λείπουν στο κείμενο που υπάρχει.

Στην παραγωγή προφορικού λόγου, οι μαθητές θα συζητήσουν και θα κάνουν προτάσεις μέσα στην τάξη για την μόλυνση που προκαλεί στο περιβάλλον η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Στην δεξιότητα παραγωγής γραπτού λόγου, δίνεται η πρόταση «Ο άνεμος και ο ήλιος μπορούν να δώσουν λύσεις.» και τα παιδιά πρέπει να συνεχίσουν το κείμενο.

Στην τελευταία δραστηριότητα «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», οι μαθητές θα χωριστούν σε ομάδες και κάθε ομάδα θα αναλάβει μία κατηγορία ανανεώσιμης πηγής ενέργειας και στο τέλος θα παρουσιάσει μία σχετική κατασκευή στην τάξη. Από κάτω, για την διευκόλυνση των μαθητών δίνεται το παράδειγμα μιας κατασκευής ενός ανεμόμυλου με origami.

Στο τέταρτο μάθημα, το βασικό κείμενο αφορά την ανακύκλωση και παρουσιάζει τον διάλογο των παιδιών, σχετικά με το θέμα στο σχολείο. Η δραστηριότητα «Διαβάζω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», αποτελείται από μια ερώτηση ανοιχτού τύπου και από μια άλλη σωστού – λάθους.

Στους κανόνες της γραμματικής, η πρώτη άσκηση καλεί τους μαθητές να γράψουν τον πληθυντικό των ανισοσύλλαβων ουσιαστικών που υπάρχουν παρακάτω και επιπλέον με βάση την κλίση του ουσιαστικού «καβγάς», να κλίσουν το ουσιαστικό «μπαμπάς». Στην συνέχεια, παρουσιάζονται τα ουδέτερα ανισοσύλλαβα σε -μα και οι μαθητές καλούνται να κλίσουν την λέξη «βήμα». Στην τρίτη άσκηση, με βάση τις επτά λέξεις που υπάρχουν στο πινακάκι, οι μαθητές επιλέγουν πέντε από αυτές και έπειτα τις μετατρέπουν στον πληθυντικό και φτιάχνουν δικές τους προτάσεις. Στην τελευταία άσκηση της δραστηριότητας, οι μαθητές πρέπει να μετατρέψουν τις υπάρχουσες ερωτήσεις από ευθύ σε πλάγιο λόγο.

Στην δεξιότητα κατανόησης προφορικού λόγου, τα παιδιά πρέπει να ακούσουν με προσοχή τι λέει ο αντιδήμαρχος για τους μπλε κάδους ανακύκλωσης που έφεραν στο σχολείο και να βρουν αν οι προτάσεις που δίνονται παρακάτω είναι σωστές ή λάθος.

Η δραστηριότητα «Μιλώ – Κατανοώ – Συνομιλώ», καλεί τους μαθητές να γίνουν μικροί δημοσιογράφοι και να πάρουν συνεντεύξεις από τους μαθητές της Ε΄ τάξης, αναλύοντας το θέμα της ανακύκλωσης και συγκεκριμένα ρωτώντας για ποιον λόγο πιστεύουν πως οι άνθρωποι κάνουν ανακύκλωση.

Στην παραγωγή γραπτού λόγου, γράφουν ένα e-mail προς την δήμαρχο στο οποίο εκφράζουν την επιθυμία της τάξης να σταλούν και να τοποθετηθούν κάδοι ανακύκλωσης στο σχολείο.

Η δραστηριότητα «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», αποτελείται από δύο σκέλη. Στο πρώτο, οι μαθητές χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες και ετοιμάζουν τέσσερις κάδους ανακύκλωσης (τέσσερα διαφορετικά κουτιά που πάνω αναγράφονται οι ομάδες υλικών ανακύκλωσης: γυαλί, χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικό), οι ομάδες παίρνουν τις αντίστοιχες ονομασίες. Κάθε ομάδα ετοιμάζει κάρτες με υλικά που ανακυκλώνονται στον δικό της κάδο, π.χ., η ομάδα του χαρτιού γράφει: εφημερίδα, περιοδικό, βιβλίο. Το ίδιο κάνουν και οι υπόλοιπες. Οι κάρτες θα σκορπιστούν στον χώρο και όλοι οι μαθητές πρέπει να τρέξουν και να βρουν όλες τις κάρτες/υλικά που ανήκουν στο δικό σας κάδο. Στο δεύτερο σκέλος, τα παιδιά μαζεύουν υλικά που ανακυκλώνονται και τα πηγαίνουν στο σχολείο. Παράλληλα, η τάξη θα χωριστεί σε δύο ομάδες και μπροστά σε κάθε ομάδα τοποθετείται ένα κουτί που εμπεριέχει ανακατεμένο ίσο αριθμό των ανακυκλώσιμων υλικών. Οι παίκτες κάθε ομάδας στέκονται ο ένας δίπλα στον άλλο και πρέπει να

μεταφέρουν από χέρι σε χέρι, ένα-ένα τα αντικείμενα που έχουν προς ανακύκλωση και να τα τοποθετήσουν στο σωστό κάδο.

Το βασικό κείμενο του τελευταίου μαθήματος, παρουσιάζει την αναδάσωση που πραγματοποίησε ο Δήμος, στην οποία ήθελαν να συμμετέχουν εθελοντικά όλα τα παιδιά της τάξης έχοντας κοινωνικό αίσθημα ευθύνης. Η δραστηριότητα «Διαβάζω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», αποτελείται από τρεις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου.

Στους κανόνες της γραμματικής, εμφανίζονται ξανά τα ουδέτερα ανισοσύλλαβα σε -μα και οι μαθητές καλούνται στην πρώτη άσκηση να κλίσουν την λέξη «κτίμα». Στην δεύτερη άσκηση, υπάρχει ένα σακούλι που εμπεριέχει ουσιαστικά και οι μαθητές πρέπει να συμπληρώσουν τα κενά στο παράλληλο κειμενάκι, με τα κατάλληλα ουσιαστικά, στη σωστή πτώση και αριθμό. Η τρίτη άσκηση αποτελείται από ένα κρυπτόλεξο. Δίνονται σε παρένθεση επτά λέξεις που έχουν σχέση με το δάσος και πρέπει να βρεθούν. Ακολουθεί μια υπενθύμιση του ευθύ και του πλάγιου λόγου, καθώς η τέταρτη άσκηση αφορά την μετατροπή των υπαρχουσών προτάσεων σε πλάγιο λόγο.

Στην δραστηριότητα «Ακούω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», με βάση την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος (World Environment Day), οι μαθητές ακούν ένα κείμενο και στην συνέχεια πρέπει να απαντήσουν στις ακόλουθες ερωτήσεις.

Στην παραγωγή προφορικού λόγου, οι μαθητές θα διαδραματίσουν μια δεντροφύτευση. Αρχικά, θα χωριστούν σε ομάδες. Ένα παιδί είναι ο υπεύθυνος του δήμου και ένα άλλο φυτεύει ένα δεντράκι ακολουθώντας τις οδηγίες του πρώτου. Όταν τελειώσει η δραστηριότητα, οι ρόλοι αλλάζουν.

Στην παραγωγή γραπτού λόγου, τα παιδιά χωρισμένοι σε ομάδες, θα ετοιμάσουν και θα γράψουν μια ανακοίνωση σχετικά με την αναδάσωση που θα πραγματοποιηθεί και τον επόμενο μήνα για να καλέσουν και άλλα σχολεία, προκειμένου για να φυτευτούν περισσότερα δέντρα.

Στην τελευταία δραστηριότητα του μαθήματος, «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», οι μαθητές θα παίξουν ένα παιχνίδι όπου οι παίκτες ξεχωριστά ή σε ομάδες ανταγωνίζονται στο να συγκεντρώσουν όλα τα αντικείμενα που υπάρχουν σε μία συγκεκριμένη λίστα. Το παιχνίδι μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε στην αυλή του σχολείου, είτε σε μια εκδρομή μας στο δάσος.

5.6 Αποτελέσματα 3^{ου} κεφαλαίου: Περιβάλλον.

Πρώτο μάθημα «Στον υδροβιότοπο των Πρεσπών».

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ
Εθνική ιστορία					
Εθνική γεωγραφία	√	√		√	√
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας		√			√
Εθνική πολιτισμική κληρονομιά					
Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί	√	√			√
Καναδικό πλαίσιο				√	

Στην πρώτη σελίδα, παρατηρούνται ο τίτλος του μαθήματος, οι μαθησιακοί στόχοι και η εικόνα των τεσσάρων παιδιών που κοιτούν την φωτογραφία που απεικονίζει τις Πρέσπες. Τα στοιχεία αυτά υπάρχουν σε κάθε μάθημα και αναλόγως με το θέμα του μαθήματος σχετίζεται και το περιεχόμενο αυτών.

Το βασικό κείμενο, περιγράφει την διήμερη σχολική εκδρομή στην Φλώρινα και συγκεκριμένα στον υδροβιότοπο των Πρεσπών. Η δραστηριότητα «Διαβάζω – Καταλαβαίνω – Απαντώ» αποτελείται από τέσσερα ερωτήματα που αφορούν τον έλεγχο της κατανόησης του βασικού κειμένου (13 αναφορές εθνικής γεωγραφίας, εκ των οποίων οι 10 ανήκουν στην κατηγορία φυσικό περιβάλλον: *ερπετά, σπάνια φυτά,*

ερωδιός, ροδοπελεκάνος, αργυροπελεκάνος, σπάνια πουλιά, υδροβιότοπος, λίμνη, νερά λίμνης, πουλιά. 3 στην κατηγορία γεωγραφική θέση ή γεωγραφικές περιοχές: *Φλώρινα, Πρέσπες, υδροβιότοπος Πρεσπών.* 1 αναφορά κοινωνικών και πολιτικών θεσμών στην κατηγορία εκπαίδευση: *σχολική χρονιά*).

Στην δραστηριότητα με τους κανόνες της γραμματικής, οι μαθητές συναντούν τον ευθύ και πλάγιο λόγο και έπειτα, πρέπει να λύσουν μια σχετική άσκηση πάνω σε αυτήν την θεωρία. Ακόμα, συναντούν την θεωρία των ουσιαστικών που χωρίζονται σε ισοσύλλαβα και ανισοσύλλαβα και στην συνέχεια λύνουν μια άσκηση. Στην τελευταία άσκηση, οι μαθητές πρέπει να κλίσουν το ουσιαστικό «μανάβης» σύμφωνα με το ουσιαστικό «βαρκάρης» που τους δίνεται.

Στην δραστηριότητα «Ακούω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», οι μαθητές θα ακούσουν πληροφορίες που δίνει η δασκάλα μέσα στο λεωφορείο και στην συνέχεια πρέπει να κυκλώσουν τις σωστές απαντήσεις (14 αναφορές εθνικής γεωγραφίας: *λίμνες Πρέσπες, υδροβιότοπος Πρεσπών, Πρέσπες, δύο λίμνες, νοτιοδυτικό τμήμα Ελλάδα, βορειοδυτικό τμήμα Ελλάδα, βορειοανατολικό τμήμα Ελλάδα, Μεγάλη Πρέσπα, Ελλάδα, είδη φυτών, ψάρια, πέστροφες, καλαμάρια, γριβάδια.* 1 αναφορά κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας, στην κατηγορία Μέσα Μαζικής Μεταφοράς: *λεωφορείο* και 1 αναφορά κοινωνικών και πολιτικών θεσμών στην κατηγορία εκπαίδευση: *δασκάλα*).

Στην δεξιότητα παραγωγής προφορικού λόγου, οι μαθητές, καλούνται να αναφέρουν προφορικά τι θα ήθελαν να κάνουν την συγκεκριμένη στιγμή.

Στην παραγωγή γραπτού λόγου, οι μαθητές θα χωριστούν σε δύο ομάδες. Μέσω μιας ιστοσελίδας που υπάρχει, η μια ομάδα θα ψάξει και θα γράψει πληροφορίες σχετικά τον υδροβιότοπο των Πρεσπών και η άλλη ομάδα θα γράψει πληροφορίες για ένα υδροβιότοπο του Οντάριο (1 αναφορά εθνικής γεωγραφίας: *υδροβιότοπος Πρεσπών* και 1 αναφορά στο Καναδικό πλαίσιο: *υδροβιότοπος Οντάριο*).

Στην τελευταία δραστηριότητα, «Παίζω - Μαθαίνω – Δημιουργώ». οι μαθητές θα συζητήσουν τις διαφορές ανάμεσα στους ήχους που προέρχονται από το φυσικό περιβάλλον με τους υπόλοιπους ήχους. Κάθε μαθητής θα ηχογραφήσει έναν ήχο της φύσης, έπειτα, θα βάλουν τον ήχο στην τάξη και θα αφήσουν τους υπόλοιπους συμμαθητές τους να μαντέψουν τι ακούν (3 αναφορές εθνικής γεωγραφίας: *φύση, κελάηδισμα πουλιών, φυσικό περιβάλλον.* 1 αναφορά κοινωνικών και πολιτικών

θεσμών: σχολείο και 1 αναφορά κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας: αυτοκίνητο).

Κάθε μάθημα, ολοκληρώνονται με την φόρμα αυτοαξιολόγησης του μαθητή και με τις δύο κάρτες που αφορούν την επικοινωνία του εκπαιδευτικού με τους γονείς και με την περιγραφική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού.

Δεύτερο μάθημα «Στο εργοστάσιο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας».

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ
Εθνική ιστορία					
Εθνική γεωγραφία	√	√		√	
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας	√			√	
Εθνική πολιτισμική κληρονομιά					
Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί	√	√		√	
Καναδικό πλαίσιο			√		

Το βασικό κείμενο, είναι συνέχεια του προηγούμενου μαθήματος. Διηγείται την δεύτερη μέρα που περιλάμβανε επίσκεψη στο εργοστάσιο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, στην Πτολεμαΐδα. Στην δεξιότητα κατανόησης γραπτού λόγου, υπάρχουν τρεις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου που καλούνται να απαντήσουν οι μαθητές (3 αναφορές εθνικής γεωγραφίας: Φλώρινα, Πτολεμαΐδα, μόλυνση. 1 αναφορά κοινωνικοποίησης

και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας στην κατηγορία Μέσα Μαζικής Μεταφοράς: *λεωφορείο* και 1 αναφορά κοινωνικών και πολιτικών θεσμών, στην κατηγορία εκπαίδευση: *δασκάλα*).

Ακολουθεί η δραστηριότητα «Κατανοώ τους κανόνες της γλώσσας» που αποτελείται από τέσσερις ασκήσεις. Στην πρώτη, οι μαθητές πρέπει να συμπληρώσουν τα κενά στο κειμενάκι που υπάρχει βάζοντας τα ρήματα στους χρόνους αναφέρθηκαν πιο πάνω. Στην δεύτερη άσκηση, καλούνται να βάλουν τα ρήματα στο σωστό πρόσωπο. Η επόμενη άσκηση, η τρίτη, καλεί τους μαθητές να φτιάξουν δικές τους προτάσεις, με πέντε αποθετικά ρήματα. Στην τέταρτη άσκηση, τα παιδιά πρέπει να ψάξουν και να γράψουν τα παράγωγα ουσιαστικά των ρημάτων που υπάρχουν και επιπλέον, πρέπει να επιλέξουν πέντε από τα ουσιαστικά που έγραψαν και να φτιάξουν δικές τους προτάσεις.

Στην δραστηριότητα «Ακούω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», οι μαθητές θα ακούσουν ένα μικρό απόσπασμα από ένα εκπαιδευτικό animation, με θέμα την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στη *Δυτική Μακεδονία* (1 αναφορά εθνικής γεωγραφίας και 2 αναφορές κοινωνικών και πολιτικών θεσμών στην κατηγορία εκπαίδευση: *Παιδαγωγική Σχολή, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*).

Στην δεξιότητα παραγωγής προφορικού λόγου, τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και θα ετοιμάσουν μια λίστα στην οποία θα αναφέρονται τα εργοστάσια που υπάρχουν στο *Τορόντο*, καθώς και τι παράγουν (1 αναφορά στο Καναδικό πλαίσιο).

Στην δεξιότητα παραγωγής γραπτού λόγου, οι μαθητές πρέπει να μετατρέψουν σε πλάγιο λόγο τον διάλογο που υπάρχει (2 αναφορές κοινωνικών και πολιτικών θεσμών: *δασκάλα, σχολείο*. 2 αναφορές εθνικής γεωγραφίας: *περιβάλλον, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας*, εκ των οποίων, η δεύτερη εντάσσεται στην κατηγορία προστασία του περιβάλλοντος και 1 αναφορά κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας: *λεωφορείο*).

Το μάθημα ολοκληρώνεται με την δραστηριότητα «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», όπου τα παιδιά θα χωριστούν σε δύο ομάδες. Κάθε ομάδα θα πάρει ένα λεξικό και μία σελίδα με 10 λέξεις. Η νικήτρια ομάδα είναι αυτή που θα βρει τους περισσότερους ορισμούς στα επόμενα 10 λεπτά.

Τρίτο μάθημα «Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας».

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ
Εθνική ιστορία					
Εθνική γεωγραφία	√	√	√	√	√
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας	√				
Εθνική πολιτισμική κληρονομιά					
Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί	√				
Καναδικό πλαίσιο					

Το τρίτο μάθημα, αποτελεί συνέχεια των προηγούμενων, ωστόσο εμβαθύνει στον προβληματισμό των παιδιών σχετικά με τη μόλυνση και αναφέρει ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Στην δεξιότητα κατανόησης γραπτού λόγου, υπάρχουν δυο ερωτήσεις ανοιχτού τύπου και μια σωστού – λάθους (7 αναφορές εθνικής γεωγραφίας: *ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, μόλυνση, περιβάλλον, άνεμος, ήλιος, αιολική ενέργεια, ηλιακή ενέργεια*. 1 αναφορά κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας, στην κατηγορία οικογένεια και κοινωνικός περίγυρος: *γονείς* και 1 αναφορά κοινωνικών και πολιτικών θεσμών: *σχολείο*).

Στους κανόνες της γραμματικής, οι μαθητές πρέπει να δημιουργήσουν προτάσεις χρησιμοποιώντας πέντε λέξεις από τις έξι που δίνονται. Στην συνέχεια, πρέπει να μετατρέψουν τις προτάσεις που υπάρχουν στην παθητική σύνταξη.

Στην δεξιότητα κατανόησης προφορικού λόγου, οι μαθητές θα ακούσουν τον περιβαλλοντολόγο που μίλησε για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και θα συμπληρώσουν τις λέξεις ή φράσεις που λείπουν στο ακόλουθο κείμενο (4 αναφορές εθνικής γεωγραφίας: *ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, περιβάλλον, ήλιος, ηλιακή ενέργεια*).

Στην δεξιότητα παραγωγής προφορικού λόγου, οι μαθητές θα συζητήσουν και έπειτα θα κάνουν προτάσεις, για την *μόλυνση* που προκαλεί στο *περιβάλλον* η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας (2 αναφορές εθνικής γεωγραφίας).

Η δραστηριότητα «Σκέφτομαι – Γράφω – Δημιουργώ» καλεί τους μαθητές να γράψουν ένα κείμενο ακολουθώντας την πρόταση «Ο άνεμος και ο ήλιος μπορούν να δώσουν λύσεις» (2 αναφορές εθνικής γεωγραφίας).

Στην δραστηριότητα «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και κάθε ομάδα θα αναλάβει μία κατηγορία *ανανεώσιμης πηγής ενέργειας* και θα παρουσιάσει μία αντίστοιχη κατασκευή στην ολομέλεια της τάξης (1 αναφορά εθνικής γεωγραφίας).

Τέταρτο μάθημα «Ανακύκλωση».

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ
Εθνική ιστορία					
Εθνική γεωγραφία	√	√	√	√	√
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας		√	√		
Εθνική πολιτισμική κληρονομιά					

Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί	√	√		√	
Καναδικό πλαίσιο					

Το βασικό κείμενο αφορά την ανακύκλωση και αφορά έναν διάλογο παιδιών, σχετικά με το θέμα στο σχολείο. Στην δραστηριότητα «Διαβάζω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», υπάρχει μια ερώτηση ανοιχτού τύπου και μια άλλη σωστού – λάθους (2 αναφορές εθνικής γεωγραφίας στην κατηγορία προστασία του περιβάλλοντος: *ανακύκλωση, κάδος ανακύκλωσης* και 2 αναφορές κοινωνικών και πολιτικών θεσμών, στην κατηγορία κυβέρνηση: *Δήμαρχος* και στην κατηγορία εκπαίδευση: *σχολείο*).

Στους κανόνες της γραμματικής, αρχικά οι μαθητές πρέπει να γράψουν τον πληθυντικό των ανισοσύλλαβων ουσιαστικών που υπάρχουν και στην συνέχεια να κλίνουν τις λέξεις «μπαμπάς» και «βήμα». Στην τρίτη άσκηση, οι μαθητές καλούνται να επιλέξουν πέντε λέξεις, να τις μετατρέπουν στον πληθυντικό και να φτιάξουν προτάσεις. Τέλος, θα πρέπει να μετατρέψουν τις υπάρχουσες ερωτήσεις από ευθύ σε πλάγιο λόγο.

Στην δραστηριότητα «Ακούω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», θα ακούσουν τα παιδιά τον λόγο του αντιδημάρχου για τους μπλε κάδους ανακύκλωσης και έπειτα καλούνται να επιλέξουν ποιες προτάσεις από τις παρακάτω είναι σωστές ή λάθος (8 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας στην κατηγορία διατροφικές συνήθειες: *γάλα, χυμός, μπισκότα, ποτά, νερό, αναψυκτικά, μύρες, κονσέρβες*. 2 αναφορές κοινωνικών και πολιτικών θεσμών: *αντιδήμαρχος* και *σχολείο* και 1 αναφορά εθνικής γεωγραφίας: *ανακύκλωση*).

Στην δραστηριότητα «Μιλώ – Κατανοώ – Συνομιλώ», οι μαθητές θα αναπαραστήσουν τον ρόλο των δημοσιογράφων και θα πάρουν συνεντεύξεις από τους συμμαθητές τους με θέμα την ανακύκλωση (1 αναφορά εθνικής γεωγραφίας: *ανακύκλωση* και 2 αναφορές κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας στην κατηγορία Μ.Μ.Ε: *δημοσιογράφοι, συνεντεύξεις*).

Στην δραστηριότητα που αφορά την παραγωγή γραπτού λόγου, τα παιδιά θα γράψουν ένα e-mail προς την δήμαρχο στο οποίο θα εκφράζουν την επιθυμία τους να

τοποθετηθούν κάδοι ανακύκλωσης στο σχολείο (1 αναφορά εθνικής γεωγραφίας: *κάδοι ανακύκλωσης* και 2 αναφορές κοινωνικών και πολιτικών θεσμών: *Δήμαρχος, σχολείο*).

Η τελευταία δραστηριότητα «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», χωρίζεται σε δύο τμήματα. Αρχικά, οι μαθητές θα χωριστούν σε τέσσερις ομάδες και θα ετοιμάσουν τέσσερις κάδους ανακύκλωσης. Κάθε ομάδα θα ετοιμάσει κάρτες με υλικά που ανακυκλώνονται στον δικό της κάδο. Στην συνέχεια, οι κάρτες θα σκορπιστούν στον χώρο και όλοι οι μαθητές θα πρέπει να τρέξουν και να βρουν όλες τις κάρτες/υλικά που ανήκουν στο δικό σας κάδο. Στο δεύτερο τμήμα της δραστηριότητας, τα παιδιά καλούνται να μαζέψουν υλικά που ανακυκλώνονται και τα πηγαίνουν στο σχολείο. Η τάξη θα χωριστεί σε δύο ομάδες και μπροστά στην κάθε ομάδα τοποθετείται ένα κουτί που περιέχει ανακατεμένο ίσο αριθμό των ανακυκλώσιμων υλικών. Οι παίκτες της κάθε ομάδας στέκονται ο ένας δίπλα – δίπλα και πρέπει να μεταφέρουν από χέρι σε χέρι, ένα-ένα τα αντικείμενα που έχουν προς ανακύκλωση στο σωστό κάδο (3 αναφορές εθνικής γεωγραφίας: *κάδους ανακύκλωσης, υλικά ανακύκλωσης, αγώνας ανακύκλωσης*).

Πέμπτο μάθημα «Αναδάσωση τώρα!».

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ
Εθνική ιστορία					
Εθνική γεωγραφία	√	√	√	√	√
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας					
Εθνική πολιτισμική κληρονομιά		√			

Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί	√		√	√	√
Καναδικό πλαίσιο					

Στο τελευταίο μάθημα, το βασικό κείμενο, διηγείται την αναδάσωση που πραγματοποίησε ο Δήμος, στην οποία συμμετείχαν εθελοντικά όλα τα παιδιά της τάξης. Η δραστηριότητα «Διαβάζω – Καταλαβαίνω – Απαντώ», αποτελείται από τρεις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου (4 αναφορές εθνικής γεωγραφίας: *αναδάσωση, δασάκι, δέντρα, πεύκα* και 2 αναφορές κοινωνικών και πολιτικών θεσμών: *Δήμος, δασκάλα*).

Στην συνέχεια, στην δραστηριότητα «Κατανοώ τους κανόνες της γλώσσας», οι μαθητές καλούνται να κλίνουν την λέξη «κτήμα». Έπειτα, πρέπει να συμπληρώσουν τα κενά στο κειμενάκι που ακολουθεί, με τα ουσιαστικά που υπάρχουν δίπλα. Η τρίτη άσκηση αφορά ένα κρυπτόλεξο, όπου δίνονται οι λέξεις που πρέπει να βρεθούν. Στην τελευταία άσκηση της δραστηριότητας, οι μαθητές πρέπει να μετατρέψουν τις προτάσεις σε πλάγιο λόγο.

Η δεξιότητα κατανόησης προφορικού λόγου, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος, καλεί τους μαθητές να ακούσουν ένα κείμενο και στην συνέχεια να απαντήσουν στις σχετικές ερωτήσεις (3 αναφορές εθνικής γεωγραφίας: *παγκόσμια ημέρα περιβάλλοντος, περιβαλλοντικά προβλήματα, Διεθνής Ημέρα Γης* και 1 αναφορά εθνικής και πολιτισμικής κληρονομιάς στην κατηγορία παγκόσμιες οργανώσεις: *ΟΗΕ*).

Στην δεξιότητα παραγωγής προφορικού λόγου, οι μαθητές θα εκτελέσουν μια *δεντροφύτευση* έχοντας ρόλους. Συγκεκριμένα, ένα παιδί θα είναι ο *υπεύθυνος του δήμου* και ένα άλλο θα φυτεύει ένα *δεντράκι* ακολουθώντας τις οδηγίες του πρώτου (2 αναφορές εθνικής γεωγραφίας και 1 αναφορά κοινωνικών και πολιτικών θεσμών στην κατηγορία κυβέρνηση).

Στην παραγωγή γραπτού λόγου, οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες θα ετοιμάσουν μια ανακοίνωση σχετικά με την επόμενη αναδάσωση (2 αναφορές εθνικής γεωγραφίας: *αναδάσωση, δεντράκια* και 2 αναφορές κοινωνικών και πολιτικών θεσμών: *δασκάλα, σχολεία*).

Το μάθημα ολοκληρώνεται με την δραστηριότητα «Παίζω – Μαθαίνω – Δημιουργώ», όπου οι μαθητές είτε ξεχωριστά είτε σε ομάδες ανταγωνίζονται στο να συγκεντρώσουν όλα τα αντικείμενα που υπάρχουν σε μία συγκεκριμένη λίστα (2 αναφορές εθνικής γεωγραφίας: *φύση, δάσος* και 1 αναφορά κοινωνικών και πολιτικών θεσμών: *αυλή σχολείου*).

6. ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ.

6.1 Συγκεντρωτικός πίνακας 1ου κεφαλαίου: Μουσεία.

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ	Σύνολα
Εθνική ιστορία	4	0	0	0	0	4
Εθνική γεωγραφία	9	5	2	2	2	20
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας	15	7	0	1	3	26
Εθνική πολιτισμική κληρονομιά	40	28	5	5	4	82
Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί	1	0	0	0	0	1
Καναδικό πλαίσιο	0	0	0	0	0	0

Στα στοιχεία που καταγράφηκαν για το συγκεκριμένο κεφάλαιο, παρατηρούμε ότι κυριαρχεί ιδιαίτερα ο άξονας που αφορά την εθνική και πολιτισμική κληρονομιά με αριθμό 82. Είναι κατανοητό, διότι η ενότητα ονομάζεται «Μουσεία» και εμπεριέχει μαθήματα που το βασικό κείμενο περιγράφει επισκέψεις σε διάφορους αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία ή μουσεία, για αυτόν τον λόγο και τα περισσότερα στοιχεία παρατηρούνται στην δεξιότητα κατανόησης γραπτού λόγου.

Επιπλέον, ο άξονας κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας παρουσιάζει τον επόμενο μεγαλύτερο αριθμό, εξίσου στην δεξιότητα

κατανόησης γραπτού λόγου. Αυτό δικαιολογείται καθώς μέσα στα μαθήματα γινόταν πολλές αναφορές στην οικογένεια, σε συγγενικά πρόσωπα ή στον κοινωνικό περίγυρο.

Όσον αφορά τον άξονα της εθνικής γεωγραφίας, παρατηρείται με τον τρίτο σε σειρά μεγαλύτερο αριθμό, καθώς οι αναφορές που γινόντουσαν σε μνημεία ή σε αρχαιολογικούς χώρους αντιστοιχούσε ταυτόχρονα και με διάφορες γεωγραφικές περιοχές.

Τέλος, είναι κατανοητή η εστίαση στην εθνική ιστορία από ότι σε κοινωνικούς και πολιτικούς θεσμούς, λόγω του θέματος του κεφαλαίου.

6.2 Συγκεντρωτικός πίνακας 2ου κεφαλαίου: Φαγητό.

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ	Σύνολα
Εθνική ιστορία	0	0	0	0	0	0
Εθνική γεωγραφία	4	7	0	0	0	11
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας	80	33	5	14	21	153
Εθνική πολιτισμική κληρονομιά	0	0	0	0	0	0
Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί	2	2	0	0	0	4
Καναδικό πλαίσιο	0	1	1	0	0	2

Σύμφωνα με τον παραπάνω συγκεντρωτικό πίνακα, παρατηρείται η κυριαρχία του άξονα που αφορά την κοινωνικοποίηση και των πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας. Όπως αναφέρθηκε, μέσα σε αυτόν τον άξονα εντάσσεται η κατηγορία των διατροφικών συνηθειών. Το θέμα του κεφαλαίου είναι το φαγητό, επομένως είναι φυσική η κυριαρχία αυτού του άξονα.

Ακολουθεί ο άξονας της εθνικής γεωγραφίας με αριθμό 11, για τον λόγο ότι συχνά αναφέρονταν η προέλευση προϊόντων. Ενώ και ο άξονας των κοινωνικών και πολιτικών θεσμών με αναφορές κυρίως στην εκπαίδευση. Τέλος, σημειώθηκαν 2 αναφορές στο Καναδικό πλαίσιο που αφορούσαν την γεωγραφική θέση και περιοχή του Τορόντο.

Εφόσον η ενότητα διαπραγματεύει το θέμα του φαγητού, δεν συναντάται καθόλου ο άξονας περί εθνικής και πολιτισμικής κληρονομιάς, αλλά ούτε και ο άξονας περί εθνικής ιστορίας.

6.3 Συγκεντρωτικός πίνακας 3ου κεφαλαίου: Περιβάλλον.

	Reading	Listening	Speaking	Writing	Παίζω, Μαθαίνω, Δημιουργώ	Σύνολο
Εθνική ιστορία	0	0	0	0	0	0
Εθνική γεωγραφία	29	23	5	8	9	74
Κοινωνικοποίηση και πολιτισμικά στοιχεία της καθημερινότητας	2	9	2	1	1	15
Εθνική πολιτισμική κληρονομιά	0	1	0	0	0	1

Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί	7	5	1	6	2	21
Καναδικό πλαίσιο	0	0	1	1	0	2

Στον συγκεκριμένο πίνακα παρατηρείται μια μόνο φορά ο άξονας της εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς, καθώς σημειώθηκε αναφορά στην παγκόσμια οργάνωση ΟΗΕ. Το Καναδικό πλαίσιο παρατηρήθηκε επίσης σε μικρό ποσοστό, με αναφορές κυρίως σε γεωγραφικές θέσεις.

Ο άξονας της κοινωνικοποίησης και των πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας σημειώνεται με τον αριθμό 15. Συγκεκριμένα, οι περισσότερες αναφορές γίνονται στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς, ωστόσο παρατηρήθηκαν αναφορές και στα Μ.Μ.Ε.

Οι κοινωνικοί και πολιτικοί θεσμοί σημειώνουν τον δεύτερο μεγαλύτερο αριθμό, καθώς τα βασικά κείμενα του κεφαλαίου γίνονται στα πλαίσια του σχολείου και αναφέρεται αρκετά ο τομέας της εκπαίδευσης. Ακόμη, αναφέρεται και ο τομέας της κυβέρνησης, και συγκεκριμένα ο Δήμος, μέσα από διάφορες δράσεις οι οποίες συμπίπτουν με τον πρώτο τομέα.

Η εθνική γεωγραφία σημειώνει τον μεγαλύτερο αριθμό. Συγκεκριμένα, το θέμα της ενότητας είναι το περιβάλλον και η εθνική γεωγραφία εμπεριέχει σχετικές κατηγορίες όπως το φυσικό περιβάλλον, το δομημένο και η προστασία του περιβάλλοντος. Επομένως, δικαιολογείται ο αυξημένος αριθμός αναφορών. Παράλληλα με το περιβάλλον, γίνονται και αναφορές σε γεωγραφικές θέσεις.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση των διαπολιτισμικών στοιχείων που παρατηρούνται στο πρόγραμμα Modern Greek Paideia (Griva, Ntinias & Flegas, 2018), στο βιβλίο της νεοελληνικής γλώσσας της Ε' δημοτικού. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εφαρμόζεται σε σχολεία της περιοχής του Τορόντο του Καναδά, εδώ και επτά χρόνια.

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε ήταν τόσο ποιοτική όσο και ποσοτική και για την διεξαγωγή της έρευνας, χρησιμοποιήθηκε το μοντέλο ανάλυσης πολιτισμικών στοιχείων του Byram (1993), με τον ίδιο τρόπο που χρησιμοποιήθηκε και στην έρευνα της Σκεμπέ (2019).

Στο βιβλίο που μελετήθηκε, καλλιεργούνται οι τέσσερις δεξιότητες, κατανόησης γραπτού λόγου, κατανόησης προφορικού λόγου, παραγωγή γραπτού λόγου και παραγωγή προφορικού λόγου. Κάθε κεφάλαιο απαρτίζεται από πέντε μαθήματα και η δομή των μαθημάτων είναι πάντα ίδια.

Αναλυτικότερα, με βάση τους συγκεντρωτικούς πίνακες, παρατηρούμε πως και από τα τρία κεφάλαια, ο μεγαλύτερος αριθμός που καταγράφεται βρίσκεται στον άξονα της κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας στο κεφάλαιο «φαγητό», ο αριθμός αυτός δικαιολογείται, καθώς στον συγκεκριμένο άξονα εντάσσεται η κατηγορία των διατροφικών συνηθειών. Στο κεφάλαιο, γίνονται συχνά αναφορές σε συνταγές ή σε οικογενειακά τραπέζια, επομένως αναφέρεται πληθώρα τροφίμων και διατροφικών συνηθειών.

Στον άξονα της εθνικής πολιτισμικής κληρονομιάς, παρατηρείται ο επόμενος μεγαλύτερος αριθμός, ο οποίος βρίσκεται στο κεφάλαιο «μουσεία». Η θεματική του κεφαλαίου, όπως και ο τίτλος της, σχετίζεται με μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους και τα συναφή. Όπως έχει προαναφερθεί, στον συγκεκριμένο άξονα εντάσσονται παρόμοιες κατηγορίες όπως: ήθη / έθιμα, τέχνη / μουσεία, μυθολογία, αρχαία ενδυμασία. Όλα τα μαθήματα του κεφαλαίου, συχνά μιλούν για επισκέψεις των ηρώων σε αρχαιολογικούς χώρους, το οποίο γίνεται εύκολα αντιληπτό και από τους τίτλους που έχουν (Ταξίδι... στη Θεσσαλονίκη, Μια Κυριακή στο Μουσείο της Ακρόπολης, Βόλτα με το τρενάκι, Στο Μαντείο των Δελφών, Το ημερολόγιο της Νεφέλης).

Με αριθμό 74, ακολουθεί ο άξονας της εθνικής γεωγραφίας στο κεφάλαιο «περιβάλλον». Ο συγκεκριμένος άξονας, αποτελείται από κατηγορίες όπως: φυσικό περιβάλλον, δομημένο περιβάλλον, γεωγραφική θέση, γεωγραφικές περιοχές, προστασία του περιβάλλοντος. Τα μαθήματα, περιγράφουν σχολική εκδρομή σε υδροβιότοπο αλλά και σε εργοστάσιο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, και αναλύουν θέματα για την προστασία του περιβάλλοντος.

Όσον αφορά το κεφάλαιο «μουσεία», παρατηρείται αυξημένος ο αριθμός στον άξονα της κοινωνικοποίησης και πολιτισμικών στοιχείων της καθημερινότητας, γεγονός που οφείλεται στην συχνή αναφορά της οικογένειας και του κοινωνικού περίγυρου. Ο άξονας της εθνικής γεωγραφίας, σημειώνεται με ικανοποιητικό αριθμό και στο κεφάλαιο «μουσεία», αλλά και στο κεφάλαιο «φαγητό», καθώς η αναφορά σε πόλεις της Ελλάδος παρατηρείται ιδιαίτερα συχνά. Τέλος, στο κεφάλαιο «περιβάλλον», ο άξονας των κοινωνικών και πολιτικών θεσμών παρουσιάζεται με αριθμό 21, καθώς στα μαθήματα αναφέρονται το σχολείο, η εκπαίδευση και ο Δήμος.

Ωστόσο, και στα τρία κεφάλαια δεν παρατηρούνται συχνές αναφορές στο Καναδικό πλαίσιο και στην εθνική ιστορία. Συγκεκριμένα, το πρώτο παρατηρείται στο κεφάλαιο «περιβάλλον» και «φαγητό» με τον αριθμό 2, ενώ ο άξονας της εθνικής ιστορίας, παρατηρείται μόνο στο κεφάλαιο «μουσεία» με αριθμό 4.

Συμπερασματικά, με βάση τα προαναφερθέντα, αλλά και με βάση τους συγκεντρωτικούς πίνακες, διαπιστώνουμε πως στο σχολικό εγχειρίδιο της Ε' δημοτικού στο πρόγραμμα Modern Greek Paideia, καταγράφονται πολλαπλά διαπολιτισμικά στοιχεία, τα οποία αναλόγως με την θεματική της ενότητας κυριαρχεί και ο αντίστοιχος άξονας. Με βάση αυτά τα στοιχεία, τα παιδιά των Ελλήνων ομογενών του Καναδά στην περιοχή του Τορόντο, θα είναι σε θέση να κατανοήσουν με μεγάλο βαθμό την κουλτούρα, την νοοτροπία, τον πολιτισμό, αλλά και την γλώσσα-στόχο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ελληνόγλωσση:

Baker, C. (2001). Εισαγωγή στη Διγλωσσία και τη Δίγλωσση Εκπαίδευση. Δαμανάκης, Μ. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Γκοβάρης, Χ. (2001). *Εισαγωγή στην Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ατραπός.

Γρίβα, Ε., & Σέμογλου, Κ. (2013). *Ξένη γλώσσα και παιχνίδι: Κινητικές δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης στην προσχολική εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Δαμανάκης, Μ. (1989). *Μετανάστευση και εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.

Θέματα Διαχείρισης Προβλημάτων Σχολικής Τάξης. Τόμος Β'. Αθήνα: 2008.

Ιωαννίδου Ε., (2012). «*Διαπολιτισμική συνείδηση: βασική διάσταση της διδασκαλίας/ εκμάθησης της ξένης γλώσσας-πολιτισμού*». Διπλωματική εργασία. Θεσσαλονίκη, Σεπτέμβριος 2012

Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο αναφοράς για τη γλώσσα: *εκμάθηση, διδασκαλία, αξιολόγηση*. Συμβούλιο για την Πολιτιστική Συνεργασία Επιτροπή Παιδείας Τμήμα Σύγχρονων Γλωσσών, Στρασβούργο. (<http://www.greek-language.gr/certification/node/63.html>) .

Κουτσελίνη, Μ. (2006). *Διαφοροποίηση Διδασκαλίας Μάθησης σε τάξεις μικτής ικανότητας*. Λευκωσία.

Κυριατζή, Ο. (1998). *Κοινωνιομετρική θέση, κοινωνική συμπεριφορά, σχολική επίδοση και κοινωνικο-οικονομική προέλευση των παιδιών του δημοτικού σχολείου*. Διδακτορική Διατριβή. Αθήνα: 1998.

Μαραμή, Μ. (2019). *Οι πολιτικές της γλώσσας και η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερη/ξένη γλώσσα*. Διπλωματική εργασία. Πειραιάς, Οκτώβριος 2019.

Μάρκου, Γ. (1996). *Προσεγγίσεις της πολυπολιτισμικότητας και η διαπολιτισμική εκπαίδευση-επιμόρφωση των εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης.

Μήτσης Ν., Σπ. (2004). *Διδακτική του γλωσσικού μαθήματος. Από τη Γλωσσική θεωρία στη Διδακτική Πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Νικολάου, Γ. (2011). *Διαπολιτισμική διδακτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο Α.Ε.

Νικολάου, Γ. (2011). *Ένταξη και εκπαίδευση των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό σχολείο*. Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο Α.Ε.

Ντίνας, Κ. & Γρίβα, Ε. (2017). *(Δια/Πολύ)πολιτισμική αφύπνιση και επικοινωνία στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας: διδακτικές πρακτικές, προτάσεις και προοπτικές*. Στο Ν. Τσιτσανούδη (Εκδ.), *Ελληνική Γλώσσα, Πολιτισμός και ΜΜΕ*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Πανέτας, Γ. (2014). *Πολιτισμός και Ετερότητα*. Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία. Καλαμάτα, Σεπτέμβριος 2014.

Σκεμπέ, Ε. (2019). «*Ανάλυση (δια)πολιτισμικών στοιχείων στο βιβλίο της ΣΤ' Δημοτικού του Προγράμματος Modern Greek Paideia*». Διπλωματική Εργασία. Φλώρινα, Οκτώβριος 2019

Σκούρτου, Ε. (2012). *Η Διγλωσσία στο Σχολείο*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Τζεβελέκου, Μ., Κάντζου, Β., Σταμούλη, Σ., Χονδρογιάννη, Β., Βαρλοκώστα, Σ., Ιακώβου, Μ., Λύτρα, Β., Παπαγεωργακόπουλος, Γ. (2004). *Η ελληνική ως δεύτερη γλώσσα. Κλίμακα αξιολόγησης και μέτρηση του επιπέδου γνώσης της ελληνικής στα μειονοτικά δημοτικά σχολεία της Θράκης*. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Πρόγραμμα: Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων 2002-2004.

Τοκατλίδου, Β. (1986). *Εισαγωγή στη διδακτική των ζωντανών γλωσσών*. Αθήνα: Εκδόσεις Οδυσσέας.

Χαραλαμπίδης, Α. & Χατζησαββίδης, Σ. (1997). *Η διδασκαλία της λειτουργικής χρήσης της γλώσσας: Θεωρία και πρακτική εφαρμογή : Μια εναλλακτική πρόταση για τη διδασκαλία της νέας ελληνικής στην υποχρεωτική εκπαίδευση*. 2η έκδ. – Αθήνα.

Ψαρρού Σ., (2008) *Ανάπτυξη σχήμας ανάλυσης πολιτισμικών στοιχείων στα ξενόγλωσσα εγχειρίδια. Η περίπτωση των αγγλικών και των ιταλικών εγχειριδίων*. Διπλωματική Εργασία. Θεσσαλονίκη: 2008.

Ξενόγλωσση:

Arasaratnam, L. A. (2013). *Intercultural communication competence*. In A. Kurylo (Ed.), *Intercultural communication: Representation and construction of culture*. Los Angeles, CA: SAGE Publications.

Baker, C. (1996). *The Polysynthesis Parameter*. New York, Oxford. Oxford University Press 1996.

Banks, J. (1991). *Teaching Strategies for Ethnic Studies* (5th Edition), Boston, MA: Allyn and Bacon.

Brown, D. H. (1994). *Principles of language learning and teaching*. (3rd Edition), Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall Regents.

Byram, M. (1989). *Cultural Studies in Foreign Language Education*. Clevedon, UK: Multilingual Matters.

Byram, M., & Fleming, M. (1998). *Language Learning in Intercultural Perspective. Approaches through drama and ethnography*. Cambridge University Press.

Byram, M., Gribkova, B., Starkey, H. (2002). *Developing the intercultural dimension. In language teaching*. Ed. Council of Europe.

Byram, M. (1993). *Language and Culture Learning: The Need for Integration*. In Byram, M. (Ed), *Germany, its Representation in Textbooks for Teaching German in Great Britain*. Frankfurt am Main: Diesterweg.

Byram, M., Morgan, C., and Colleagues. (1994). *Teaching and Learning Language and Culture*. (pp.51-52). Great Britain. WBC.

Byram M., (1997). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Clevedon, England. Multilingual Matters.

Byram, M. & V. Esarte-Sarries. (1991). *Investigating Cultural Studies in foreign*.

- Chen, G-M., & Starosta, W. J. (1998). *A review of the concept of intercultural awareness. Human Communication.*
- Cook, V. (2016). *Second language learning and language teaching.* Routledge.
- De Salins, G.-D. (1992). *Une introduction à l'ethnographie de la communication.* Paris : Didier.
- Essinger, H. (1991). *Interkulturelle Erziehung in multiethnischen Gesellschaften.* In: Marburger, Helga (Hrsg.): *Schule in der multikulturellen Gesellschaft. Ziele, Aufgaben und Wege interkultureller Erziehung,* Frankfurt a. M., 3-18.
- Griva, E., Dinas, K. & Flegas, K. (2018). *Language Program «Modern Greek Paideia»: A record of educational needs in the 'Aristotelis' school of Toronto.* Multilingual Academic Journal of Education and Social Sciences.
- Hymes, D. (1984). *Vers la compétence de communication.* Paris : Hatier-Credif.
- Kramsch, C. (1993). *Context and culture in language teaching and learning.*
- Lewis, M. (1993). *The Lexical Approach.* Hove, England: Language Teaching Publications.
- Liddicoat, A.J. (1997). *Everyday speech as culture: implications for language teaching.* Australian Review of Applied Linguistics.
- Littlewood, W. (1981). *Communicative Language Teaching, An introduction.* Cambridge University Press.
- Lustig, M. W., & Koester, J. (2007). *Intercultural competence: interpersonal communication across cultures* (5th ed.). Shanghai, China: Shanghai Foreign Language Education Press.
- Mart, C. T. (2013). *The Direct-Method: A Good Start to Teach Oral Language.* International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, 3(11), 182-184.
- Norford, J., & Marzano, R. (2016). *Personalized competency-based education: Creating a cohesive and coherent system.*

Prastyo, H. (2015). *The Implementation of Grammar Translation Method (GTM) and Communicative Language Teaching (CLT) in Teaching Integrated English*. Indonesian EFL Journal, 1(2), 170-182.

Risager, K. (2005): *Sproglige eksklusionshierarkier – de hundrede sprogs betydning*. In: Fra Minoritetsstudiers værksted nr.

Rudvin, M., & Spinzi, C. (2014). *Language Meditation and Aspects of Accommodation*. in the Use of ELF.

Sam, D. P. (2016). *Natural Approach of Teaching English Language on a Flipped Classroom Platform to Tertiary Level Engineering Learners*. International Journal of Educational Sciences.

Skutnabb-Kangas, T. (1981). *Bilingualism or Not: The Education of Minorities*. Multilingual Matters.

Tomlinson, J. (1999). *Globalisation and Culture*. Cambridge: Polity Press.

UNESCO – United Nations Educational, Scientific And Cultural Organization In: A Concise Encyclopedia of the United Nations. Author: Klaus Hüfner.

Verma, G.K., and Bagley, C. (1984). *Race Relations and Cultural Differences*. London: Macmilian.

Walter, S. L. (2015). *Mother Tongue-based Education in Developing Countries: Some emerging insights*.

Yadav, M. K. (2014). *Role of Mother Tongue in Second Language Learning*. International Journal of Research, 1(11), 572-582.

